

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย
เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

มานิช หวังตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พ.ศ. 2557

**A Model of the Academic Affair Management in Thailand's Secondary Schools
for Educational Leadership development among the ASEAN Countries.**

เลขทะเบียน.....	0242129
วันลงทะเบียน.....	- 4 ธ.ค. 2560
เลขเรียกหนังสือ.....	วพ 373.12 ม 456 จ [2557]

MANOCH WHANGTRAKUL

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Education Management
Department of Education Management
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2014

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
เสนอโดย นายมานิช หวังตระกูล
หลักสูตร ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธังศรี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

.....
..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

.....
..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธังศรี)

.....
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เชิดศักดิ์ สุขโสภณ)

.....
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รพีพรรณ เอกสุภาพันธ์)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

.....
..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

วันที่ เดือน พ.ศ.2557.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
ชื่อผู้เขียน	มาโนช หวังตระกูล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธรรังศรี
หลักสูตร	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 377 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morqan (1970) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 2) ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสอบถาม และจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วม โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 7 คน 3) การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปสาระสำคัญและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมในสภาพปัจจุบันระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก แต่ระดับความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรมาใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวมสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาการบริหารงานวิชาการไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประชาคมอาเซียน

3. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษา การจัดทำหลักสูตรที่เป็นสากล การพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการวิจัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา การทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผล ความเป็นผู้นำทางวิชาการ กระบวนการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม การจัดโครงสร้างองค์กรและสภาพแวดล้อมให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานและการใช้กระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ในการยกระดับมาตรฐานการศึกษา

Thesis Title A Model of the Academic Affair Management in Thailand's Secondary
 Schools for Educational Leadership Development among the ASEAN
 Countries

Author Manoch Whangtrakul

Thesis Advisor Professor Dr. Paitoon Sinlarat

Co-Thesis Advisor Asst. Professor Dr. Pinsuda Siridhrungsri

Department Education Management

Academic Year 2013

ABSTRACT

The research on 'A Model of the Academic Affair Management in Thailand's Secondary Schools for Educational Leadership Development among the ASEAN Countries is a mixed-method research purposively done for the following : 1) to study current conditions of the academic affair management in Thailand's secondary schools through questionnaires done by directors and deputy directors of the academic affairs from 377 secondary schools affiliated to the Office of Basic Education Commission selected by a simple random sampling upon Krejcie and Morqan (1970)'s table, 2) to study and analyze desirable conditions of Thailand's secondary schools' academic affairs through questionnaires and interviews done by administrators from 7 world class standard schools, 3) to make up a model of the academic affair management in Thailand's secondary schools through data analysis and a focus group done by 7 experts on education management. The statistics used in to analyze the data included a frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, content summary and analysis. The findings revealed the following :

1. The significance and achievement of the current conditions of the academic affair management in Thailand's secondary schools on the curriculum and application via learning

management, teaching materials and assessment and evaluation were in the high and average ranges respectively.

2. The desirable conditions of Thailand's secondary schools' academic affairs on the curriculum and application via learning management, teaching materials and assessment and evaluation were on the high range with a view to developing the academic affair management towards the education leadership among the ASEAN countries.

3. The model of The Academic Affair Management model of Thailand's Secondary Schools for being Educational Leadership in The ASEAN contains vision formation, standardized curriculum, personnel development, learning management through scientific and researching process, co-operation network, learning management based on quality and desirable characteristics for the 21st century, technology application in education management, comparably standardized assessment and evaluation, leadership in academic affairs, teamwork process, participation in the organization structure and environment for agile working and supervision process application for upgrading education standard.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นและสำเร็จลุล่วงด้วยความเมตตา กรุณาอย่างยิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินดารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาคุณิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณสุดา สิริธรรังศรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้กำลังใจ ให้ความเมตตาและ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในทุกขั้นตอน จนเสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ เป็นอย่างสูง ที่ท่านได้ กรุณาให้ความรักความเมตตา และให้กำลังใจ ตลอดจนข้อความรู้ และข้อคิดอันเป็นประโยชน์ ยิ่ง พร้อมทั้งให้เกียรติเป็นประธานในการสอบคุณิพนธ์ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงคุณิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการจัดการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ และประสบการณ์อันมีคุณค่าสูงยิ่งต่อผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบพระคุณ ดร.โชติ แยมแสง ตลอดจนบุคลากรทุกท่านของวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยเฉพาะสาขาการจัดการศึกษาที่ได้อำนวยความสะดวก มีไมตรีจิตให้กำลังใจต่อผู้วิจัยตลอดเวลา มา ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านอันได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว ดร.รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์ ดร.เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการให้คำแนะนำที่ดีมีคุณค่า ทำให้งานวิจัยมี ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้อง ของเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ขอกราบระลึกถึงพระคุณบิดามารดาที่มีต่อผู้วิจัยหาที่สุดมิได้ตลอดจน ครอบครัวญาติพี่น้องที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือ ตลอดจนคณะคุณครูโรงเรียน โยธินบูรณะที่ เกี่ยวข้องทุกท่าน

คณะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1-42 ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นอัน เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้เป็นอย่างยิ่ง คุณค่าคุณงามความดี และคุณประโยชน์ใดที่เกิดจากคุณิ พนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาตอบแทนคุณ และกราบขออัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้คล บันดาลให้ทุกท่านมีแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

มาโนช หวังตระกูล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	102
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	111
3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	112
3.2 การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	114
3.3 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของ ประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	116

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา.....	119
4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	120
4.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	143
4.3 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	145
5. ข้อเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของ ประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	155
5.1 แนวคิด.....	157
5.2 หลักการ.....	157
5.3 วิธีการ/เนื้อหา.....	157
5.4 ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ.....	165
5.5 ข้อดีของรูปแบบ.....	165
5.6 ข้อจำกัดของรูปแบบ.....	166
5.7 เงื่อนไขของรูปแบบ.....	167
6. สรุปผลการศึกษา.....	168
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	168
6.2 อภิปรายผล.....	169
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	182
บรรณานุกรม.....	185

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	194
ก แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน.....	195
ข แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน.....	208
ค แบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	213
ประวัติผู้เขียน.....	218

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การประเมินประสิทธิผลองค์กรโดยใช้หลายเกณฑ์	23
4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยภาพรวม (n=377)	120
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ (n=377)	122
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ (n=377).....	125
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน (n=377).....	128
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงาน วิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านนวัตกรรมและการประเมินผล (n=377)	131
4.6 ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนจากการหมุนแกนอโรทอนออลแบบวาริเมกซ์ (Varimax Orthogonal) จากข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้าน การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	139
4.7 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	151

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2.2 สภาพแวดล้อมองค์กร.....	82
4.1 ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้าง ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	149
4.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	154
5.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน.....	156

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ประเทศต่างๆ ทุกภูมิภาคของโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนาได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่สังคม อยู่เย็นเป็นสุขและการเพิ่มผลผลิต เพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนทั้งสิ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น.1) ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลภายในประเทศ โดยเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมด้านคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ภายในปี 2558 (ค.ศ.2015) โดยการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) คือการปรับองค์กรในการทำงานแบบ การรวมกำหนดกติการะดับข้อพิพาท พร้อมกับสร้างอาเซียนให้มีสถานะเป็นนิติบุคคลมีการปรับให้เป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางทำให้เกิดประสิทธิภาพของการรวมกลุ่มมากขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจจากการประชุมระดับผู้นำ ซึ่งจะปรากฏเป็นคณะมนตรีหรือ (Councils) ของอาเซียนขึ้นทำหน้าที่เป็น 3 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักทางการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เสาหลักที่สำคัญทั้ง 3 เสาหลัก สรุปได้ดังนี้ เสาหลักแรก ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN

Political - Security Community - APSC) มีจุดมุ่งหมายให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุขแก้ไขปัญหาภายในภูมิภาคโดยสันติวิธีและยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้านโดยใช้เอกสารทางการเมืองและกลไกของอาเซียนเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาครวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงรวมทั้งริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง ทั้งนี้ความร่วมมือต่างๆ จะไม่กระทบต่อนโยบายต่างประเทศและความร่วมมือทางทหารของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกภูมิภาค

เสาหลักที่สองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคงมั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี 2020 และเสาหลักสุดท้าย ประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio - Cultural Community - ASCC) การทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทรประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีได้รับการพัฒนาในทุกด้านและ มีความมั่นคงทางสังคมโดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนและเตรียมการเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ทันตามกำหนด ในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก (Three Pillars of ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community-APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ดังที่การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 ได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการอาเซียน และ Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) จัดทำแผนปฏิบัติการทางด้านการศึกษา 5 ปี (2554 - 2558) ซึ่งแผนดังกล่าวจะให้ความสำคัญ ใน 4 ด้าน อันได้แก่ 1) ความตระหนักในเรื่องอาเซียน (ASEAN Awareness) 2) การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (Access to Quality Education) 3) การส่งเสริมการเคลื่อนย้าย และการสร้างการรองรับการศึกษาแบบสากล (Cross-border Mobility and Internationalization of Education) และ 4) การสนับสนุนภาคส่วนต่างๆ ด้วยการศึกษ (Support for Other Sectoral Bodies Whose Programmes Require Education Inputs) นอกจากนี้การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 (ASEAN SUMMIT) ที่จัดขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2552 (2009) ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีการร่วมลงนามใน ปฏิญญาชะอำ - หัวหิน (Cha-am Hua Hin Declaration) (วิทวัส ศรีวิหค, 2553, น.16) ในสาระสำคัญของปฏิญญา กล่าวถึงการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุถึงการเป็นประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ส่งผลให้การศึกษาเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของไทยถือเป็นวาระแห่งชาติ

และเพื่อกำหนดแผนดังกล่าวให้ไปสู่ความสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนด นโยบายผู้สร้างประชาคมอาเซียน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555, น.ฐ-๗)

1. การเผยแพร่ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558

2. การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อม การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

3. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน

4. การเตรียมความพร้อมเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน โดยจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ

5. การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

การศึกษาในทุกระบบและทุกระดับจะมีบทบาทสำคัญในการที่จะต้องสร้างคนไทยให้มีการศึกษาที่จะสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ โดยที่การเตรียมระบบการศึกษาของไทย นอกเหนือไปจากการสร้างความตระหนักแล้ว ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จะต้องมีความรู้ในเรื่องของอาเซียนศึกษาที่จะต้องครอบคลุมไปถึงเรื่องวัฒนธรรมประเพณี ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง การปกครองที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง รวมทั้งความสามารถทางด้านสารสนเทศ การใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียน (พินิติ รตะนานุกูล, 2553, น.48-55) และเมื่อมาพิจารณาประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่นับว่ามีการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก เช่น ประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ “Global School house” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยตั้งเป้าว่าจะดึงดูดนักเรียนต่างชาติให้ได้ 1.5 แสนคน ภายในปี พ.ศ. 2558 และมีสถาบันการศึกษาระดับโลกมาเปิดในประเทศสิงคโปร์ให้ได้ 10 แห่ง ภายใน 10 ปี ส่วนประเทศมาเลเซียวางแผนจะเป็นศูนย์กลางการอุดมศึกษา ของภูมิภาค (A Regional Hub for International Higher Education) และมีนักศึกษาต่างชาติ 1 แสนคน ภายในปี 2553 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ดังนั้นเมื่อมาพิจารณาที่นโยบาย Education Hub ของประเทศไทย ซึ่งยังมีข้อด้อยที่เห็น ได้ชัดเจนเมื่อเทียบกับสองประเทศข้างต้น คือ ทักษะการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ ทำให้จำนวนบุคลากรทางการศึกษาที่สื่อสารกับนักเรียนต่างชาติได้ดี มีจำนวนน้อยกว่าสิงคโปร์และมาเลเซีย ตลอดจนชื่อชั้นของสถาบันการศึกษาไทยในสายตาชาวต่างชาติเมื่อเทียบกับสิงคโปร์ก็ต้องยอมรับว่าเรายังด้อยกว่า (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สอดคล้องกับ วิเศษ ภูมิวิรัช (2554) ที่กล่าวถึง การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่

ประชาคมอาเซียน โดยมีจุดอ่อน คือ เรื่องภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสื่อสำคัญที่จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ การค้าและการสื่อสารแลกเปลี่ยนกับประชาชนประเทศอื่นๆ การไม่ค่อยสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนน้อยมาก และเมื่อพิจารณาการจัดลำดับด้านการศึกษาจากผลการประเมินการจัดอันดับโดย IMD (International Institute for management Development) พบว่าในปี ค.ศ. 2013 การศึกษาไทยอยู่ในอันดับที่ 51 จาก 60 ประเทศ ผลการประเมินทดสอบ PISA (Program for international Student Assessment) ทั้งด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านในปี ค.ศ. 2009 พบว่าเด็กไทยอยู่ในอันดับที่ 60 จาก 65 ประเทศ และจากการจัดลำดับการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนของ WEF (World Economic Forum) The Global Competitiveness Report 2012 – 2013 ได้มีการจัดลำดับคุณภาพการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งปรากฏว่าประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไทยอยู่ลำดับที่ 6 และการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาไทยอยู่ในลำดับที่ 8 ซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) เมื่อศึกษาและพิจารณาด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในปีการศึกษา 2555 ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 จากการรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ผลปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์เกือบทุกรายวิชา

รัฐบาลจึงได้มีนโยบายด้านการศึกษาที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาและจำเป็นต้องยกเครื่องการศึกษาไทยให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับสังคมโลกยุคใหม่ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบาย ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งมีเป้าหมายหลักสามประการคือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีกรอบการบริหารและจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการคือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคุณภาพเพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้น และสู่มาตรฐานสากลเพื่อให้นักเรียนมีศักยภาพสามารถดำเนินชีวิตและแข่งขันได้ในโลกศตวรรษที่ 21 ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงสู่โลกอนาคตซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในส่วนของจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้กำหนดเป็นประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 621/2554 ว่าด้วยเรื่อง ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการ

มัธยมศึกษา ยุคใหม่ (พ.ศ. 2553 – 2561) เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการและการกำหนดเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม โดยกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านระบบการเรียนรู้ ด้านระบบบริหารจัดการ และด้านคุณภาพแหล่งเรียนรู้ (สำนักบริหารงานกรมการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, น.3) ซึ่งสำนักบริหารงานกรมการมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับมอบหมายให้พัฒนาคุณภาพดังกล่าวภายใต้โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล และโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน (Education Hub)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, น.2) ได้ดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN โดยคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียนจำนวน 68 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียน 3 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน 2) โรงเรียน Buffer School จำนวน 24 โรงเรียน 3) ASEAN Focus School จำนวน 14 โรงเรียน ทั้งนี้มีโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย มากกว่า 500 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว และกำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียน สู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ดำเนินการจัดทำแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา และแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่นๆ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์หลักด้านอาเซียนศึกษาของชาติด้วย การมีส่วนร่วม (Participation) การบูรณาการ (Integration) การเรียนรู้ (Learning) ประเด็นหลัก 4 ประเด็น คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ และกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น.1-77) และจากความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น.4-11) จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ไว้โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินการจาก 3 ด้านหลัก คือ คุณภาพนักเรียน คุณภาพครู และคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนที่จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นมีการกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียนไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านเจตคติ อีกทั้งเพื่อให้การ

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาความรู้และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนของสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมจึงมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านคุณภาพนักเรียนไว้อย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้เหล่านั้น

จากแนวนโยบายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสภาพความสำคัญและปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการแข่งขันด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนและกับนานาประเทศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อีกทั้งจากผลการประเมินการจัดอันดับโดย IMD ผลการประเมินจากการทดสอบ PISA การจัดอันดับการศึกษาของ WEF และผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของประเทศไทยเองทั้งหมดเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างดี ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและพัฒนาสถานศึกษาประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้การเป็นผู้นำทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อเน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมา และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนในประเทศไทย สามารถบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีลักษณะเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
3. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 เขตพื้นที่การศึกษา รวมจำนวน 2,287 โรงเรียนในปีการศึกษา 2555

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 377 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 7 คน

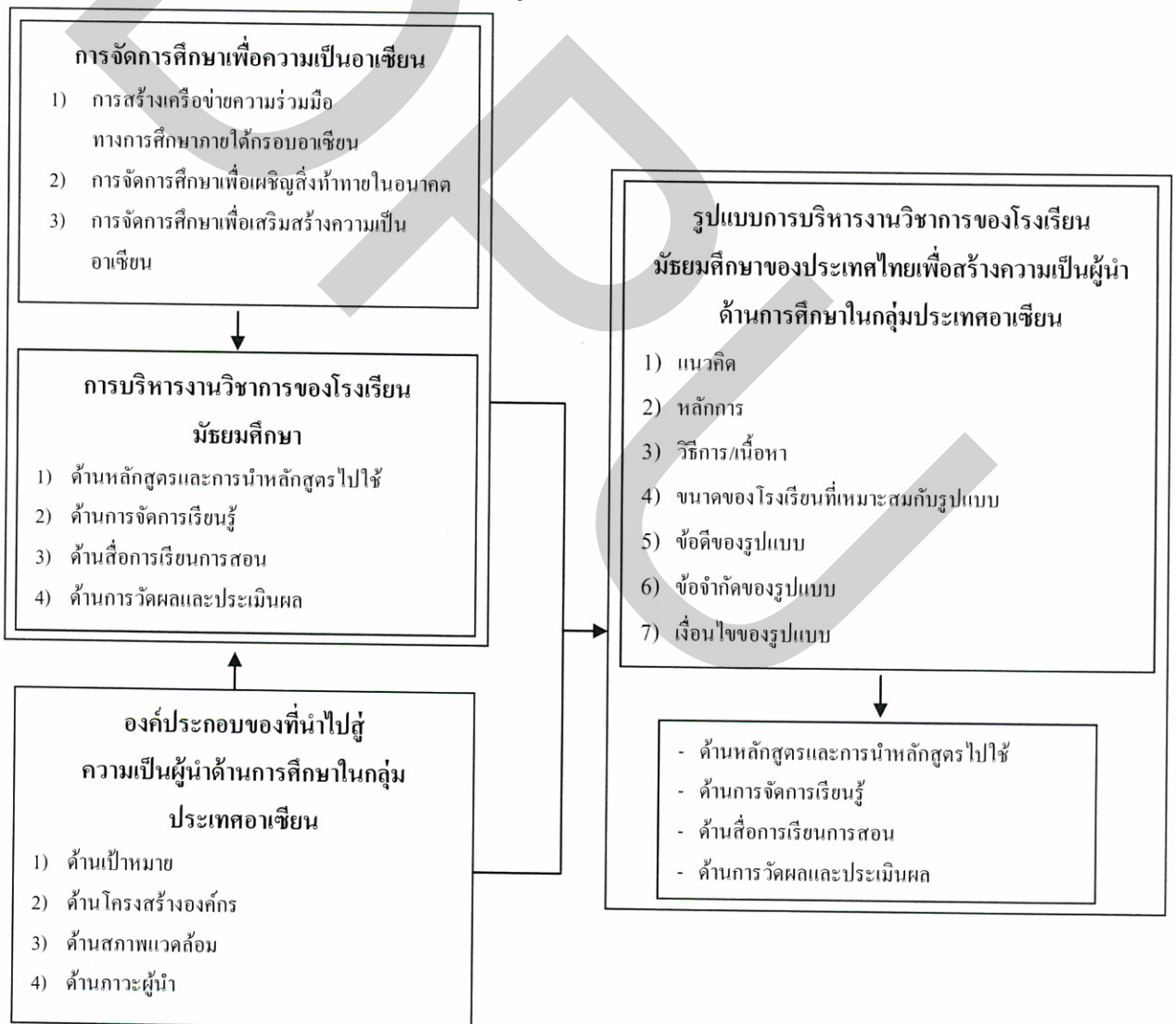
3. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน และผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการ ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพึงประสงค์ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจาก ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, น.3-4) จันทรานี สงวนนาม (2545, น.142) กมล ภูประเสริฐ (2548, น.9-17) สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2554, น.7-8) และ ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2555) ที่กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ว่าประกอบด้วย 1) การมีหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิด มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 2) การจัดการเรียนรู้ที่ควรคำนึงถึงการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ตั้งคำถาม (Learning to Question) การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ (Learning to Construct) การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร (Learning to Communicate) และการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม (Learning to Service) เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยี 3) ใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการเลือกสรร จัดทำ หรือสร้างขึ้นของเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการเรียนการสอนให้เป็นวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อนำมาใช้เป็นตัวกลางในการให้การศึกษา หรือให้ความรู้ แก่ผู้เรียน และ 4) มีการประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต คือ มีวิธีการและตัวชี้วัดการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา มีการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปโดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ใน 4 องค์ประกอบ คือ ด้านเป้าหมาย ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานการจัดกิจกรรมด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาภายใต้กรอบอาเซียน การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต และการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอาเซียน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

องค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน หมายถึง ปัจจัยด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนาที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน หมายถึง องค์ประกอบและสาระการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลที่ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วิธีการ เนื้อหา ขนาดของโรงเรียนที่เหมาะสม ข้อดี ข้อจำกัด และเงื่อนไขของรูปแบบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียน การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอาเซียน และการก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ดังนี้

1. **ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษา เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. **ด้านการจัดการเรียนรู้** หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยีและแนวคิด

3. **ด้านสื่อการเรียนการสอน** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการเลือกสรร จัดทำ หรือสร้างใหม่ของเทคโนโลยีทางการศึกษา และนวัตกรรมการศึกษาให้เป็นวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการให้การศึกษารหัสหรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน

4. **ด้านการวัดผลและประเมินผล** หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียน และการทำมาตรฐานเปรียบเทียบในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้สำหรับการตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งจัดว่าเป็นการประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต คือ มีวิธีการและตัวชี้วัดการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา มีการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ทำการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ทำการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ได้นวัตกรรมทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่สามารถใช้เป็นแนวทางปฏิรูปหลักสูตร ครูผู้สอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวิจัย และการวัดผลประเมินผลให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นมาตรฐานสากล

2. ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพด้านการศึกษา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัดในประเทศ และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง นำที่จะนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นต้นแบบทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขในอนาคตได้ต่อไป

3. ผลที่ได้รับจากการวิจัย ทำให้ทราบถึงข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) เพื่อวางแผนในการนิเทศ ควบคุมดูแล และให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนต่างๆ ได้ต่อไป

4. ได้องค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ที่สามารถนำไปพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น ในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารจัดการกฎหมาย ระเบียบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 การบริหารจัดการสถานศึกษา

2.1.2 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.1.3 การบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศ

อาเซียน

2.1.4 องค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษา

2.1.5 รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 การบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารจัดการสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งปรัชญาการศึกษา ทั้งนี้ เพราะการบริหารจัดการสถานศึกษาจะต้องมีหลักคิด หลักวิชา หลักปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อจะก่อให้เกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้และกระบวนการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ ปรัชญาการจัดการศึกษาจึงเปรียบเสมือนตัวชี้เป้าหมายให้การบริหารจัดการตอบสนองความคาดหวังของชีวิตและสังคม ซึ่งการบริหารดังกล่าวก็ต้องอาศัย การบริหารยุคใหม่ด้วย เพราะปัจจุบันเป็นยุค “โลกาภิวัตน์” ความรู้และวิธีการที่จะนำมาใช้ และปฏิบัติ มีความเปลี่ยนแปลงและล้ำสมัยอย่างรวดเร็ว ความสลับซับซ้อนในการดำเนินการ มีมากขึ้นจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาปรับใช้อยู่เสมอ จึงจะทำให้องค์กรมีความ เจริญก้าวหน้า (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น.28-38)

Smith et al (1980 อ้างถึงในพิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556, น.10) ได้จำแนกงานการบริหารสถานศึกษาว่า ประกอบด้วย 1) งานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล 2) งานกิจการนักเรียน 3) งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 4) งานการเงิน และ 5) งานธุรการทั่วไป

Kimbrough and Nunnery (1998, p.143) ได้แบ่งงาน การกิจในการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 9 ประการ คือ งานจัดโครงสร้างองค์การ งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารการเงิน โรงเรียน งานบริหารธุรการและบริการ งานบริหารบุคลากรผู้ร่วมงาน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ งานความสัมพันธ์ โรงเรียนกับชุมชน และงานวิจัยและการประเมินผลหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับ Sergiovani et al. (1996, p.125) ที่แบ่งงาน การกิจในการบริหารการจัดการศึกษาในโรงเรียนออกเป็น 8 ประการ คือ งานการจัดบุคลากรผู้ร่วมงาน งานบริหารหลักสูตรและการสอน งานบริหารการให้บริการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ งานบริหารงานธุรการ งานพัฒนาผู้ร่วมงาน งานวัดและประเมินผลการศึกษา งานบริหารความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน

Campbell et al (1983 อ้างถึงในพิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2556, น.10) ได้นำเสนองานบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกฎของโรงเรียน เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน 2) กำหนดกลยุทธ์ และมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน 3) จัดตั้งและประสานงานในองค์กรเพื่อนำนโยบาย แผนงาน โครงการไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้บุคลากรเข้าใจระบบงาน 4) จัดหาแหล่งสนับสนุนทรัพยากรรวมถึงการบริหารทรัพยากรและงบประมาณให้เพียงพอและประสบผลสำเร็จ 5) สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และสร้างการยอมรับในการบริหารจัดการ 6) บริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติการบริหารและการจัดการศึกษา พร้อมทั้งได้ออกเป็นกฎกระทรวงว่าด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ในส่วนของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ประกอบด้วยงานด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

โดยสรุป ในการบริหารจัดการสถานศึกษาจะประกอบไปด้วย การดำเนินงานหลักที่สำคัญได้แก่ งานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านการบริหารงานบุคคล และงานด้านบริหารทั่วไป

การบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการจะนำพาองค์กรให้ดำเนินไปให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทนพากเพียร มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ มีสติปัญญา และมีจิตแบ่งปันเสียสละ เพราะผู้บริหารคือ “หัวใจ” ของกระบวนการการทำงานในองค์กรต้องมีหลักคิด หลักวิชา หลักปฏิบัติ ต้องรู้เขารู้เรา มีเมตตาธรรม มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถเป็น “แบบอย่าง” ที่ดีให้แก่บุคลากรในองค์กรและรวมถึงชุมชนได้ จะยิ่งทำให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธาในชุมชนและสังคม ใช้หลักคิดและหลักปฏิบัติที่ยึดคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ตั้ง เพราะถือว่าคุณธรรมเป็น “หัวใจ” ของผู้บริหาร ซึ่งในหลักของการบริหารงานนั้น ได้มีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ ซึ่งได้มีการศึกษาไว้ดังนี้

2.1.1.1 การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม

การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม คือ การใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการที่ต้องเริ่มจากความเข้าใจในหลักธรรมและฝึกฝนจิตใจให้เข้มแข็งตามหลักธรรมไม่วิ่งตามกระแสโลก โดยเฉพาะโลกแห่ง “ทุนนิยม” ที่มุ่งพัฒนาวัตถุที่หลอกล่อจิตใจของคนให้ตกอยู่ในวังวนของ “กิเลส” คือความโลภ มีความอยากร้ายอยากเด่น อยากดัง อยากมีอำนาจ จนเกิดความหลงมัวเมา ขาดการใช้สติปัญญาอย่างรอบคอบ ไม่ยอมเข้าใจ “แก่นแท้ของธรรม” และ “สังฆธรรมของชีวิต” ซึ่งหลักธรรมที่นำมาบริหาร ได้แก่ (พระธรรมปิฎก, 2541, น.121-126)

1) ศีล 5 ซึ่งเป็นกรอบคุณธรรมเบื้องต้นในการดำเนินชีวิต จะทำให้คนมีความระมัดระวังในความประพฤติ 2) สังคหวัตถุ 4 เป็นการบำเพ็ญสงเคราะห์ คือ ปฏิบัติตามหลักการ สงเคราะห์หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา 3) พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่ กว้างขวางดุจพระพรหม มี 4 อย่าง ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา 4) หลักอิทธิบาท 4 หรือธรรมแห่งความสำเร็จ เมื่อผู้ใดปฏิบัติตามหลักธรรมนี้แล้วก็จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้น ๆ ซึ่งมี 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา 5) ฌราวาสธรรม 4 คือ ธรรมที่ใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อกำกับชีวิตของภุคค์สัตว์ มี 4 อย่าง ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ 6) สปัปฺริสธรรม 7 เป็นธรรมที่ผู้ประพฤติแล้วจัดว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบ คือ จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ถ้านำไปใช้ในการบริหารก็จัดได้ว่าเป็นกลยุทธ์ในการศึกษาดนและศึกษาคณอื่น รู้ถึงสถานการณ์และฝ่ายตรงกันข้าม คือ “รู้เขา รู้เรา” มี 7 อย่าง ได้แก่ ธรรมัญญตา อตถัญญตา อตตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา ปริสัญญตา และปุคคัลญญตา 7) มรรคองค์ 8 เป็นธรรมะที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มี 8 ประการเมื่อบุคคลใดนำไปประพฤติปฏิบัติครบถ้วนแล้วย่อมบรรลุโลกุตระธรรม ธรรมะ 8 ประการนั้น

ได้แก่สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมัณฑะ สัมมาอาชีพ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ

สรุปได้ว่า การบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นการใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการ ใช้ความรู้สติปัญญาในการบริหารอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีความสุข และเกิดประสิทธิผล

2.1.1.2 การบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูประบบราชการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดกติกาใหม่ของการบริหารราชการแผ่นดิน และเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทาง และวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง รวมทั้งกำหนดมาตรการในการสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวได้ว่าหลักของธรรมาภิบาล คือการบริหารและจัดการระบบเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนระบบการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participatory) มีความโปร่งใส (Transparent) โดยผู้มีอำนาจ มีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตน (Accountability) ธรรมาภิบาลทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิผลและสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎระเบียบตามกรอบของกฎหมาย (Rule of law) ได้แก่ หลักนิติธรรม คือ จะต้องยึดหลักกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หลักคุณธรรม คือ ต้องยึดหลักคุณธรรม นำคำสอนของศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อใช้เป็นหลักบริหารจัดการ หลักความโปร่งใสคือทำอะไรต้องสามารถตรวจสอบได้มีความบริสุทธิ์ใจให้คนอื่นรับรู้ได้ หลักการมีส่วนร่วม คือ ให้โอกาสผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เช่น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น หลักความรับผิดชอบ คือ เมื่อเกิดผลขึ้นแล้วต้องมีความรับผิดชอบต่อผลนั้น ๆ ไม่ว่าจะผลจะเป็นอย่างไร และหลักความคุ้มค่า คือ งานที่จะทำต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทั้งทุน เวลา และแรงงานที่ลงไป

ส่วนฉันทูพงษ์ ทองภักดี (2550, น.18-19) และฉันทูญา วินิจนัยภาค (2550, น.23) ได้สรุปลักษณะธรรมาภิบาลไว้ในการสัมมนาประจำปี 2550 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ว่าประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์และโปร่งใส (Honesty and Transparency) ผู้บริหารและการดำเนินการ ต้องมีความซื่อสัตย์และเปิดเผย ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องสามารถได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้องที่จะช่วยในการตรวจสอบการบริหารได้ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมแสดงการบริหารจัดการ ระบบประชาธิปไตยจึงเป็นพื้นฐานของธรรมาภิบาล แต่ประชาชนยังต้องมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น และมี

ช่องทางในการตรวจสอบการบริหารจัดการของภาครัฐได้ นอกเหนือจากสิทธิในการเลือกตั้ง

3) ความรับผิดชอบ (Accountability) คือ มีการระบุผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการบริหาร หรือการดำเนินงานให้เป็นที่ประจักษ์ ซึ่งจะช่วยให้มีการตรวจสอบได้ รวมทั้งมีประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะมีผู้รับผิดชอบในการทำงานที่ชัดเจน 4) ความชอบธรรมทางการเมือง (Political Legitimacy) ระบบการเมืองต้องเป็นที่ยอมรับ ถ้าตัวระบบไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้บริหารก็ไม่สามารถทำงานได้ 5) ความเป็นธรรมของกฎระเบียบ (Fair Regulatory) กฎหมายและกฎ ระเบียบที่ใช้ในการบริหารและการดำเนินการต้องมีความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีความชัดเจน ความคงเส้นคงวา ในการตีความ กรอบเหล่านี้จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ประชาชน มีความสมานฉันท์ มีความยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และ 6) ความมีประสิทธิภาพและความสำเร็จของผลลัพธ์ (Efficiency and Effectiveness) การบริหารงานที่มีธรรมาภิบาลต้องคำนึงถึง ประสิทธิภาพ คือต้นทุนต้องเหมาะสม มีความคุ้มค่า เพราะหากมีต้นทุนสูงเกินไป การดำเนินงานก็อาจจะไม่บรรลุผล หรือมีผลกระทบในด้านลบในมิติอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ การบริหารที่ดีต้องมุ่งผลลัพธ์มากกว่าเน้นกระบวนการด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักของความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักของความรับผิดชอบ และหลักของความคุ้มค่า เป็นสำคัญ

2.1.1.3 การบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Plan Do Check Action : PDCA)

วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA เป็นวงจรที่พัฒนามาจากแวดวงการอุตสาหกรรม โดย Deming ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเป็นคนที่พัฒนาขึ้น ได้แพร่เข้ามายังวงการศึกษาเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาวงจรคุณภาพนี้ จึงเป็นการจัดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบการทำงานในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน วงจรนี้จึงถูกเรียกว่า “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) ซึ่งกระบวนการตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่งมี 4 ขั้นตอน คือ (Deming, 2000)

1) P : Plan หมายถึง การวางแผน มีการสำรวจปัญหาและความต้องการจำเป็นก่อนที่จะวางแผนการดำเนินงานโครงการ 2) D : Do หมายถึง การปฏิบัติ มีการจัดระบบงาน มอบหมายงาน และปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ 3) C : Check หมายถึง การประเมิน มีการประเมินผลงานและผลผลิต ซึ่งเป็นการตรวจสอบผลของการปฏิบัติการจากข้อสองว่าสำเร็จตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด 4) A : Action หมายถึง การปรับปรุง มีการปรับปรุงพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง เป็นเทคนิคการปรับปรุงงานหรือการพัฒนาการดำเนินงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและยังเป็นเทคนิคในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับทุกคน

ทุกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้บริหาร สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผล
งานที่น่าพอใจในทุกขั้นตอน

2.1.1.4 การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA)

การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (ทิสนา แจมณี และ ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย, 2547, น.11-13 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2545) เป็นแนวคิดของการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเกิดประสิทธิภาพ ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสำรวจ (E-explore) 2) ขั้นสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด (C-Converse) 3) ขั้นวางแผน (P-Plan) 4) ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน (I-implement) 5) ขั้นประเมินผลการดำเนินงาน (E-evaluation) 6) ขั้นการปรับปรุงงาน (R-revision) ซึ่งรายละเอียดของการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบจำแนกออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งทั้ง 4 ส่วนที่จะนำไปใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษา มีดังนี้

ส่วนที่ 1 คือ การบริหารจัดการ เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำหน้าที่อำนวยการ

ส่วนที่ 2 คือ การจัดการเรียนการสอน เป็นบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตร

ส่วนที่ 3 คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นบทบาทของบุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 4 คือ การจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่บุคลากรในโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน

จากแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้วจะอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม (Participation) การบูรณาการ (Integration) และการเรียนรู้ (Learning) ทั้งนี้โดยมีเกณฑ์ในการดำเนินงานอยู่ 6 ประการคือ บูรณาการเข้ากับระบบงาน การดำเนินงานครบวงจร ครอบคลุมทุกส่วนของระบบงานของโรงเรียน มีโครงสร้างพื้นฐานเอื้ออำนวย กระตุ้น ส่งเสริม พัฒนา การเข้าใจ ยอมรับและมีส่วนร่วม ซึ่งการนำแนวคิดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบมาใช้นั้น มียุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการ 3 ประการได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) การบูรณาการ 3) การเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในทางปฏิบัติเรียกโดยย่อว่า PIL (Participation, Integration, Learning, : PIL)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อนำมาใช้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนนั้น ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านชุมชน รู้จักการบูรณาการในแต่ละเรื่องแต่ละด้านให้มีความผสมกลมกลืนกันอย่างเป็นระบบ และระบบแต่ละระบบต่างมีความจำเป็นและสำคัญเท่ากัน ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญทุกกิจกรรม ทุกงาน เพื่อจะผลักดันผลการบริหารให้ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2.1.1.5 การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management : RBM)

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหาร โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ คือ ความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก โดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกเป็นรูปธรรม (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, 2543, น.12) และผลการประเมินนี้จะเป็นตัวบอกถึงความคุ้มค่าของการทำงาน (Canadian International Development Agency : CIDA (1999) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นวิธีการในการปรับปรุงการบริหารให้เกิดประสิทธิผล (Effectiveness) และโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ (Accorntability) โดยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดเป้าหมาย ประเมินความเสี่ยง กำกับ ติดตาม กระบวนการดำเนินงานเพื่อการบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางบริหารและการรายงานผลปฏิบัติงาน จากแนวคิดดังกล่าวจึงเน้นในการบริหารโดยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด (Economy) การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และผลงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่เรียกว่าเกิดประสิทธิผล (Effectiveness) พร้อมกับการกำหนดดัชนีวัดผลผลิตของงาน (Key Performance) ที่เหมาะสม แสดงความสำเร็จตามเป้าหมายทั้ง 4 งานหลักของโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ดังนั้น การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์จึงมีการตรวจสอบผลเป็นระยะ และนำผลที่เกิดขึ้นไปตัดสินใจจัดทำแผนปฏิบัติการในปีต่อไป

นอกจากนั้น การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ยังมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ องค์กรใช้วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ซึ่งอยู่ในแผนกลยุทธ์ขององค์กร เป็นกรอบในการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (CSF) และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPI) ของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นเครื่องมือช่วยประเมินความสำเร็จของการดำเนินการตามกลยุทธ์ องค์กรที่มีการบริหารเชิงกลยุทธ์สามารถใช้ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (CSF) และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPI) ของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นกรอบวัดผลการปฏิบัติงานขององค์กรเทียบกับเป้าหมาย เพื่อให้รู้ถึงความก้าวหน้าของการบรรลุ

วิสัยทัศน์ หากผลงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารองค์กรควรปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสม

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการเน้นที่ผลผลิตที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นหลัก โดยการบริหารที่คำนึงถึงผลประโยชน์องค์กรเป็นหัวใจสำคัญ เพราะหลักการบริหารนี้มุ่งให้เกิดประหยัดและคุ้มค่า และให้ระมัดระวังอย่างยิ่งในทุกกิจกรรม ดังนั้นการบริหารตามหลักดังกล่าว ผู้บริหารจำเป็นต้องควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ ตรวจสอบ ประเมินผล อย่างมีระบบเป็นขั้นเป็นตอน

2.1.1.6 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

การปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการศึกษากับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นหัวใจหรือเป็นหลักสำคัญสำหรับการบริหารของสถานศึกษา เพราะเชื่อว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น (Morhman & Wohlstelter, 1994, น.214) เพราะเกิดมีความรับผิดชอบร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นรูปแบบของการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นให้สังคมมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชนซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของครูและชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านกิจการนักเรียน 6) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการโดยให้ผู้มีส่วนได้เสีย เข้ามามีส่วนร่วม จะมีความหมายถึงความสามารถในการพึ่งตนเองของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ย่อมจะทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งบรรลุผลได้ง่ายขึ้น เพราะมีกำลังส่งเสริมในทุก ๆ ด้านของชุมชนต่อโรงเรียนมีมากขึ้น เป็นการบริหารที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และที่สำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น

2.1.1.7 การบริหารโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management)

การบริหารและการจัดการศึกษาโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่ริเริ่มในสหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลง และความสำเร็จของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ตลอดจนพาณิชย์กรรม ทำให้แวดวงการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นที่ต้องปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเสียใหม่ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกโดยนำหลักการวิธีการและกลยุทธ์ในการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน

ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยมีการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น นำวิธีการบริหารงบประมาณด้านตนเอง (Self -Budgeting School) มาใช้ มีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (School Based Curriculum) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และการให้คำปรึกษานักเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Student Counseling) ซึ่งการกระจายอำนาจทำให้การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จ คณะกรรมการโรงเรียน จะต้องมีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารการเงิน บุคลากร และหลักสูตร

สอดคล้องกับ Dewey (1975, pp.237-238) ที่กล่าวว่า “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาโดยกระจายอำนาจการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น โดยมีสมมติฐานว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น” Edley (1992, pp.114-117) ที่กล่าวว่า “การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ผู้มีอำนาจตัดสินใจในระดับโรงเรียนไม่ใช่มีแต่เพียงผู้บริหารเท่านั้น ยังมีตัวแทนคณะครูและผู้ปกครองร่วมอยู่ด้วย คณะบุคคลเหล่านี้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กำหนดการและตารางเวลาต่าง ๆ การควบคุมวินัยนักเรียน งานบุคลากร และงบประมาณ” Reynold (1997, pp.194-197) กล่าวว่า “การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การกระจายอำนาจให้กับโรงเรียนแต่ละโรงเรียน เพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเรียนการสอนทั้งหมดในโรงเรียนรวมถึงการจัดบุคลากร การบริหารงบประมาณ และแผนงานโครงการ การตรวจสอบและรายงาน นอกจากนี้กระบวนการตัดสินใจต้องยึดหลักการตัดสินใจร่วมกัน (Shared Decision Making Model) โดยทีมงานบริหารอันได้แก่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและบางครั้งรวมทั้งนักเรียนและสมาชิกชุมชนด้วย และมีความคาดหวังว่า การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเสริมสร้างภาวะผู้นำระดับโรงเรียนเพื่อร่วมพลังในการพัฒนา” และ Caldwell (2003, p.292) ที่ว่า “เป็นการกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร (ได้แก่ ความรู้ เทคโนโลยี อำนาจหน้าที่ วัสดุครุภัณฑ์ บุคลากร เวลา และงบประมาณ) เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการมากกว่าจะเป็นอำนาจการเมือง และให้เกิดการตัดสินใจในระดับโรงเรียนภายใต้ นโยบายของท้องถิ่นและของรัฐ ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนยังมีความรับผิดชอบที่จะตรวจสอบได้ในการใช้ทรัพยากรที่จัดสรรให้”

สรุปได้ว่า การบริหาร โดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารโดยการกระจายอำนาจให้กับโรงเรียนในการบริหารจัดการภายใต้หลักของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

2.1.1.8 การประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร

ในกระบวนการบริหารหรือการดำเนินการใด ๆ ก็ตาม จะต้องมีการมีขั้นตอนของการประเมินผล อยู่ด้วยเสมอ แต่มักจะเป็นขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติให้ครบตามขั้นตอนของการดำเนินงานเท่านั้น ส่วน ผลของการประเมินมีการนำมาใช้เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอยู่ค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นสาเหตุ ประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในการบริหารจัดการโดยตลอด ปัจจุบันได้มีการให้ ความสำคัญต่อการประเมินผลการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารเพื่อคุณภาพที่ มีนวัตกรรมมากมาย เช่น TQM, Benchmark Scorecard เป็นต้น รวมทั้งการประกันคุณภาพใน รูปแบบต่าง ๆ จนมีคำกล่าวที่ว่า “ท่านไม่สามารถบริหารงานใด ๆ ได้ ถ้าท่านไม่สามารถวัดผลงาน ได้ (If you not measure, you can not manage)” ท่านไม่สามารถปรับปรุงพัฒนาได้ ถ้าท่าน ไม่สามารถวัดผลได้ (If you can not measure, you can not Improve)

ด้วยความสามารถทางการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรจึงได้มีความคิด และความพยายามที่จะประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรมานานแล้ว ซึ่งการประเมินผลจะเป็น การศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร และวิธีการซึ่งได้รับการยอมรับ กันอย่างกว้างขวางทั้งในทางวิชาการและปฏิบัติ ก็คือ การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The Multiple Criteria of Effectiveness) ซึ่งมีนักวิชาการได้ทำการศึกษาวิธีการประเมินประสิทธิผล ขององค์กร โดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์มีดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 2.1 การประเมินประสิทธิผลองค์กรโดยใช้หลายเกณฑ์

ชื่อผู้ทำการศึกษา	เกณฑ์การประเมิน
1. กิบสันและคณะ (Gibson et al., 1979, p.27 อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2548, น.21)	ความสามารถในการผลิต ประสิทธิภาพความพึงพอใจ ความสามารถในการปรับตัว การพัฒนาและการอยู่รอด
2. ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy & Ferguson, 1985, p.13)	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง การจัดสรร ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว ต่อสภาพแวดล้อม ความพึงพอใจในการทำงานของครู
3. พาร์สัน (Parson, 1960 cited in Hall, 1991, pp.263-264)	การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม
4. ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, pp.384-397)	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนา การบรรลุ เป้าหมาย ความพึงพอใจในการทำงาน ความสนใจใน ชีวิต
5. รอปบินส์ (Robbins, 1997, pp.46-49)	การวัดผลทางการเงิน ผลผลิต ความเจริญเติบโตของ องค์กร ความพึงพอใจของผู้รับบริการ คุณภาพของ สินค้า ความยืดหยุ่น ความก้าวหน้า และความพึงพอใจ ของบุคลากร
6. กิลแฮม (Gillham, 2000)	มีพันธกิจชัดเจน สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็น ระเบียบเรียบร้อย มีบรรยากาศที่มีความคาดหวังสูงใน ความสำเร็จ โอกาสและเวลาในการเรียนรู้ ความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและ โรงเรียน
7. มอท (Mott, 1972 cited in Hoy & Miskel, 2001, pp.305-307)	ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มี ทัศนคติทางบวก ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยน โรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ความสามารถในการ แก้ปัญหาในโรงเรียน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

<p>8. เลอซอท (Lezotte, 2001,pp.3-7)</p>	<p>ภาวะผู้นำทางวิชาการ พันธกิจที่ชัดเจนและมุ่งมั่น สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ บรรยากาศที่มีความคาดหวังสูงต่อผู้เรียน ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนในเชิงบวก สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียน</p>
<p>9. ออร์นสไตน์และเลอไวน์ (Ornstein & Levine, 2003 cited in Lunenburg & Ornstein, 2004, pp.409-410)</p>	<p>ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศที่มีความคาดหวังสูง การให้เวลามากในการปฏิบัติการกิจของโรงเรียน มีการติดตามการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนสม่ำเสมอ การมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนในทางบวก</p>
<p>10. แอดมอนส์ (Edmonds, 1979 cited in Hoy & Miskel, 2005,pp.281)</p>	<p>ภาวะผู้นำทางวิชาการ ความคาดหวังสูงของครูต่อความสำเร็จของนักเรียน เน้นทักษะพื้นฐาน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความประเมิณความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ</p>

ที่มา: วีรพงษ์ ไชยหงส์ ประสิทธิผล (โรงเรียน, 2012 : 1-7 <http://www.weerapong.net/index.php>)

สรุปได้ว่า การประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร เป็นการประเมินประสิทธิผลขององค์กร โดยประเมินระดับความสำเร็จของการบริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลหลายเกณฑ์ เพื่อวัดผลลัพธ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2.1.2 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.1.2.1 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดของโรงเรียน เป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายและภารกิจของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นมาตรฐานของสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานด้านวิชาการ ที่จะสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวไว้ ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น.37) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการสำเร็จ

ส่วนปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น.1-2) ได้อธิบายการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 งานบริหารการเงิน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5

ในทำนองเดียวกันกับจักรกฤษ วิชา (2548, น.2) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของงานบริหาร โรงเรียน ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบงานดังกล่าวเป็นอันดับแรก และต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการทำงานของครู เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารการศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้น ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานนิเทศ การศึกษางานวางแผนการศึกษา และงานพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.1.2.2 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2545, น.11) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน งานธุรการเป็นสมอง และงานสัมพันธ์ชุมชนเป็นใบหน้าของโรงเรียน

ถิณโย สาทร (อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552, น.21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร งานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

สมศักดิ์ คงเพียง (2545, น.192) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกประเภทที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา การเรียนการสอนของครู และนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

หวน พันธุ์พันธ์ (2549, น.4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง กระบวนการ ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ต้องมีองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ต้องมีการควบคุมดูแล การจัดอุปกรณ์ การเรียนการสอน การจัดแบบเรียน การจัดคู่มือครู เผยแพร่งานวิชาการ การวิจัยค้นคว้าตลอดถึงการนิเทศ

ชุมศักดิ์ อินทรรัชย์ (2545, น.9) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการหมายถึงกระบวนการจัด กิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ

กมล ภู่งประเสริฐ (2545, น.6) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของ สถานศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2.1.2.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการกล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2535, น.17-19) พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2542, น.9-55) รุจิรี ภู่งสาระ และจันทธานี สงวนนาม (2545, น.58-76) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 หลักสูตร สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 สื่อการเรียนรู้
 - 1.4 การจัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

5. การนิเทศภายในสถานศึกษา

6. การประกันคุณภาพการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544, น.9-14) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 9 ประการดังนี้
1) งานหลักสูตร 2) งานการจัดการเรียนการสอน 3) งานการประเมินผลการเรียน 4) งานการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) งานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ 6) งานการวิจัยและพัฒนา 7) งานการบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ 8) งานการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ 9) งานการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ คือ กรอบการดำเนินงานหรือขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ โดยมีงานหลักที่สำคัญได้แก่ งานหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอน งานการวัดผลและประเมินผล งานนิเทศภายในสถานศึกษา และงานประกันคุณภาพ

2.1.2.4 แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรืออาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นๆ จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานบริหารวิชาการไว้อย่างเป็นระบบ รู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมไปถึงงานที่เป็นความคาดหวังของสังคมว่า ผู้บริหารควรทำและงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาคิดด้วยตนเองจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ว่า เป็นงานในความรับผิดชอบที่ต้องทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ในฐานะของผู้นำทางวิชาการ

ทรัสตรี (Trusty, 1986 อ้างถึงใน รุจิรี ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม, 2545, น.30-32) ได้กล่าว ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีภาระงาน 17 ประการ คือ

- 1) ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริมให้ครูนำ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ
- 3) สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและของห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
- 4) สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลจากผลการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา
- 5) มีการวางแผนร่วมกันกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของนักเรียน

- 6) ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
- 7) ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
- 8) ติดต่อบริการกับครู และนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐาน

ทางวิชาการ

- 9) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคมของนักเรียน
- 10) ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเจตคติของนักเรียน
- 11) มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
- 12) ให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาด้านวินัย

ของนักเรียน

- 13) ร่วมมือกับนักเรียนให้มีการนำระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำหนดปัญหาด้าน

วินัย

- 14) ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบ กฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมากำหนดปัญหา

ด้านวินัยของนักเรียน

- 15) มีการประชุมพิเศษคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
- 16) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
- 17) ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของทฤษฎีที่นำมากล่าวไว้ข้างต้นนั้นเป็นเรื่องของการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้เพื่อนครูปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการไปในทิศทางที่ถูกต้องตามเป้าหมาย ร่วมวางแผนและให้การสนับสนุนเพื่อนครูในการปฏิบัติงานวิชาการ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับนักเรียนในส่วนของ การบริหารกิจการผู้เรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์การบริหารที่สำคัญ ที่ผู้บริหารพึงนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.1.2.5 ความมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการ

สถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู-อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อตระหนักถึงความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

3) เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคณาชาวไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ได้แก่ มีสุขภาพกาย และจิตใจที่ดี ได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเองสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองได้ สามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เข้าใจ และเคารพในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธี ดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วชิสุจริต และมโนสุจริตมีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทยรักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย มีจิตอาสา

โดยสรุป การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จะดำเนินไปสำเร็จบรรลุความมุ่งหมาย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น องค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงานได้สำเร็จเพียงใด ในระดับใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับเป้าหมายการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อสร้างสมรรถนะสำคัญและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมดำเนินการ ร่วมควบคุมตรวจสอบ และร่วมประเมินผลเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืนตลอดไป

2.1.2.6 หลักการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, น.9) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารวิชาการที่สำคัญ สรุปได้คือ 1) หลักการพัฒนาคุณภาพ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการประหยัด 4) หลักความเป็นวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีหลักการบริหาร งานวิชาการ สรุปได้ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของงานวิชาการได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และการจัดประเมินผลการเรียนการสอน

2. สถานศึกษาต้องมีกลไกควบคุมมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการจะได้มีทิศทางพัฒนางานวิชาการอย่างชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

3. สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. สถานศึกษาต้องมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนมีการกระจายอำนาจ และความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมของผู้ปฏิบัติงาน

5. สถานศึกษาต้องมีการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการประสานงานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

7. สถานศึกษาต้องสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นหลักการที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะต้อง ดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพและยังเกิดประสิทธิผลอันนำไปสู่ ความสำเร็จขั้นสูงสุดต่อไป

2.1.2.7 กระบวนการบริหารงานวิชาการ

ทัศนี วงศ์เย็น (mystou.files.wordpress.com, 2012 02/23503-4-k pdf, pp.28-34) ได้ กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การวางแผนการบริหารงาน การกำหนด ยุทธศาสตร์การบริหารงาน ยุทธศาสตร์การนำแผนการบริหารงานวิชาการสู่การปฏิบัติ และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) การวางแผนการบริหารงานวิชาการ

การวางแผนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมหลักอันดับแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการจัดการสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายและทิศทางการทำงาน ด้านวิชาการร่วมกัน เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันของตนเอง และสามารถ

ทำงานร่วมกับเพื่อนครูคนอื่นได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง ช่วยลดความไม่พอใจและความท้อแท้ที่เกิดขึ้นจากการทำงานโดยขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนดำเนินการ 3) ขั้นตอนกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ (หรือการจัดทำแผนกลยุทธ์)

สรุปได้ว่า ประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ คือ การวางแผนให้ครอบคลุมงานวิชาการ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้งหมด ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน การบริหารการนิเทศภายใน การบริหารการประเมินผล การเรียนการสอน การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ การบริหารการพัฒนาบุคลากร การบริหารการวิจัยและพัฒนา การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ และการบริหารการประเมินผลด้านวิชาการของสถานศึกษา

2) ยุทธศาสตร์การนำแผนการบริหารงานวิชาการไปสู่การปฏิบัติ

เป็นกิจกรรมภายหลังการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว โดยดำเนินการในขั้นตอนของการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในรูปของงาน โครงการหรือกิจกรรมที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาหลังจากที่สถานศึกษาได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของระดับสถานศึกษา กำหนดมาตรการดำเนินการและเขียนโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป อันได้แก่ การประสานแผน การนำแผนไปใช้ หรือการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการกำกับติดตาม และประเมินผล โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การเปิดโอกาสให้ทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การดำเนินงานการนำแผนการบริหารงานวิชาการไปสู่การปฏิบัติ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สำคัญ คือ การกำหนดโครงสร้างการบริหารแผน โดยให้หน่วยงานย่อยภายในสถานศึกษา และหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดแผน ภาระงานและงานของหน่วยงานย่อยเพื่อดำเนินการขั้นปฏิบัติมีการกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จของการทำงานตามช่วงเวลาที่กำหนด ทรัพยากรที่ต้องใช้ และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน แล้วดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จ

3) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการบริหารงานวิชาการ

การนิเทศ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้นแบบหรือหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าโครงการ ฯลฯ และครูในสถานศึกษาเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการนำความสามารถพิเศษของครูคนหนึ่งมาช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ของเพื่อนครูคนอื่นๆ ที่มีความสามารถในเรื่องนั้นดีกว่า หรือเพื่อ

การช่วยเหลือให้คำแนะนำ ในเรื่องของการบริหาร โครงการสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดตาม เป็นกระบวนการของการควบคุม ดูแล ให้งานโครงการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องสามารถควบคุมช่วงเวลาการปฏิบัติงาน (ให้เสร็จสิ้นตามช่วงเวลาที่กำหนด) และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการได้ทันทั่วทั้งที่ไม่เกิดผลเสียหรือข้อบกพร่องต่องาน โครงการในภาพรวม เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในขั้นตอนสุดท้าย

การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากของการวางแผน เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัด และบอกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วางแผน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับแผนทุกฝ่ายได้รู้ว่าแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังคน กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่าย (งบประมาณ) นั้น เมื่อเสร็จสิ้นแผนแล้วผลที่ได้เป็นประการใด เป็นไปตามที่คาดหมายและมุ่งหวังมากน้อยเพียงใด คู่มีค่าหรือไม่ ควรดำเนินโครงการต่อไป ควรหยุดหรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

สรุปได้ว่า การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการควบคุมคุณภาพของการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.1.2.8 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ

ทัสนี วงศ์ยี่น (mystou.files.wordpress.com, 2012 02/23503-4-k pdf, p.37) ในการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย และประสบความสำเร็จ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารที่สำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกฝนและพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ด้วยการศึกษเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษา ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ หรือศึกษาด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แห่งวิชาชีพ สมรรถนะในการปฏิบัติงานและการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมที่ส่งเสริมให้มีความคิดดี เชียบแหลม มีความเป็น คนดี รวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้นำทางวิชาการที่แท้จริง ต้องมีวิสัยทัศน์ มีทัศนคติที่กว้างไกล มีความสามารถที่จะทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับความคิดในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการและยินดีร่วมปฏิบัติงานด้วย

3. ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสถานศึกษา ด้วยการพัฒนาทั้งระบบให้เป็นองค์กรเรียนรู้ อยู่ ตลอดเวลา

ใช้ระบบบริหารสถานศึกษาแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระจายอำนาจให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ

2.1.2.9 บทบาทการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ

ทรัสต์ (Trusty, 1986 อ้างถึงใน รุจิ ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม, 2545, น.30-32) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 17 ประการ ซึ่งสรุปให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้เพื่อนครูในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการไปในทิศทางที่ถูกต้องตามเป้าหมาย ด้วยการร่วมวางแผนและสนับสนุนเพื่อนครูให้ปฏิบัติงานวิชาการเต็มความสามารถซึ่งหมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ มีความสามารถนำบุคคลในสถานศึกษาให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเข้าใจ และมีความสุข

บทบาทการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกฝนและพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ด้วยการศึกษเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษา ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาองค์ความรู้แห่งวิชาชีพ สมรรถนะในการปฏิบัติงานและการบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม ที่ส่งเสริมให้มีความคิดดีเยี่ยม แคลม มีความเป็นคนดี (ด้านส่วนตัว ครอบครัว สังคม) รวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานโดยปฏิบัติให้เป็นกิจนิสัย จนเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีและพร้อมที่จะสร้างบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้ของครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาอาจแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (ครู) โดยยึดระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจะเลือกใช้ยุทธวิธี หรือแนวดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จที่เหมาะสมตามพื้นฐานสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ตามความพร้อมและความต้องการจำเป็นของครู สรุปได้ดังนี้

1. ปรับกระบวนการทัศน์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดพลังความคิด (Power of Idea) ร่วมกัน ด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น AIC (Affective Influence Control) และ FSC (Future Search Conference)

2. ระดมพลังแกนนำ และประสานเครือข่าย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดยุทธวิธีให้แผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้สู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุม ชี้แจง เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดทำคู่มือพัฒนา สื่อ และเอกสารประกอบต่างๆ

3. บริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยนำ Function มาบูรณาการกับ Agenda, Area กับบริบทของสังคม วัฒนธรรมหลักศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกระแสโลกาภิวัตน์
4. ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก ขวัญกำลังใจ และความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
5. นำความรู้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับ ประยุกต์ใช้ให้เกิดความประหยัด รวดเร็ว และมีคุณภาพ
6. ปฏิบัติการโดยการประกันคุณภาพด้วยกระบวนการ PDCA
7. ประเมินและติดตามผลแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่ายและตามสถานะที่เป็นจริง
8. สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยการเรียนรู้แบบต่างๆ การนำเสนอผลงาน การประชุม สัมมนา การวิจัยรวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความเป็นมืออาชีพให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพอย่างทั่วถึง ตลอดจนการเข้าร่วมกับองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เป็นเครือข่ายเพื่อพัฒนารับรู้ด้านข้อมูล ข่าวสารและนวัตกรรมต่างๆ
9. ยกย่องเชิดชูเกียรติให้เห็นที่ประจักษ์

โดยสรุปการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งนักวิชาการ เช่น อ่ำภา บุญช่วย (2545, น. 1); อุทัย บุญประเสริฐ (2546, น.14); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น.2); จันทรานี สงวนนาม (2547, น.142); และ กมล ภูประเสริฐ (2548, น.6) ที่กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการไว้คล้าย ๆ กัน โดยสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจ ของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพการศึกษาตามที่คาดหวัง ซึ่งประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและพัฒนาในส่วนของความเป็นท้องถิ่น ให้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาด้วย นอกจากนี้งานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในขณะเดียวกันสื่อการเรียน

การสอนต้องมีความทันสมัย สามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน และการวัดผล และประเมินผล สถานศึกษาต้องใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริงมากยิ่งขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, น.3-4); จันทรานี สงวนนาม (2545, น.142); กมล ภูประเสริฐ (2548, น.9-17); ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2555-2554, น.7-8) กล่าวถึง ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีขอบข่ายสำคัญ ๆ 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งหากต้องการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอาเซียน หรือเพื่อพัฒนาสถานศึกษาประเภทโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ควรกำหนดรายละเอียดของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการโดยกรมหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียนในลักษณะของการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยีและแนวคิด

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการเรียนการสอนในการจัดการศึกษา เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการเลือกสรร จัดทำ หรือสร้างขึ้นของเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการเรียนการสอนให้เป็นวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อนำมาใช้เป็นตัวกลางในการให้การศึกษา หรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน และการทำมาตรฐานเปรียบเทียบในลักษณะ

ของการพัฒนาการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้สำหรับการตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งจัดว่าเป็นการประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต คือ มีวิธีการและตัวชี้วัดการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา มีการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ

2.1.3 การบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารตำราและได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเรื่องของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สรุปได้ดังนี้

1. กำเนิดอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมอาสาหรือ Association of South East Asia ขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ดำเนินการได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซีย และประเทศมาเลเซีย

ในช่วงทศวรรษ 2500 ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ได้แพร่เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้เกิดความกังวลทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ประกอบกับประเทศมหาอำนาจเริ่มไม่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทำให้ประเทศในกลุ่มหันมาหาความร่วมมือซึ่งกันและกัน และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างประเทศขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการแสวงหาผู้ทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จึงได้จัดตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) หรือที่เรียกว่าปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และนับตั้งแต่วันก่อตั้งอาเซียนได้แสดงบทบาทในการธำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ตลอดจนมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่าง

ประเทศสมาชิก ตลอดจนพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาประเทศ และนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยบรูไน คารุสซาลามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี 2527 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี 2538 สปป.ลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี 2540 และกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี 2542

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยสำคัญจากความไว้ใจกันระหว่างรัฐสมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนแปลงจากสถานะแห่งความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุคสงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบันอย่างไรก็ตามในปี 2540 อาเซียนประสบกับมรสุมหนักคือ วิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย หลังผ่านพ้นมรสุมดังกล่าวไปได้จึงเกิดศรัทธาใหม่ของความร่วมมือระหว่างกัน โดยในปี 2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียนหรือ ASEAN Community ภายในปี 2563 (ค.ศ.2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยในด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ต่อมา ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม 2550 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) รวมทั้งจัดโครงสร้างองค์กรของอาเซียน รองรับภารกิจและพันธกิจรวมทั้งแปลงสภาพอาเซียนจากองค์กรที่มีการรวมตัวหรือร่วมมือกันแบบหลวมๆ เพื่อสร้างและพัฒนาไปสู่สภาพการเป็น “นิติบุคคล” ซึ่งเป็นที่มาของการนำหลักการนี้ไปร่างเป็น “กฎบัตรอาเซียน” ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครองกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศซึ่งผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวกันดังปรากฏตามสโลแกนที่ว่า “สิบชาติ หนึ่งอาเซียน” กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียนซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อน การรวมตัวเป็นประชาคม-อาเซียน ภายในปี 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรฯ คือ ทำให้อาเซียน

เป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization)

2. ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio - Cultural Activities ครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะทางการและมีผลในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวในเชิงโครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่างๆของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปี 2532 ต่อมาในปี 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ และมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี การจัดการศึกษาในอาเซียนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ การอุดมศึกษาในอาเซียน ได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดนเพื่อตอบสนองการเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก เป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World Class University ตามระบบ และรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกาทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลักเช่น ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค การปรับตัวต่อกระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา กฎบัตรอาเซียน ฯลฯ แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและประชาคมยุโรปในลักษณะข้อตกลงที่ทำร่วมกันในระดับสถาบันต่อสถาบันทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยของภาคเอกชนในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสถาบันและสถาบันการศึกษาร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการ

พัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเองและความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรป อีกด้วย กระนั้นก็ตาม อาเซียน ได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาแนวคิดกิจกรรม และการจัดการศึกษาร่วมกันในภูมิภาค บนรากฐานภูมิ ปัญญาระดับชาติและภูมิภาค เพื่อป้องกันสภาพไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแส โลกาภิวัตน์จากตะวันตก ปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาที่ผู้นำให้การรับรองในระหว่างการประชุม สหประชาชาติครั้งที่ 15 ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการ การศึกษาแบบเชื่อมโยง การหลอมรวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความ แตกต่าง การพัฒนาและประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างชาติในภูมิภาคบน พื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในกรอบซีมีไออาเซียน และยูเนสโก นอกจากนี้ความร่วมมือใน การเปิดเสรีด้านการการศึกษา ยังเป็นมาตรการรองรับสำคัญต่อเป้าหมายการก้าวสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา ความสามารถ ประสิทธิภาพในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอ วีซ่าสำหรับคนชาติอาเซียนสำหรับ short-term visits การอำนวยความสะดวกการออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานมีฝีมือและ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาอาเซียน อีกด้วย

3. แผนงานจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน

การขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซึ่งปรากฏในแผนงานการ จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community) ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคใน ขอบข่ายด้านการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อ เสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนการจัดการศึกษาในแผนงานการ จัดตั้ง ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย

การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ได้แก่ 1) เพื่อให้ประชากรอาเซียนได้รับการ การศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2558 2) การปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา 3) การส่งเสริมการ เข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม 4) การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่าง

ประเทศด้านการศึกษา 5) การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา ได้แก่ 1) การดำเนินการศึกษาเพื่อทบทวนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการทุนการศึกษา 2) การส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ 3) การแลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน 2) การสอนค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียน 4) การจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาทุก

การพัฒนาเยาวชนอาเซียน ได้แก่ 1) การดำเนินโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนอาเซียน 2) การดำเนินการกีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน อาสาสมัครเยาวชนอาเซียน 3) การดำเนินโครงการแข่งขันระดับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง 4) ดำเนินการในการจัดตั้งกองทุนเยาวชนอาเซียน 5) จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเครือข่ายและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับวิธีการและกลยุทธ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 6) ศึกษาการจัดทำ ASEAN Youth Development Index

4. การขับเคลื่อนการศึกษาในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย การบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ให้บรรลุตามเป้าหมายนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถด้านการบริหารงานวิชาการ โดยการจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และการเมือง เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญแก่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานระยะยาวของประเทศ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาสำคัญ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและภูมิภาค ในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

ซึ่งประกอบด้วยการปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพการศึกษาตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพและการจัดทำแผนการศึกษาที่สามารถรองรับการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นผู้นำทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาภายใต้กรอบอาเซียน ในลักษณะการร่วมแบ่งปันค่าใช้จ่ายระหว่างกัน การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจากระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา และการถ่ายโอนนักเรียน การทำวิจัย รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน 2) การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การพัฒนาครู เน้นการพัฒนาเทคนิค การสอน การสร้างครูอาเซียน ที่มีจรรยาบรรณร่วมกัน พัฒนารอบมาตรฐานในการพัฒนาครูในโครงการต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอาเซียนซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทุกระดับเพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียน การจัดทำหลักสูตร เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนอาเซียน เช่น การจัดโครงการบ้านฉันบ้านเธอ การจัดตั้งชมรม ASEANNESS การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการสอน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ผ่านทางการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารกิจกรรมด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการเรียนการสอน และด้านวัดผลและประเมินผล ในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่มีหุ้นส่วนการทำงานร่วมกันของบุคคลภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่มีการวางแผนและออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกด้านของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จึงเป็นเป้าหมายคุณภาพการศึกษาอันเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภูมิสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งเป็นมวลประสบการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วย

- 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) จุดหมาย 5) โครงสร้าง 6) คำอธิบาย

รายวิชา 7) หน่วยการเรียนรู้ 8) กิจกรรมพัฒนาหลักสูตร 9) ระเบียบการวัดและประเมินผล
10) คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับหลักสูตร ไว้ในมาตรา 27 ระบุว่า ให้คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง ดังนั้น โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางกำกับ ควบคุม และวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยสาระสำคัญตามหลักสูตรแกนกลาง สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และต้องจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.13) สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542, น.7) ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพด้านหลักสูตร ไว้ในปัจจัยที่ 2 เกณฑ์ (1) ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และผู้เรียน การกิจของผู้บริหารที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง คือ การบริหารหลักสูตรผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระของหลักสูตรทุกช่วงชั้นสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรทุกช่วงชั้นสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างมีระบบ กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำผลจากการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกำกับ ติดตาม ให้มีการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

นอกจากนั้น ในการบริหารกิจกรรมด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน ส่วนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน ให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สุดท้ายคือการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจรนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการบริหารหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน จะเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตการจัดระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา และการถ่ายโอนนักเรียน การทำวิจัย รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการการศึกษาให้มีคุณภาพและเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเป็นหลักสูตรที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และผู้เรียน

2) ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษาต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติการปฏิบัติงานจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ ต้องนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมกระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและการบูรณาการ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุด การจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กทำร่วมกัน ถ้าจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ก็เป็นการเรียนคือ กิจกรรมที่เด็กทำและการสอนคือ กิจกรรมที่ครูทำ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทั้งสองอย่างนี้ทำไปพร้อม ๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่าการเรียนการสอนในการบริหารงานด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารควรยึดหลักการการจัดการเรียนการสอน

ตามแนวของหลักสูตร กล่าวคือครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ นั่นคือเป็นกิจกรรมของเด็กโดยเด็กและเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปในแนวทางตามที่แผนการสอนและคู่มือเสนอแนะไว้ เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยวิธีใด ๆ ก็ตามครูเป็นเพียงผู้ควบคุมดูแลและแนะนำ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนให้เป็นอย่างได้ผล มีหลักการดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนจึงมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ 3) การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นการค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี 4) การเรียนรู้มีกระบวนการมีความสำคัญหากผู้เรียนเข้าใจ และมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ 5) การเรียนรู้ที่มีความหมาย แก่ผู้เรียนคือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542, น.7)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญสูงสุดในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในมาตรา 24 กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิธีการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นอกจากนั้น วิเศษ ภูมิวิชัย (2554) กล่าวถึง การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สรุปได้ว่า ประเทศไทยคือผู้สร้างอาเซียน และอาเซียนคือองค์กรที่ไทยจะสามารถใช้ประโยชน์ได้ แต่คนไทยมีจุดอ่อนคือ เรื่องภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ การค้าและการสื่อสารแลกเปลี่ยนกับประชาชนประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ คนไทยยังไม่ค่อยสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียนน้อยมาก เพราะจากการสำรวจว่าเยาวชนชาติใดมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนมากที่สุด พบว่าเยาวชนลาวมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนมากที่สุด ในขณะที่เยาวชนของประเทศไทยอยู่อันดับ 8 ประกอบกับช่วงประเทศไทยเป็นประธานจัดการประชุมอาเซียนมักเกิดความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้เรื่องสำคัญนี้ถูกบดบังด้วยข่าวอื่น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ต่อไปเมื่อทุกประเทศก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีความพร้อมน้อยที่สุดและเสียเปรียบทุกประเทศทันที แต่การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยยังนับว่าช้ากว่าประเทศอื่น ๆ มาก อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนัก ในปัญหาดังกล่าว จึงมีแผนเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีโครงการและกิจกรรมที่จะดำเนินการในหลายเรื่อง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ซึ่งได้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระจากเดิม มุ่งเน้นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นให้คนไทยสามารถอยู่ร่วมกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นกลไก

ขับเคลื่อนข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่เน้นเป้าหมาย 3 ด้านคือ การพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประการสำคัญที่สุดคือ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นว่าการจัดการศึกษาจะยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณ อย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

2. การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ในขณะที่กระทรวงการต่างประเทศเร่งโหมประชาสัมพันธ์เรื่องประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการก็ถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องเร่งสร้างความตระหนักแก่เยาวชนเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประชาชนคนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศภาคีอย่างถ่องแท้ และผลกระทบที่จะตามมาทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง ด้านสังคมและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงมีกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ข้าราชการของกระทรวง และประชาชนทั่วไป ซึ่งมีกิจกรรมย่อย 2 ประการหลักคือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน 2) การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

อาเซียนจำเป็นต้องมีภาษาที่ใช้ร่วมกันคือ ภาษาอังกฤษ ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศต่างก็มีภาษาของตัวเอง มีเอกลักษณ์ของตัวเอง และเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติ ขณะเดียวกันก็ต้องมีเอกลักษณ์ของความเป็นอาเซียนร่วมกันด้วย ซึ่งในกฎบัตรอาเซียนกำหนดไว้ว่าให้ “ภาษาอังกฤษ” เป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน เนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทุกระดับชั้น ทั้งเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล และการพัฒนาครู เพื่อให้คนไทยมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษถึงระดับใช้งานได้หรือสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เพื่อให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง ของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์หลายท่านได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรต้องมีการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างพลเมืองของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกัน เพื่อลดความรู้สึกขัดแย้งที่มีต่อความสัมพันธ์ในอดีต และมองไปในอนาคตว่าจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไปได้อย่างไร ซึ่งอาจจะรวมถึงการแลกเปลี่ยนนักเรียน

นักศึกษา ครู อาจารย์ เพื่อความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านกิจกรรมวัฒนธรรม กีฬา ศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. การพัฒนาหลักสูตรความเป็นพลเมืองอาเซียน (ASEANness) เพื่อให้คนไทยมีจิตสำนึกในความเป็นไทย ขณะเดียวกันก็มีความเป็นพลเมืองอาเซียน รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของพลเมืองอาเซียนในประชาคมอาเซียนที่แบ่งปันและเอื้ออาทรต่อกัน (Sharing and Caring Community) การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่สุดที่จะทำให้ประชาชนในสมาชิกประชาคมอาเซียนมีความรู้ความเข้าใจในอาเซียน และการศึกษานำไปสู่ความเป็นอาเซียน (ASEANness) เช่นเดียวกับประชาคมยุโรป ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างด้านภาษา การปกครอง เศรษฐกิจ ฯลฯ แต่ก็สามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันที่เป็นสมาชิกประชาคมยุโรป (EU) ได้

5. การผลิตบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีทักษะที่จำเป็นในยุคใหม่ สามารถแข่งขันได้ เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labors) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพร้อมรับการแข่งขันเชิงคุณภาพและการปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานของอาเซียน ซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น

6. การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาเรื่องอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies) ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิประเทศที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคม มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทุกประเทศในอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เช่น ศิลปะการแสดงดนตรี วรรณกรรม รวมไปถึงการค้าและความหลากหลายทางศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ประกอบกับโดยลักษณะนิสัยประจำชาติคนไทยมีชื่อเสียงเรื่องความมีน้ำใจ อภัยสย โอบอ้อมอารี ปรับตัวเข้ากับทุกวัฒนธรรมได้ง่าย ประกอบกับรัฐบาลหลายยุคที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่จะสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาของไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคโดยเฉพาะในเรื่อง “อาเซียนศึกษา” (ASEAN Studies) โดยเชิญอาจารย์ที่มีคุณภาพจากทุกประเทศในอาเซียนมาสอนที่ประเทศไทย และเปิดหลักสูตรนานาชาติในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้มาเรียนในประเทศไทยมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป ในการจัดการเรียนรู้ต้องผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน และสภาพของท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป็นกำหนดเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามธรรมชาติและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้เน้นความคิดความรู้การฝึกปฏิบัติ การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เผชิญ

สถานการณ์ ได้แก่ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้จัดทำรายงาน การสอนแบบโครงงาน และการใช้กระบวนการวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ประการสำคัญต้องบูรณาการด้านคุณธรรมและจริยธรรม ระเบียบวินัยและค่านิยม ตามที่ท้องถิ่นต้องการทุกครั้งที่ทำการสอน

นอกจากนั้น การจัดการเรียนรู้ของครูไทยยุคใหม่ใส่ใจอาเซียน (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554) เพื่อการเป็นพลเมืองที่อยู่อย่างพอเพียงนั้น ต้องการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ครบทุกด้าน คือ ความรู้ ทักษะการคิด และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) เป็นขั้นตอนที่ใช้ในการสืบสอน ทำโครงงานและทำวิจัย
2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science Process Skills) เป็นทักษะทางปัญญา หรือ ทักษะการคิด เป็นทักษะการคิดทั้งระดับพื้นฐาน และการคิดระดับสูง
3. จิตวิทยาศาสตร์ (Scientific Mind) เป็นคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะอันประสงค์ของนักเรียน นักวิทยาศาสตร์น้อย นักวิจัย เช่น มีคุณลักษณะ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นต้น

ในด้านของผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สามารถทำให้ผู้เรียนเริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถาวร คือ มีพฤติกรรมที่รู้และเข้าใจอย่างคงทน มีพฤติกรรมการคิดและปฏิบัติงานกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสาร และมีพฤติกรรมที่แสดงเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม

ดังนั้นการจะก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ประเด็นหลักสำคัญจึงควรอยู่ที่วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อค้นหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์เรียนรู้ เรียกวิธีสอนนี้ว่า วิธีการสอนแบบสืบสวน (Inquiring Teaching Method) ส่วนวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ยังไม่เคยรู้มาก่อน โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำทาง จนนักเรียนสามารถค้นพบความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เรียกวิธีสอนนี้ว่า วิธีสอนแบบโครงงาน (Project Teaching Method) หรือการเรียนรู้ที่ใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL)

ซึ่ง สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2554) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ของครูไทยยุคใหม่จะต้องใส่ใจอาเซียน ต้องจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยครูจะต้องมีความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน การเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเรียนรู้ตั้งคำถาม (Learning to Question) การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ (Learning to Construct) การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร (Learning to Communicate) และการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม (Learning to Service) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยี ซึ่งเรื่องการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว (ชินภัทร ภูมิรัตน์, 2555) ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้ตั้งคำถาม เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการคิด การที่เราจะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การที่จะส่งเสริมนักเรียนคิดวิเคราะห์ จะต้องเริ่มจากการฝึก ให้ผู้เรียนมีความช่างสังเกต เกิดความสงสัยที่อธิบาย ซึ่งครูจะมีบทบาทสำคัญในการให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามให้เป็นอย่างดีอย่างสร้างสรรค์

2. การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นการสืบค้น สอบถาม สัมภาษณ์ หรือใช้วิธีทดลอง ทดสอบ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากบุคคล จากอินเทอร์เน็ต จากห้องสมุด เอกสาร ตำรา เพื่อนำข้อมูลและสารสนเทศมาถ่วงถอย และคัดสรรในส่วนที่เป็นประโยชน์มาใช้ชีวิตประจำวันหรือภารกิจหน้าที่ที่รับผิดชอบ

3. การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ เป็นขั้นตอนที่เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในการสรุปเหตุผล ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการที่หลากหลาย ทั้งวิธี Deductive และ Inductive มีการอภิปราย ถกเถียงในชั้นเรียน ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ (Facilitator) โดยสามารถพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยที่ใช้เหตุผลให้ได้ข้อยุติ และเกิดการยอมรับในการคิดที่แตกต่าง โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ

4. การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร เป็นทักษะที่มีความจำเป็นในเวทีนานาชาติ การสื่อสารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และฝึกฝนให้มีความชำนาญด้านภาษา ตลอดจนพัฒนาเทคนิคและศิลปะ วิธีการนำเสนอ ซึ่งครอบคลุมใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารจึงครอบคลุมในมุมกว้างทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน การทำ Presentation ที่ใช้เทคโนโลยี และการใช้บุคลิกท่าทางที่ทำให้เกิดความเชื่อถือและน่าฟัง

5. การเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดประการที่หนึ่งของการจัดการศึกษาเพราะนอกจากการศึกษาจะพัฒนาปัจเจกบุคคลแล้ว การศึกษายังจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ให้ผู้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติหน้าที่ในทางสร้างสรรค์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีจิตสาธารณะนำปัญหาสังคมมาขบคิดและหาทางในการพัฒนาสังคมให้ดีกว่าเดิม ซึ่งในที่สุดสังคม ที่เรามุ่งหวังคือสังคมที่มีสันติสุขและยั่งยืน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาคำกล่าวเกี่ยวกับการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ก็คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง และสามารถนำความรู้ การเรียนรู้ไปประยุกต์ เพื่อแก้ปัญหาสังคม สร้างผลงาน สร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปบริการสังคม เผยแพร่ต่อชุมชน ต่อสังคมได้ต่อไป

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้คือ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เต็มศักยภาพ ปรับบทบาทครูจากถ่ายทอดมาเป็นผู้ชี้แนะทางการเรียน ให้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนและการถ่ายทอดความรู้ ใช้นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อการเรียนการสอน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างให้เกิดความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน จะเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมถึงการให้ ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การพัฒนาครู เน้นการพัฒนา เทคนิคการสอน การสร้างครูอาเซียนที่มีจรรยาบรรณร่วมกัน พัฒนารอบมาตรฐานในการพัฒนา ครูในโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติ

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน

การพัฒนาคนที่สำคัญที่สุด คือ การให้คนมีการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน ที่เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียน ได้รู้จักการเรียนรู้ วิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายและรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อสังคมยุคข้อมูลข่าวสารที่มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยได้บัญญัติไว้ใน หมวดที่ 3 แนวนโยบายการศึกษาว่า “ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

และองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอนและต่อการส่งเสริมการเรียนรู้” “ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อขยายบริการทางการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ข้อมูลข่าวสาร ไปสู่ประชาชนและชุมชน ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว” ในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา ได้บัญญัติไว้ว่า “ส่งเสริมให้มีการผลิต และใช้ประโยชน์จากสิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ที่ได้มาตรฐานอย่างกว้างขวาง”

นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 65 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น.40) ซึ่งในยุคปฏิรูปการศึกษาปัจจุบันนี้ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาหรือผลิตทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เหล่านี้ให้มากที่สุดครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีทัศน์และพฤติกรรมการสอนของตนเองก่อน การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนยุคปฏิรูปการศึกษา เช่น ปัจจุบันนี้เพราะนอกจากจะเป็นสื่อกลางทางความคิดเพื่อให้ผู้สอนสอนได้ตรงจุดประสงค์การเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถเรียนอย่างมีความสุขและบรรลุจุดประสงค์ที่ผู้สอนได้วางไว้แล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บทเรียนง่ายขึ้น เพราะสื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริง ทักษะ เจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้ง เห็นคุณค่าในเรื่องราวที่สอนซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดความเข้าใจและความจำอย่างถาวร ซึ่งนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของโลกต่างยอมรับว่าสื่อการเรียนการสอนช่วยให้สอนได้ผลดีขึ้น ในปี 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาเด็กเยาวชนให้มีทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะด้านการอ่าน การใช้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศและทักษะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่เป็นประจักษ์ความสำเร็จในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ควบคู่กับการวางรากฐานและบ่มเพาะความเป็นคนดีมีคุณธรรม ซึ่งมีขอบเขตในการพัฒนานวัตกรรม 4 ด้าน ได้แก่ (สุประวัตติ ปานสมบัติ, 2549, น.13)

1. นวัตกรรมในด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนให้มีคุณภาพ เป็นนวัตกรรมเกี่ยวกับระบบ รูปแบบวิธีการบริหารจัดการ โรงเรียนที่มีข้อจำกัด
2. นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เป็นนวัตกรรมเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนการสอน เช่น รูปแบบ เทคนิควิธีการสอนแบบคละชั้น การจัดทำและการใช้

หลักสูตรเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ๆ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เทคนิควิธีการวัดผลและประเมินผล

3. นวัตกรรมด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นนวัตกรรมเกี่ยวกับระบบการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะนิสัยของนักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม

4. นวัตกรรมอื่นๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ สื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ วิธีการที่ทำให้นักเรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

สรุปได้ว่าครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องอุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ จัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการสืบค้นหาข้อมูล จัดทำและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และสื่อการเรียนการสอน เพื่อสร้างให้เกิดความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการเลือกสรร จัดทำ หรือสร้างขึ้นของเทคโนโลยีทางการศึกษาและสื่อการเรียน การสอนให้เป็นวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการเพื่อนำมาใช้เป็นตัวกลางในการให้การศึกษา หรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน

4) ด้านวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการประเมินผลไว้ในมาตรฐาน 26 ดังนี้ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น.13) แนวคิดของ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2545, น.9) อธิบายว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องจัดทำเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ มีมาตรฐานเดียวกันต้องวัดผลผู้เรียนทั้งระดับชั้น และระดับสถานศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ แสดงว่าการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และเป็นหน้าที่ของสถานศึกษากับเกณฑ์คุณภาพการวัดและประเมินผลที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542, น.7) ระบุเกณฑ์ตัวชี้คุณภาพมีดังนี้ มีเอกสารหลักฐานการวัด

และประเมินผลที่ถูกต้อง มีการประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนและพัฒนาการของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะๆ และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น.24-25) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการวัดและประเมินผลไว้ 3 ระดับ ได้แก่

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปในกิจกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูล เกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้อะทอนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้าความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำคัญของผู้เรียน

2. การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้รายชั้นปี และช่วงชั้น ซึ่งจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน

3. การวัดและประเมินผลคุณภาพระดับชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ สำหรับชั้นเรียนปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ซึ่งจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

การวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น.4)

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบประเมินผลการเรียนของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร
3. การวัดและประเมินผลการเรียนต้องประกอบด้วย การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน
4. การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติของวิชา และระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนได้
6. ให้มีการเปรียบเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ
7. ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักบันการศึกษ เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียน รายงานผลการเรียน และเป็นหลักฐานแสดงวุฒิและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การวัดผลประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญของการเรียนการสอน เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ต้องอาศัยข้อมูลที่มีความถูกต้อง และมีเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนประเมินนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเทคนิคการสอนให้มีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ทั้งยังสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น นอกจากนี้การวัดและการประเมินผลยังมีความสำคัญต่อผู้บริหารทำให้ทราบถึงคุณภาพในการเรียนการสอนว่ามีมากเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหาและดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้ ซึ่งในการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษาเพื่อสร้างให้เกิดความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน จะเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศและในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้สำหรับการตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

5. การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสาร โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารตำราเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนซึ่งสรุปได้ดังนี้

การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ (ชามากัทร สิทธิอำนาจ อ้างถึงใน พิณสุดา สิทธิรังศรี, 2556, น.1) ได้ชื่อว่ามีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ด้วยวิสัยทัศน์ และนโยบายการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ที่โดดเด่น ทำให้การศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก้าวรุดหน้าไปกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค และยังเป็นประเทศที่มีการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการใหม่ๆ ของโลก มีการจัดระเบียบการศึกษาขึ้นอย่างเป็นระบบครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2490 และได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ.2508 โดยเป้าหมายแรกคือ การปฏิรูปการบริหารจัดการ โรงเรียน ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2508-2512 รัฐบาลได้ทำการกำหนดหลักสูตรระดับชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้มีการใช้สองภาษาในโรงเรียน คือ ภาษาอังกฤษและภาษาแม่ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาแม่เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน ช่วงปี พ.ศ.2513 - 2523 ได้ทำการปฏิรูปหลักสูตรสองภาษาใหม่ โดยได้ทำการวางหลักสูตรใหม่ และออกแบบสื่อการสอนให้เหมาะสมต่อการเรียนวิชาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ช่วงปี พ.ศ. 2524-2533 สร้างความเป็นเลิศในด้านหลักสูตรและนวัตกรรม ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ใช้นวัตกรรมการสอนแบบใหม่เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจเรียนรู้และมีทักษะในการคิดและแก้ปัญหา และยังมีส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษมากขึ้น เช่น ด้านศิลปะและดนตรี

ช่วงปี พ.ศ. 2540 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์อีกช่วงหนึ่ง โดยนายโก๊ะ จ๊ก ตง (Goh Chok Tonk) ขณะดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นให้ประเทศสิงคโปร์เป็นสังคมรู้และโรงเรียนที่เน้นสอนให้นักเรียนเป็นนักคิด หรือรู้จักกันในนาม "Thinking Schools, Learning Nation" (TSLN) ภายใต้วิสัยทัศน์ TSLN นี้เอง ที่ทำให้เกิดนโยบายต่างๆ ตามมามากมาย อันล้วนต่อมีผลต่อการปรับปรุงปฏิรูประบบการศึกษาทั้งสิ้น สิ่งที่ได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาใหม่จากการมุ่งเน้นประสิทธิภาพของการศึกษา (Efficiency-driven paradigm) เป็นกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้น ความสามารถของนักเรียน (Ability-Driven Paradigm) โดยที่มุ่งเน้นให้ระบบการศึกษาใหม่สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนของนักเรียนให้ได้สูงสุดเท่าที่แต่ละคนจะมี

ล่าสุดในปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลนำโดยนายลี เซียน ลุง (Lee Hsien Loong) นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ด้านการศึกษาที่สองคล้องไว้กับวิสัยทัศน์ TSLN หรือที่รู้จักกันในวลี "Teach Less, Learn More" (TLLM) ที่เน้นการสอนให้น้อยลงแต่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น และนำไปสู่การปฏิบัติ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนจากที่เน้นปริมาณสู่การ

เรียนการสอนเป็นการเน้นคุณภาพการสอน โดยเชื่อว่า การสอนที่เน้นปริมาณไม่สามารถนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ (Passive Learners) ไม่สามารถจุดประกายความอยากรู้ อยากรเห็น กระบวนการสอนดังกล่าวนี้ ช่วยให้โรงเรียนและครูสามารถเข้าไปถึงแก่นของการเรียน การสอนว่า การสอนนี้ สอนเพื่ออะไร สอนอะไร และสอนอย่างไรด้วยกระบวนการ TLLM จะไม่เน้นการเรียนการสอนและการวัดผลแบบเดิมเพื่อที่ใช้กับคนหมู่มากแต่เป็นการออกแบบการสอน และการวัดผลที่มีความแตกต่างตามความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลต่อการ เรียนรู้ตลอดชีพ เน้นการเรียนผ่านประสบการณ์ตรง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) ที่เน้นสร้างผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะตน สามารถก้าวไปสู่การพัฒนาความเป็น เลิศในด้านต่างๆ ที่แต่ละคนถนัด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และประสบความสำเร็จในอนาคต

การบริหารของประเทศสิงคโปร์ แต่เดิมนั้นการควบคุมทางด้านวิชาการมีความเข้มข้น อย่างมาก มีการสร้างหลักสูตรแห่งชาติเพื่อต้องการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ไปในทิศทาง เดียวกัน แต่ด้วยวิสัยทัศน์ของนาย ลี กวน ยู อดีตนายกรัฐมนตรี ทำให้รัฐบาลเริ่มมองเห็น ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยเชื่อว่ารัฐควรให้อิสระแก่ โรงเรียนในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จึงได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงหลายประการขึ้นในเวลาต่อมา ปัจจุบันรัฐบาลได้ปฏิรูปการศึกษาและประกาศนโยบาย ที่อนุญาตให้แต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงด้านวิชาการกันเองมากยิ่งขึ้นรูปธรรม ที่เห็นได้จากการปฏิรูปด้านวิชาการก็คือ มีการปรับปรุงระบบการจัดลำดับ โรงเรียน (School Ranking System) เพิ่มวัสดุและสื่อการสอน ลดขนาดชั้นเรียนให้มีจำนวนนักเรียนน้อยลง ปรับรายวิชาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ลดเนื้อหาลงในแต่ละวิชา และให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาหลักสูตร รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์การพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา (Education Leadership Development Center) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และได้ อำนวยความสะดวกให้ครูใหญ่ที่จะปรับปรุงหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองมากยิ่งขึ้น และสามารถเลือกแบบเรียนได้เองแต่ก็ยังคงต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแห่งชาติ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้ประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ทางการศึกษา " Teach Less, Learn More " ทำให้ครูมีอิสระในการพัฒนาวิธีการสอนของตนได้มากขึ้นและให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงวิธีการสอนจากการเป็นผู้ "ให้" สู่การเป็น "ผู้อำนวยความสะดวก" ในชั้นเรียน วาง แผนการสอนที่เน้นไปในรูปแบบโครงการมากขึ้น และเนื่องจากมีการลดเนื้อหาการสอนในแต่ละ วิชาลงทำให้ผู้สอนมีเวลาว่างขึ้นร้อยละ 10-20 ซึ่งเวลาว่างที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่า "White Space" ที่จะ

ช่วยให้ครูมีเวลาเพื่อการค้นคว้าทดลองการสอนและการทดสอบรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับนักเรียนของตนมากขึ้น ด้วยวิธีการนี้เองช่วยให้ครูได้พัฒนาคุณภาพการสอนและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน อันเป็นผลให้นักเรียนตอบสนองและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าเดิม นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดให้ครูใช้เวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงเพื่อร่วมปรึกษาหารือกันด้านการแผนการสอนและการร่วมมือกัน และอีก 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เพื่อสะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับการสอนของตนกับทีม

ด้านการประเมินผลการเรียน นโยบายในการวัดและประเมินผลการเรียนของสิงคโปร์ คือการที่จะพยายามสร้างสมดุลระหว่าง การวัดผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) ที่บอกผลคะแนนผลสอบของนักเรียนว่านักเรียนทำคะแนนสอบได้ระดับเท่าไร เข้าใจบทเรียนดีหรือไม่ และการวัดผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เพื่อหาวิธีที่จะพัฒนานักเรียนจากที่เป็นอยู่ การวัดผลแบบเดิมๆ เช่น การเลือกตอบที่ถูกต้อง สำหรับนักเรียนตั้งแต่ระดับเตรียมอุดมศึกษาขึ้นไป จะมีการวัดประเมินผลในรูปแบบโครงการเพื่อดูทักษะและความเข้าใจในเนื้อหาวิชานั้น

นอกจากนี้รัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดทำระบบที่ให้ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ (National Test) ของนักเรียนแต่ละคนผ่านระบบออนไลน์เพื่อที่หน่วยงานต่างๆ จะสามารถคำนวณหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในช่วงเวลาหนึ่งๆ ไปใช้วิเคราะห์ในเชิงลึกได้ ทำให้อาจหาข้อมูลเพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางการศึกษาที่เหมาะสม และศึกษาส่วนที่ต้องปรับปรุงได้ สำหรับระดับสถานศึกษาเองนั้น ครูและหัวหน้าครูก็สามารถเข้าไปในระบบออนไลน์เพื่อศึกษาข้อมูลของนักเรียนตนเองและของกลุ่มโรงเรียนของตนได้ (School Clusters) ช่วยให้ครูสามารถใช้ข้อมูลเพื่อวิจัยและปรับปรุงวิธีการสอนของตน นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมที่เรียกว่าการสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Support Program: LSP) ที่ช่วยให้ครูวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับคะแนนนักเรียนในแต่ละคน โดยดูจากผลการสอบของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และข้อมูลของนักเรียนทั้งหมดรัฐบาลสามารถเข้าไปดูและให้การช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่มีความจำเป็น สามารถนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking Studies) เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดด้อยของระบบการศึกษาของประเทศและขับเคลื่อนนโยบายใหม่ๆ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการศึกษา

ด้านการนิเทศ สิงคโปร์เป็นประเทศที่ยึดมั่นในคุณภาพ และเพื่อที่จะพัฒนาประเทศให้ทันกับการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 สิงคโปร์จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการแข่งขันระดับประเทศมากขึ้น จึงมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารในระบบมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานและองค์กรเพื่อเข้ามาให้ความช่วยเหลือครูและโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น มีการจัดตั้ง Academy of Singapore Teachers เข้ามาเพื่อช่วยยกระดับความเป็นมืออาชีพทางการศึกษาแก่ครูในด้านต่างๆ มีการจัดตั้ง

สถาบันครูพลศึกษาและกีฬา (Physical Education and Sport Teacher Academy : PESTA) จัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ของครูด้านศิลปะ (Singapore Teachers' Academy for the Arts : STAR) และจัดตั้งสถาบันภาษาอังกฤษแห่งสิงคโปร์ (English Language Institute of Singapore : ELIS) เพื่อเข้ามาช่วยเรื่องภาษาของครู เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่าผู้ปกครอง คือบุคคลสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ผู้ปกครองจะสามารถเข้ามาช่วยเติมเต็มให้เกิดการศึกษาแบบองค์รวม และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียน รัฐบาลจึงสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

การนำเทคโนโลยีมาใช้ สิงคโปร์ได้มีการบรรจุวิชา ICT เข้ามารวมไว้ในหลักสูตรโดยให้มีการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในการสื่อสารเข้ามารวมอยู่กับการเรียนการสอนทุกวิชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยกระดับประสิทธิภาพเรียนรู้ของนักเรียนและสร้างให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับประเทศได้ รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีเข้ามาในชั้นเรียน มีการทดลองตั้งโรงเรียนอนาคต (Future School) โดยได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชนในภาคการผลิต ในการที่จะนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นองค์ประกอบในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมจริงและใช้งานได้ทันทีที่จบการศึกษา

ด้านครู กระทรวงศึกษาธิการมีกลยุทธ์เชื่อมโยงคนในการดึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นครูในระบบ ให้การอบรมที่ดี เตรียมโอกาสทางด้านอาชีพที่ดีให้กับครูเหล่านั้น จึงทำให้สามารถดึงครูดิจิทัลเข้ามาในระบบเป็นจำนวนมากและปูเส้นทางอาชีพให้เป็นอย่างดีมีการรองรับการเจริญเติบโตของครูสู่ระดับที่สูงขึ้น ให้สวัสดิการที่ดี เช่น ครูใหญ่ที่ทำงานครบ 6 ปี ก็จะมีสิทธิได้ลาพักร้อนนานถึง 2 เดือน กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอโครงการเพื่อเข้าไปจัดการดูแลวิชาชีพครู ที่เรียกว่า แผนการพัฒนาวิชาชีพและความก้าวหน้าในอาชีพ (Education Service Professional Development and Career Plan: EDUPAC) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ด้วยโครงการนี้จะเปิดโอกาสให้ครูได้เห็นช่องทางการเจริญเติบโตในสายอาชีพของตน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนที่เป็นสายการสอน สายการบริหาร หรือผู้ชำนาญการด้านต่างๆ สิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งในประเทศจำนวนน้อยที่ให้ค่าตอบแทนครูโดยดูจากผลงาน (Performance-based) ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่วัดผลจากอายุงาน (Seniority-based Compensation) ซึ่งช่วยให้ครูมีกำลังใจที่จะทำผลงานให้ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยการดูแลที่ดีให้รัฐบาลสามารถเพิ่มแรงงานครูเข้าในระบบ ร้อยละ 30 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

ด้านความรู้ ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษาจากหลายสำนัก เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก The McKinsey Report ให้เหตุผลว่า ปัจจัยสนับสนุนประการสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสิงคโปร์ก็คือ คุณภาพครูและคุณภาพการสอนที่อยู่ในระดับที่ดีเยี่ยม รายงาน The Global Competitiveness Report ที่จัดอันดับให้ระบบการศึกษาของสิงคโปร์ได้เป็นอันดับหนึ่งในเรื่องการผลิตประชากรที่มีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะเข้าสู่โลกแห่งการแข่งขันมากที่สุด ทั้งหมดนี้เพราะรัฐบาลได้วางแผนการพัฒนาประชากรอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง โดยได้ตั้งเป้าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไว้อย่างสูงมากในทุกระดับการศึกษา และปูพื้นฐานทางด้านภาษาให้นักเรียนผ่านระบบการเรียนแบบสองภาษา ชัยชนะและรางวัลที่รัฐบาลได้รับก็คือ ผลคะแนนดีเยี่ยมจากเกณฑ์การเปรียบเทียบสมรรถนะจากหน่วยงานต่างๆ เช่น Mathematics and Science study (TIMSS) หรือ Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) และรวมถึง The Programme for International Student Assessment (PISA) ด้วย

ด้านเทคโนโลยี รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์มีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างประเทศเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ตามวิสัยทัศน์ทางการศึกษา "Thinking School, Learning Nation" จึงได้ทุ่มเทงบประมาณทางการศึกษามหาศาล เพื่อที่จะผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจังในโรงเรียน โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ทางการศึกษาเข้ามาใช้ หนึ่งในโครงการที่รัฐบาลได้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ โครงการ Flexible School Infrastructure (FlexSI) ปี พ.ศ. 2548 เพื่อช่วยให้ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสามารถมีสื่อการสอนในรูปแบบใหม่ใช้อย่างเพียงพอ โรงเรียนสามารถพิจารณานำมาใช้ตามความต้องการของนักเรียน เช่น สร้างโรงละคร สระน้ำในเพื่อเรียนรู้ระบบนิเวศน์ หรือ อื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ใหม่ๆ

จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1) ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

2) ระบบการศึกษาเป็นแบบสองภาษา นักเรียนจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาแม่ในการเรียนรู้วัฒนธรรมและสังคม

3) ให้การศึกษาแบบกว้างครอบคลุมความสนใจของผู้เรียน (Broad-based Education) ตอบสนองความสนใจ และลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียน (Learning Styles) จุดประกายการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพที่มี และยังเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Education) ที่ช่วยพัฒนาความสามารถหลักของนักเรียนมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง พร้อมกว่าสู่โลกแห่งการแข่งขัน

ศตวรรษที่ 21 โดยเน้นสร้างผู้นำที่ดีให้กับโรงเรียน ป้อนครูที่ดีใส่ระบบ ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

4) มีโครงสร้างการจัดการศึกษาที่ชัดเจนคือ 4 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับเขต ระดับกลุ่ม และระดับการศึกษา

5) มีรัฐบาลมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่กว้างไกลพยายามเอาชนะข้อจำกัดของประเทศนานับประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ของประเทศมีขนาดเล็ก ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ โดยในการสร้างคุณภาพประชากรด้วยการพัฒนาการศึกษาอย่างเอาใจริงเอางัง

6) การกระจายอำนาจทางการศึกษาของสิงคโปร์นั้นมิได้มีเป้าหมายเพื่อการจากความรับผิดชอบสู่ระดับชั้นดำเนินการ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของระบบการศึกษาเป็นหลัก ลักษณะการกระจายอำนาจเป็นการแบ่งอำนาจบางส่วนให้แก่สถานศึกษาในการบริหารจัดการ (De-concentration) มากกว่าที่จะเป็นการให้อำนาจ (Privatization) หรือโอนอำนาจ (Devolution) การบริหารจัดการสู่สถานศึกษา

7) มีกลยุทธ์ที่ดีในการดึงคนเก่งเข้าสู่วิชาชีพครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการให้ผลตอบแทนที่สูงเป็นอันดับสองของอาชีพทั้งหมด และมีสวัสดิการที่ดีแก่นักคณกรทุกระดับที่ทำงานในระบบการศึกษา มีองค์กรที่ช่วยวางแผนการเจริญเติบโตในสายอาชีพครู การให้การอบรมครูอย่างต่อเนื่อง ผู้การเป็นมืออาชีพที่แท้จริงรวมถึงการใช้ระบบ Performance-based Evaluation เพื่อให้ครูเกิดพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

8) สิงคโปร์มีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านศึกษา (Global Schoolhouse) ตั้งแต่ปี 2541 Economic Development Board (EDB) ได้จัดทำโครงการ World Class University (WCU) เพื่อเชิญชวนและดึงดูดให้สถาบันที่มีชื่อเสียงระดับโลกในสาขาต่างๆ อาทิ บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์มาจัดตั้งสาขาในสิงคโปร์ สิงคโปร์ได้ร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกมากกว่า 10 แห่ง อาทิ Massachusetts Institute of Technology, University of Pennsylvania, University of Chicago INSEAD เปิดสาขาที่สิงคโปร์ ในหลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์การแพทย์และวิศวกรรมศาสตร์

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีอันเนื่องมาจากผู้นำประเทศมีวิสัยทัศน์ ในการให้ความสำคัญด้านการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นหลักสำคัญ

การจัดการศึกษาของเนการา บรูไน ดารุสซาลาม

ประเทศบรูไน (อรุณี ตระการไพโรจน์, ใน พิณสุดา สิริธรังศรี (บรรณาธิการ), 2556, น. 16) สรุปได้ดังนี้ ปัจจุบันประเทศบรูไนได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยเปลี่ยนจากการแบ่งอำนาจ (de-concentration) สู่อำนาจมอบอำนาจ (delegation) โดยมอบอำนาจตามประเภทของงาน คือ การให้อำนาจความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางไปยังโรงเรียน แต่ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่หน่วยงานส่วนกลาง เช่น การเสริมสร้างกำลังคน ขึ้นอยู่กับผู้นำในโรงเรียนและครู กระทรวงศึกษาธิการได้ให้อำนาจการบริหารแก่ผู้นำในโรงเรียนและครูผู้สอน มีการพัฒนาระบบเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับระดับประถมศึกษา (Zone) และระบบกลุ่มโรงเรียนสำหรับระดับมัธยม (Cluster) ให้ชุมชนเข้ามาส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น รวมทั้งให้ผู้นำโรงเรียนมีอำนาจในการจัดโครงการสร้างสถานศึกษา การจัดโซนสำหรับระดับประถมศึกษาและจัดกลุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้มีการแต่งตั้งผู้นำและจัดตั้งเป็นคณะกรรมการทีมผู้นำ เพื่อให้สมาชิกได้ออกความคิดเห็นข่าวสาร และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด มีการอภิปรายประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้มีส่วนได้เสียของ โรงเรียนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดมสมอง และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา การปรับปรุงผลการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและไม่ใช่วิชาการ

การบริหารวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนการศึกษาชาติสำหรับศตวรรษที่ 21 พิจารณาจากประเด็น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานถูกพัฒนาจากส่วนกลาง โดยรับความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญของประเทศ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องใช้หลักสูตรแกนกลางนี้ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงศึกษาธิการภายใต้การทำงานร่วมกันของ 2 หน่วยงานชื่อ Department of Curriculum Development และ Co-Curriculum Department เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบองค์รวม หลักสูตรแกนกลางนี้จะเป็นหลักสูตรแบบกว้าง สมดุล และเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่าง กรอบการเรียนรู้แบบกว้างนี้ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะที่สำคัญความรู้และความเข้าใจที่ตนเองต้องการด้วยเจตคติและคุณค่าที่ทำให้แน่ใจว่าจะเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม นอกจากนี้ยัง เน้นจุดแข็งและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนขณะเดียวกันก็มีความก้าวหน้าและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความสำคัญว่าผู้เรียน เป็นหัวใจของการสอน กระบวนการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มลายูอิสลาม และจริยธรรมถือเป็นสิ่งจำเป็น ให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจทั้งต่อตนเอง โรงเรียน สภาพแวดล้อม และประเทศของตน หลักการสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

จะให้ทางเลือกที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 4 โปรแกรมคือ โปรแกรมการศึกษาทั่วไปเน้นวิชาการ โปรแกรมการศึกษาประยุกต์เน้นการบูรณาการด้านเทคโนโลยีและธุรกิจ โปรแกรมการศึกษาเฉพาะทางเน้นผู้เรียนที่เป็นเด็กมีพรสวรรค์และมีความสามารถพิเศษ และโปรแกรมการศึกษาพิเศษ สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพ สติปัญญาและการรับรู้ รวมทั้งผู้เรียนที่มีความบกพร่องในด้านการมองเห็น การได้ยินและการเรียนรู้ด้วยความยากลำบาก

การจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการมีการมอบอำนาจไปยังครูผู้สอนให้สามารถกำหนดวิธีการเรียนการสอนและการประเมินที่เน้นความสามารถแตกต่างกัน ทั้งเด็กเรียนเก่งและเรียนอ่อน ครูจะต้องพัฒนาและดำเนินการเรียนการสอนตามความต้องการและบุคลิกลักษณะของผู้เรียนตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การมอบอำนาจนี้รวมถึงบุคลากรที่ไม่มีหน้าที่สอน วางแผนกิจกรรมต่างๆ และโครงการต่างๆ ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวมทั้งจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ตรวจสอบว่าเนื้อหาการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการสอน รวมทั้ง ให้ครูผู้สอนต้องรายงานความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบด้วย

การประเมินผลการเรียน ปัจจุบันบรูไนได้มุ่งเปลี่ยนระบบการวัดผลแบบเดิมที่เน้นการวัดผลความก้าวหน้าของการเรียนการสอน จากระดับการศึกษาหนึ่งที่สูงอีกระดับด้วยการให้เด็กนักเรียนสอบข้อสอบกลางซึ่งรับผิดชอบโดยสภากาชาดรับรองแห่งชาติ ต่อมาพบว่า การทดสอบนี้ได้สร้างความเครียดความกังวลให้กับนักเรียนและไม่สามารถประเมินคุณภาพของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างกว้างขวางได้ จึงหันมาใช้การวัดผลแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Assessment) เน้นการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเรียกแบบฟอร์มนี้ว่า Check - point Assessment ทั้งนี้เพื่อวัดความรู้และความชำนาญของนักเรียน ให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการในห้องเรียน ซึ่งจะเน้นในเรื่องนักเรียนเรียนรู้อย่างไรและสนับสนุนให้เกิดการประเมินผลตัวเองเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการเสนอแนะแบบสร้างสรรค์

การนิเทศ ติดตามการประเมินแบ่งเป็น (1) การประเมินตนเอง ครูผู้สอนรับผิดชอบ โดยร่วมมือใกล้ชิดกับผู้อำนวยการโรงเรียนในเรื่องการประเมินชั้นเรียน การสอบใหญ่ และ (2) ประเมินความก้าวหน้าของเด็ก ครูผู้สอนได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจและจัดการสอนให้บรรลุความต้องการของเด็กนักเรียนตรวจสอบว่าเนื้อหาการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการสอน มีการตรวจวัดสมุดรายงานของครูให้กับครูผู้สอน สื่อสารรายงานความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ รับมอบอำนาจในการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาภายใต้งบประมาณการเงินที่ส่วนกลางกำหนดให้ หน่วยงานที่ส่วนกลางช่วยพัฒนาแนวทางการประเมินผลอย่างเป็นระบบ พัฒนารอบการประเมิน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มพูนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่

เป็นมืออาชีพและหน่วยงานต่างประเทศ เพิ่มความแข็งแกร่งของหุ้นส่วนและความร่วมมือของธุรกิจท้องถิ่นและชุมชน

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา บรูไนจัดได้ว่ามีความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในระดับต้นๆ ของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน พิจารณาปัจจัยองค์การด้านบุคลากร ครู เทคโนโลยี สรุปได้ดังนี้

ด้านครู จากข้อเท็จจริงที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับจากรายงานของ McKinsey report ที่ชี้ว่าครูทุกคนในโรงเรียนของฟินแลนด์ต้องจบการศึกษาาระบบปริญญาโททางการศึกษา จึงเป็นตัวอย่างที่ดีและชัดเจนถึงความสำคัญของครูผู้สอน กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศยกระดับคุณภาพครู โดยกำหนดให้ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาขึ้นไปต้องมีวุฒิการศึกษาาระดับปริญญาโทด้านการศึกษา ในด้านเวลาการสอนสำหรับครูระดับมัธยม ครูมีชั่วโมงการสอนปกติ 12-16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนไม่เกิน 6 คาบ ต่อวัน และจะต้องมีชั่วโมงอยู่ที่โรงเรียนเพิ่มอีก 4.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์สำหรับกิจกรรมในคลับ หรือชั้นพิเศษ และการประชุมต่างๆ กับเด็กบรูไน และในหนึ่งปีครูจะต้องมาโรงเรียนในวันศุกร์หรือวันเสาร์ กิจกรรมของวันสามารถใช้เป็นวันกีฬา พุดคุยสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กนักเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆ ทั้งหมด สำหรับครูที่สอนระดับประถมศึกษา จะมี ชั่วโมงสอน 15 ชั่วโมง และให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมอื่นเพิ่มเติม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวมถึงกิจกรรมชมรมต่างๆ ในโรงเรียนประมาณ 3 ชั่วโมง บางโรงเรียนในบรูไนจะมี 2 ผลัด แต่ครูจะทำการสอนเพียงผลัดใดผลัดหนึ่ง (ตั้งแต่เวลา 7:30 น.- 12:30น. และตั้งแต่เวลา 12:30 น.- 15:60 น.)

ด้านงบประมาณ รัฐได้จัดสรรงบประมาณร้อยละ 6 ของงบประมาณทั้งหมด สำหรับการศึกษานี้ ซึ่งถูกใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานฟรี ไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงทุนการศึกษาในต่างประเทศ ค่าเล่าเรียน ค่ารายเรียน ค่าที่พัก ค่ายานพาหนะจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปถึงสถานศึกษาสำหรับนักเรียนจากเขตชนบทในส่วนเงินการสนับสนุนที่รัฐจัดสรรให้โรงเรียนของแต่ละแห่งนั้นเป็นร้อยละ 100 ซึ่งทำให้เกิดความคล่องตัวของครูในการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ และกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความรู้และความถนัดและทักษะต่างๆ ทั้งนี้รัฐให้บริการการศึกษาฟรี เฉพาะพลเมืองชาวบรูไนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐ ไม่รวมคนกลุ่มน้อยและผู้อพยพรวมทั้งชุมชนขนาดใหญ่เชื้อชาติจีนหรือเชื้อชาติอื่นๆ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศบรูไน ผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรและคนงานชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตามประชาชนที่ไม่ใช่คนบรูไนเหล่านี้สามารถยื่นเรื่องขออนุญาตส่งเด็กของเขาเข้ารับการศึกษาฟรีในโรงเรียนของรัฐได้ (World Data on Education 6th Edition 2006-2007, p.7) โรงเรียนเอกชนได้รับเงินสนับสนุนจากค่าเล่าเรียนที่เก็บจากเด็กนักเรียน ในบางโรงเรียนเงินสนับสนุนมาจากองค์กรการกุศลหรือบุคคลที่บริจาคให้เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ

การศึกษาของโรงเรียน ปัจจุบันรัฐได้สนับสนุนให้โรงเรียนมีความร่วมมือกับชุมชน องค์กรธุรกิจ ในชุมชนเพื่อการระดมทุน และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้บรรลุ ความต้องการของชุมชนและสังคมโลก

ด้านความรู้ บรูไนเน้นการสอนและการเรียนรู้เป็นเลิศสนับสนุนให้เด็กถามคำถาม พัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้โปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเครื่องมือการสอนที่ทำให้เด็กต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้นให้ได้

ด้านเทคโนโลยี บรูไนมีความพร้อมในการลงทุนเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้าน เทคโนโลยีเพื่อให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพและการเข้าถึงการเชื่อมต่อจะเสมอภาคสำหรับทุกคน ให้มีแหล่งทรัพยากรที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ชนวนุช แก้วนุช, ใน พิณสุดา สิริรังศรี (บรรณาธิการ), 2556, น.28) สรุปได้ดังนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ ยึดหลักการความมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ปกครองโดย โรงเรียนชุมชน เจ้าหน้าที่อื่นๆของโรงเรียน ต้องได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่างๆ ของ SBM รวมทั้งการจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาโรงเรียน

ในด้านการพัฒนาหลักสูตรผู้รับผิดชอบคือกองพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Divisions) ปัจจุบันกำลังนำโครงการ K to 12 ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่สำหรับการศึกษา ในระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้ในสถานศึกษาต่างประเทศ ทั่วประเทศ ซึ่งมี วิสัยทัศน์ที่ต้องการสร้างสมรรถนะพื้นฐานให้เกิดขึ้น มีอารมณ์ดีโตสมวัย ตระหนักถึงสังคมมี จิตสาธารณะและมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม เตรียมพร้อมทักษะสำหรับโลกการทำงาน ทักษะการ เป็นผู้ประกอบการและศึกษาต่อในระดับสูง สร้างเสริมทักษะที่ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงานมีศักยภาพในการแข่งขันระดับโลกได้

ด้านการบริหารทั่วไป ในการใช้ SBM หรือโรงเรียนเป็นฐาน เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนใน ฟิลิปปินส์จะได้รับการฝึกฝน และให้รายงาน การตรวจสอบ รายละเอียดเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้ง ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนตามตัวชี้วัดที่มี การนิเทศ การ ตรวจสอบเป็นระบบที่กำหนดบทบาทไว้ทั้งในระดับส่วนกลางคือกรมศึกษาธิการ ระดับภูมิภาค ระดับกรมและระดับพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่มีหน้าที่ติดตามในความรับผิดชอบตามระดับของตน

ด้านเทคโนโลยี ส่วนหนึ่งของการปรับปรุงหลักสูตรคือโครงการ Computerization สำหรับการ ใช้ ICT ในทุกๆพื้นที่การเรียนรู้ กรมการศึกษาธิการ โดยโครงการ Computerization จัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงที่เกี่ยวข้อง ไปยัง โรงเรียนของรัฐทั่วยังประเทศ

กรมศึกษาธิการสนับสนุนให้มีการใช้ ICT ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์หรือการสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีแบบต่างๆ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

การจัดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซีย (ประนอม ศรีดี, ใน พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (บรรณาธิการ), 2556, น. 37) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย สรุปได้ดังนี้ เนื้อหาวิชาแกนของการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกหลักสูตร Indonesia สถานศึกษาจะประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาปรัชญาศีล (การศึกษาระบบความคิดหรือมโนคติวิทยา) วิชาศาสนา วิชาพลเมือง วิชาภาษาอินโดนีเซีย วิชาการอ่านและการเขียน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้น วิชาภูมิศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์โลก วิชาหัตถกรรม และศิลปะ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและสุขศึกษา วิชาวาดเขียน วิชาภาษาอังกฤษและวิชาท้องถิ่นศึกษา เนื้อหาเหล่านี้ ไม่ได้บ่งบอกเพียงชื่อวิชาเท่านั้นสิ่งที่มากกว่านั้นก็คือบ่งชี้ว่าเป็นการศึกษาเนื้อหาสาระที่ต้องการมุ่งเน้นการสร้างบุคลิกภาพและองค์ประกอบของความสามารถในด้านต่างๆ ของทรัพยากรมนุษย์ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนในโรงเรียนผ่านการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ การจัดการศึกษาจัดแนวบูรณาการหลากหลายวิชาเชื่อมโยงเนื้อหาซึ่งกันและกันไม่เน้นการสอนเนื้อหารายวิชาหนึ่งอย่างเดี่ยวโดยไม่มีการเชื่อมโยงกับวิชาใด (พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน และคณะ, 2548)

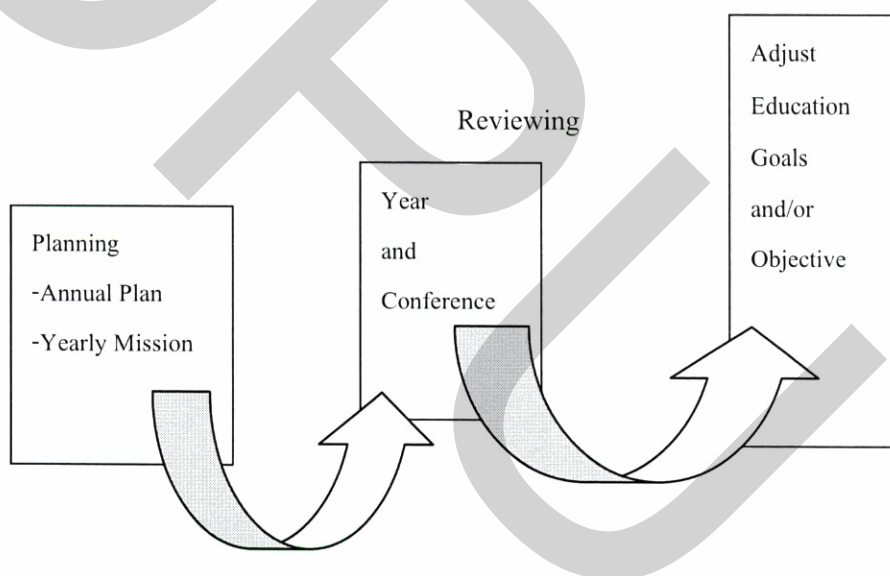
การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ประเทศเวียดนาม (สมยศ เผือกจันทิก, ใน พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (บรรณาธิการ), 2556, น. 48) ได้ศึกษาการจัดการการศึกษาของประเทศเวียดนาม สรุปได้ดังนี้ ประเทศเวียดนามต้องการที่จะพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวเวียดนามให้ดีขึ้นทัดเทียมอารยประเทศ และเพื่อแก้ไข ปรับปรุงจุดอ่อนของระบบการบริหารจัดการประเทศเวียดนามที่ใช้รูปแบบของ Soviet Model จึงได้ประกาศใช้นโยบาย Doi Moi Policy ในปี 1968 (Edwards & Phan, 2013, pp.9-29) และเริ่มปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ของเวียดนามให้ดีขึ้น โดยในส่วนของระบบจัดการศึกษา เวียดนามเริ่มใช้กฎหมายการศึกษาฉบับแรก (The Education Law) ในปี 2533 เรียกว่า 1990 Law และปรับปรุงครั้งที่ 2 ในปี 1998 (2551) ปัจจุบันเวียดนามใช้กฎหมายการศึกษาฉบับ 2005 Law ซึ่งปรับปรุง (The Amended Law) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 (2010) อยู่ภายใต้หลักการและแนวคิด "Independence, Freedom and Happiness" ซึ่งปรากฏอยู่ใน เลขที่ The 44/2009/QH 12 Law

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ของเวียดนามอาศัยแนวคิดของเดมมิ่ง (Deming) PDCA Cycle คือ

- 1) P (Plan) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน โดยเฉพาะประเด็นปัญหาสำคัญๆ ที่ต้องการแก้ไข/ปรับปรุง และวิธีการดำเนินงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
- 2) D (Do) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
- 3) C (Check) เป็นการวิเคราะห์ผลที่ได้พบเห็น เพราะถ้ามีการเตรียมการที่ดีของวัตถุประสงค์และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- 4) A (Act) เป็นผลที่ทำให้เกิดการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Acting on the Plan) จากแนวคิดของวงจรเดมมิง กระบวนการศึกษาธิการและฝึกอบรม โดยสำนักทดสอบและรับรองคุณภาพการศึกษา ได้ประยุกต์แนวคิดเพื่อนำไปออกแบบเป็นระบบและกลไกของการประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนาม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย ต้องครอบคลุม 4 ประการ ดังนี้

ตัวอย่างที่สถานศึกษาที่ใช้ PDCA cycle คือ Vinh University

- 1) วัตถุประสงค์คือเป้าหมายของสถานศึกษา (Institution Goals) สถาบันจะต้องนิยามความหมายของวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ทั้งระดับศึกษา ฝ่าย/คณะสังคมเพื่อใช้เป็นกรอบในการอ้างอิงประกันคุณภาพ โดยต้องแสดงให้ชัดเจนและต้องสนองต่อความต้องการของสังคม
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ (Monitoring Instruments) เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าและความสำเร็จของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) ความก้าวหน้าของนักศึกษา 2) อัตราส่วนการจบการศึกษาและการออกกลางคัน 3) ผลลัพธ์หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากนายจ้าง และ 4) ผลลัพธ์หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากศิษย์เก่า

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (Evaluation Instruments) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการออกแบบตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งเรียกว่า การประเมินตนเอง (Self-Evaluation or Self-Study Report) เพื่อการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษารองรับการประเมินภายนอกในเรื่องเกี่ยวกับการประเมินสถาบัน หลักสูตร การเรียนการสอน และอาจารย์

4) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถาบัน (Improving of Quality) เป็นระบบการติดตามตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายในที่เป็นสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงกิจกรรมและบริการต่างๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกิจกรรมในอนาคตของสถานศึกษา

การจัดการศึกษาของสหภาพเมียนมาร์

สหภาพเมียนมาร์ (พระครูวินัยธรธีรวิทย์ จันทวิสุทธิ (สุคนธรวานนท์), ใน พิณสุดา สิริรังศรี (บรรณาธิการ), 2556, น.63) ได้ศึกษาการจัดการการศึกษาของประเทศพม่า สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของเมียนมาร์ มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรโดยมีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเรียนเข้าไป

ซึ่งลักษณะที่เป็นพิเศษของหลักสูตรเมียนมาร์ คือ การรวมวิชาที่กระตุ้นความสนใจของเด็กเข้าไว้ด้วยกัน วิชาทั่วไปในชั้นประถมศึกษาตอนต้น (Lower Primary) มี 3 วิชา คือ ธรรมชาติวิทยา หน้าที่และภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และทักษะชีวิต นักเรียน upper secondary level สามารถเลือกวิชาเรียนได้ โดยเลือกจากวิชาใน course ต่างๆ ที่กำหนดไว้ ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย การสอนวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคณิตศาสตร์ใช้สอนด้วยภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 หนังสือตำราที่ใช้และการสอบก็ใช้ภาษาอังกฤษเช่นกัน

2. การจัดการเรียนการสอน มีการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child - Centered Approach) เป็นนโยบายของประเทศซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ โดยนำมาใช้ด้วยความร่วมมือของ JICA และเป็นที่ยอมรับว่ามีส่วนทำให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้น อย่างไรก็ตาม หลักสูตรที่ใช้อยู่ยังมีได้มีเรื่องของ เด็กเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากส่วนใหญ่ของหลักสูตรได้จัดทำขึ้นก่อนการนำ เด็กเป็นศูนย์กลาง มาใช้ทั้งครูและนักเรียนยังรอคอยการพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับเด็กเป็นศูนย์กลาง

3. การประเมินผลการศึกษาของนักเรียนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ เริ่มใช้ในปี 2541 กระทรวงศึกษาธิการจัดทำแบบรายงานประจำเดือนสำหรับการประเมินเป็นรายเดือน แบบรายงานประจำเดือนประกอบด้วยคะแนนเมื่อเรียนจบบทและคะแนนของกิจกรรมของโรงเรียนใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น การประเมินของโรงเรียน มีเพียง A และ B เท่านั้น ทั้งนี้ครูจะบันทึกแบบรายงานประจำเดือน ส่งให้ผู้ปกครองทราบทุกเดือน

ด้านการบริหารงานทั่วไป การนิเทศและติดตามการประเมิน จะมีกรมวางแผน การศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งจะทำหน้าที่รับผิดชอบการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว และการ อบรมครูเพื่อการสอนระดับต้นและระดับกลาง ในวิทยาลัยการศึกษา

ด้านเทคโนโลยี รัฐบาลมีการจัดการงบประมาณเพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และ เทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น เพื่อการศึกษาที่ชัดเจน และเป็นกลไกสำคัญในการ พัฒนาการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ มีประสบการณ์ ได้รับความ เข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

1. ให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทำให้รัฐบาล มีโครงการต่างๆ ในการเรียนยกระดับและพัฒนาประสิทธิภาพของครูขึ้นมากมาย มี การการลงทุนการศึกษาต่อการขึ้นเงินเดือนให้กับครู รวมทั้งมีการจัดอบรม การติดตาม การประเมินครูผู้สอน เพื่อให้ครูเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพที่สุด

2. การเข้าเรียน มีการเปิดเรียนในเดือนมิถุนายนและปิดภาคเรียนในเดือนมีนาคมในปี ถัดไป เด็กที่มีอายุ 5 ขวบจะต้องเข้าโรงเรียนประถม ซึ่งเป็นระยะ 5 ปี ที่เด็กจะเรียนในระดับประถม ตามด้วยการศึกษาระดับมัธยมเป็นเวลา 4 ปี และอีก 2 ปี สำหรับการศึกษาในระดับมัธยมปลายโดยรวม แล้วรัฐมีการจัดการให้มีการศึกษาทุกๆ ปี ในเวลา 11 ปีซึ่งต่างจากประเทศอื่นๆ 1 ปี

3. มีสมาคมครู ผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทมากในการช่วยเหลือและอุดหนุนการศึกษา โดยโรงเรียนรัฐบาลทุกโรงเรียนจะมีสมาคมครู ผู้ปกครอง เป็นผู้จัดการเงินทุนให้กับโรงเรียน

การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ขุขบา นาคพุทฺธ, ในพินสุดา สิริขรังศรี (บรรณาธิการ), 2556, น.71) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปได้ดังนี้ จัดการศึกษาระดับประถมมีระยะเวลา 5 ปี โดยเป็นการศึกษาภาคบังคับ โดยยึดตาม แผนการศึกษาชาติ 2001-2020 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นพลเมืองที่ดี มีความ รับผิดชอบรักษาดีบ้านเมือง ตามยุทธศาสตร์ของการศึกษา ขยายการศึกษาออกไปสู่ชนบท ขยาย และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความรู้ เรื่องกฎหมาย ระเบียบวินัยและ การให้ความรู้แก่ชนกลุ่มน้อยตามชนบทและภูเขา รวมทั้งจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของท้องถิ่นโดยคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมมุ่งสร้างบุคลากรให้มีความสามารถ มีฝีมือ เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศ ไม่ให้ออกมาเป็นแรงงานนอกประเทศ พัฒนาการเรียน การ สอน เป็นระบบและรอบด้าน คือคุณสมบัตินิติศึกษา ศิลปศึกษา รายงานศึกษา

ด้านบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาว จัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรอย่าง ต่อเนื่องทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมทั้งการดูแลสุขภาพนักเรียน การสาธารณสุข

ต่างๆ อย่างทั่วถึง การส่งบุคลากรออกไปฝึกอบรมนอกประเทศ ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำที่จะสามารถทำงานร่วมกับครู นักเรียนรวมทั้งสมาคมผู้ปกครอง

ด้านบริหารทั่วไป ส.ป.ป.ลาว ได้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากการสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์อนามัยตามชนบทห่างไกล แต่เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศอันประกอบด้วยภูเขาและป่ามากมาย ต้องใช้งบประมาณสูงในการก่อสร้างถนนให้เข้าถึงท้องถิ่น จึงเป็นอุปสรรคมากมาย

ส.ป.ป.ลาว ได้ยกระดับฐานะของประเทศให้พ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนา โดยรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางและคงที่ เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ กำหนดวิสัยทัศน์ พ.ศ. 2563 ทางการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งเน้น คือ การจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงในระดับประถมศึกษา โดย ยังคงให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสในการสมัครเข้ารับการศึกษาในลักษณะที่สนองตอบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นยังพยายามจัดความรู้หนังสือให้หมดโดยสิ้นเชิง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งขยายการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในลักษณะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการฝึกอบรมแรงงานฝีมือช่างเทคนิควิชาชีพ และปัญญาชนให้มีความสามารถในการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม มีการยกระดับการศึกษาชาติให้ใกล้เคียงมาตรฐานสากล ให้การศึกษาเป็นแกนสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยมีฐานแนวคิดที่ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมด้วยความรู้ความสามารถที่เหมาะสมต่อการอำนวยให้ประเทศก้าวพ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนา ส.ป.ป.ลาว เห็นถึงความจำเป็นของมนุษย์ที่มีทักษะพร้อมด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถในการอ่านและการสื่อสาร การเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

สรุป จากการศึกษาการจัดการศึกษาของประเทศในอาเซียน (ASEAN) พบว่าด้านหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานมุ่งเน้นเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองในชาติของตน มีความสามัคคีกับเพื่อนร่วมโลก มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการทางสังคมทำงานเป็นกลุ่มสอนแบบบูรณาการ เน้นโครงการ ภาษา และ ICT และการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรม เป็นสื่อธรรมชาติและสื่อหลักหนังสือเรียน เอกสาร ตำรา แบบฝึกหัด แหล่งเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี เครือข่ายสังคม (Social net work) และทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการวัดและประเมินผล เป็นการประเมินที่หลากหลายสม่าเสมอตามโปรแกรมการเรียนใน

ระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน ประเมินตามสภาพจริง ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด ประเมินตนเองและประเมินระดับชาติ

2.1.4 องค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษา

การพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยให้มีความรู้ในด้านทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียน ซึ่งครูต้องผลักดันให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก โดยต้องเรียนรู้เพื่อให้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องเป็นผู้นำถ่ายทอดให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาของประเทศสมาชิก โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ระวังกัน และด้านทักษะวิชาชีพ ที่ต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางทักษะอาชีพให้แรงงานไทยมีฝีมือ สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะการเปิดเสรีตลาดแรงงานในปี 2558 จะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานใน 7 สาขาวิชาชีพ รวมถึงอาชีพการบริการ 32 สาขา ในด้านการให้บริการ โรงแรมและการอาหาร สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ต้องเร่งสร้างความรู้ และทักษะให้นักเรียน โดยสร้างความมั่นใจให้นักเรียนกล้าเรียนรู้ กล้าแสดงออก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ที่ต้องสร้างให้เด็กสื่อสารได้โดยไม่ต้องอาย อีกทั้งต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ นำมาสร้างเครือข่ายในการติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน นอกจากนั้นต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น โดยปลูกฝังให้เรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม และที่สำคัญต้องมีความเป็นพลเมืองดี เป็นคนมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม

นอกจากนั้นทักษะที่เด็กไทยควรมีในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างมาก รวมทั้งความเจริญอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและการสื่อสาร พร้อมทั้งการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล (Digital Life) ดังนั้นเด็กไทยจึงควรมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (ไพฑูริย์ สตินรัตน์, 2555)

1. ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม : สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผลิตความรู้และพัฒนานวัตกรรมที่เป็นผลิตภัณฑ์และกระบวนการ โดยใช้เทคโนโลยี ด้วยการประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่ สร้างงานที่เป็นต้นแบบเพื่อสื่อถึงตัวตนหรือกลุ่ม ใช้โมเดลและการจำลองเพื่อสำรวจระบบและปัญหาที่ซับซ้อน หาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้

2. การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลเพื่อสื่อสารและทำงานร่วมกันรวมทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางไกล

สำหรับตนเองและผู้อื่น ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ให้ความร่วมมือและเผยแพร่งานร่วมกับเพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลอื่นๆ โดยใช้สื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลต่างๆ สื่อสารข้อมูล และความคิดไปสู่ผู้รับจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ พัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลกการคลุกคลีกับผู้เรียนจากวัฒนธรรมอื่น ช่วยเหลือสมาชิกในโครงการให้ผลิตผลงานที่เป็นต้นแบบและช่วยแก้ไขปัญหา

3. ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อรวบรวม ประเมิน และใช้ข้อมูล ด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้น ค้นหา จัดระเบียบ วิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์และใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรม จากแหล่งข้อมูลและสื่อต่างๆ ประเมินและคัดเลือกแหล่งข้อมูลและเครื่องมือดิจิทัลตามความเหมาะสมกับภารกิจนั้นๆ ประมวลข้อมูลและรายงานผล

4. การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ สามารถแสดงทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อวางแผนและวิจัย บริหาร โครงการ แก้ปัญหา และตัดสินใจจากข้อมูล โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสม ด้วยการกำหนดและนิยามปัญหาที่แท้จริงและคำถามสำคัญเพื่อค้นคว้า วางแผนและบริหารกิจกรรมเพื่อหาคำตอบหรือทำโครงการให้คล่อง รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ หรือตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูล ใช้กระบวนการต่างๆ และแนวทางที่หลากหลายเพื่อสำรวจทางเลือกอื่นๆ

5. ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) สามารถแสดงความเข้าใจประเด็นสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและตามครรลองกฎหมาย ด้วยการสนับสนุนและฝึกใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ถูกกฎหมายและอย่างรับผิดชอบ แสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การเรียนรู้และการเพิ่มผลผลิต แสดงให้เห็นว่าตนเองรู้จักรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงความเป็นผู้นำในฐานะพลเมืองดิจิทัล

6. การใช้งานเทคโนโลยีและแนวคิด สามารถแสดงให้เห็นว่าเข้าใจแนวคิด ระบบ และการทำงานของเทคโนโลยี ด้วยการเข้าใจและใช้ระบบเทคโนโลยีได้ เลือกและใช้โปรแกรมประยุกต์อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาของระบบและโปรแกรมประยุกต์ได้ รู้จักใช้ความรู้ที่มีปัจจุบันเพื่อเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีใหม่ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเมษฐ์ โมลี (2556) ได้กล่าวเทียบเคียงองค์ประกอบของความ เป็นผู้นำทางการศึกษาที่แสดงถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนอัจฉริยะ สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้เรียน

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีคุณลักษณะเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำในการสร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และเสริมสร้างพลังให้กับผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถสร้างสรรค์งานได้เต็มตามศักยภาพ
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการกำหนดนโยบาย และวิสัยทัศน์ที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถเป็นที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงครู มีความสามารถในการพัฒนางาน วางแผน และสามารถทำให้เกิดปฏิบัติในโรงเรียน

1.2 ครู

- 1) ครูต้องมีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 2) ครูต้องมีความสามารถในการพัฒนาตนเอง และสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน
- 3) ครูต้องเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นทีม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3 ผู้เรียน

- 1) นักเรียนมีคุณลักษณะมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 2) นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ
- 3) นักเรียนมีทักษะในการพัฒนาตนเอง และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างต่อเนื่อง
- 4) นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
- 5) นักเรียนมีความสามารถขยายการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ

2. ปัจจัยด้านองค์การ

2.1 โครงสร้างองค์การ โครงสร้างโรงเรียนอัจฉริยะ ต้องเป็นโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น บรรยากาศเปิดเผย มีความคล่องตัว ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ตลอดจนตอบสนองต่อการสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 งาน ประกอบด้วย งานวิชาการ งานบริหารการเงินและงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป และงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยงานต้องมีลักษณะการดำเนินงานที่มีการประสานและจัดงานตามกลุ่มภารกิจ เน้นการออกแบบให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากกว่าการแข่งขัน และการบริหารผลการปฏิบัติงานให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพในระดับสูง

2.3 บรรยากาศและวัฒนธรรม ต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่ม และองค์การ ซึ่งได้แก่ การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ต้องมีการจูงใจในเชิงสร้างสรรค์ เช่น การให้รางวัลในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ การยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

2.4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ต้องกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาคนและองค์การให้มีความสามารถโดดเด่น โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อคุณภาพการศึกษาในระดับสูง และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอัจฉริยะต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วมและเป็นวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ (Operational vision statement) มีเป้าหมายที่ชัดเจน เปิดกว้าง และหลากหลาย ยอมรับแนวคิดที่แตกต่างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมีการกำหนดพันธกิจและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกัน ตลอดจนกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

3. ปัจจัยด้านความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

3.1 หลักสูตร หลักสูตรต้องมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานความรู้ที่หลากหลาย และมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.2 นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารงานและจัดการเรียนการ ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผน การปฏิบัติงาน มีการจัดระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน และมีการพัฒนา Software เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนใช้วิจัยเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้อะไรและการบริหารงาน

4. ปัจจัยด้านระบบการบริหารและการจัดการ ที่ต้องมีระบบการบริหารและการจัดการที่เน้นคุณภาพและมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลัก โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานเป็นทีม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้กับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การที่องค์กรทางการศึกษาจะสามารถก้าวสู่การเป็นผู้นำทางการศึกษาได้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการที่มีลักษณะเคลื่อนไหวยืดหยุ่นเป็นพลวัตอยู่เป็นนิจไม่หยุดนิ่ง อีกทั้งสมาชิกขององค์กรต้องแสวงหาความรู้มาแบ่งปันเผยแพร่ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งต้องประกอบด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านองค์การ ด้านความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านระบบบริหารและการจัดการ

กล่าวได้ว่า จากการศึกษาเอกสารตำราซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ในด้านองค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ คือ

2.1.4.1 ด้านเป้าหมายการพัฒนา

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก มีเป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งในปัจจุบันเป็นฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ ผลของการจัดการศึกษา จะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ

สุพัทธ์ พิบูลย์ (2550, น.2-4) ได้กล่าวให้ความเห็นว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพดูในสิ่งต่อไปนี้คือ 1) ตัวชี้วัดคือ NT 2) ผลการประเมินคุณลักษณะ 3) ผลการศึกษาต่อ 4) ผลแข่งขันทักษะ 5) ผลประเมิน สมศ. 6) ความมั่นคงทางการเงิน

เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (มาตรา 24)

- 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติการให้ทำได้ ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็น

ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานงานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

นอกจากนั้น ทิศนา แจมมณี (2553) ยังได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นแนวคิดของ Dewey ผู้เป็นต้นคิดในเรื่องการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในวงการศึกษามานานแล้ว โดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอน จึงควรมีลักษณะดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยสามารถสร้าง (Construct) องค์ความรู้ ให้แก่ตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเอง ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

2. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด ในแง่ของการมีส่วนร่วม เช่น ด้านจำนวนผู้เรียน ปริมาณของการมีส่วนร่วม และคุณภาพของกระบวนการ

3. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน เรียนรู้จากกันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกัน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในแง่ของการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในด้านจำนวนผู้เรียน คุณภาพของกระบวนการและปริมาณของปฏิสัมพันธ์

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน (Process and Product)

5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Application)

สรุปได้ว่า การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงนั้น คือ มีเป้าหมายที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข การดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว ต้องประกอบด้วยการบริหารจัดการการศึกษาที่ถูกต้องเป็นระบบ ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับตัวผู้เรียนให้มากที่สุด จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตและตามศักยภาพ หลักสูตรสถานศึกษาต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการในท้องถิ่น ชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างจริงจังและเต็มใจ และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปี่ยมไปด้วยความรู้และวิสัยทัศน์ในการบริหาร เป็นผู้นำในด้านจริยธรรม คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ เสียสละและอดทน

2.1.4.2 ด้านโครงสร้างองค์กร

Marquardt and Reynolds (1994, pp.31-32) ได้ระบุว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ พึ่งมี 11 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีโครงสร้างที่เหมาะสม ไม่มีชั้นการบังคับบัญชามากเกินไป ยืดหยุ่นคล่องตัวมีค่าพรรณนาหน้าที่ความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งที่ยืดหยุ่นเอื้อต่อการจัดตั้งทีมงานได้ ซึ่งในอนาคตอาจต้องใช้สมรรถนะ (Competencies) แทน Job Description
2. มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรแห่งการเรียนรู้จะไม่รู้จักมีคำว่า “ทดสอบแล้วล้มเหลว” トラบเท่าที่มีการศึกษาเรียนรู้จากการกระทำนั้น ๆ พนักงานจะมีนิสัยใฝ่รู้ศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ต่อกันฉันมิตรมีแนวุงใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอและได้รับการสนับสนุนทั้งการเงินและขวัญกำลังใจจากผู้บริหาร
3. มีการเพิ่มอำนาจปฏิบัติ องค์กรแห่งการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้พนักงานมีความสามารถในการเรียนรู้มีอิสระในการตัดสินใจ ลดความรู้สึกต้องพึ่งพิงผู้อื่นในการแก้ไขปัญหา ขยายความสามารถในการเรียนรู้ของตนให้บังเกิดผลงอกงามสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ผลักความรับผิดชอบและการตัดสินใจแก้ไขปัญหาไปสู่ระดับล่างสุดในฐานะผู้รู้ดีให้มากที่สุด
4. มีการตรวจสอบ คาคะเนการเปลี่ยนแปลงที่อาจมี ที่จะกระทบต่อสภาพแวดล้อม องค์กรใหวตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง แสดงท่วงทีในธุรกิจของตนให้มีนัยสำคัญแก่สังคม เลือกรเป้าหมายในสภาพแวดล้อมที่องค์กรมุ่งที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วย
5. ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างและถ่ายโอนความรู้ หน้าที่การสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ ๆ มิใช่เป็นเพียงหน้าที่ของ R & D หรือ C & D (Copy and Development) ผู้ปฏิบัติทุกคนจะต้องมีบทบาทเสริมสร้างความรู้ เรียนรู้จากส่วนอื่นฝ่ายอื่นจากเครือข่ายสายสัมพันธ์ติดต่อกันผ่านช่องทาง การสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน
6. มีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในการปฏิบัติงานในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้มีการเก็บ ประมวล ถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่าง รวดเร็วและถูกต้อง สร้างเครือข่าย สร้างฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เทียบเคียงกับการทำงานของสมองมนุษย์ทำให้การฝึกอบรมในอนาคตจะรวดเร็ว สั้น กระชับ เป็นที่น่าสนใจประยุกต์ใช้ได้
7. มุ่งเน้นคุณภาพองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะพัฒนาคุณภาพตามคุณค่าในสายตาของ ผู้รับบริการ โดยไม่มีคำว่าต่อรอง คุณภาพเสมือนหนึ่งศาสนาที่จะได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อกังขา

8. ย้ำเน้นความมีกลยุทธ์ กระบวนการเรียนรู้ของ LO จะเป็นไปอย่างมีกลยุทธ์ทั้งใน ด้านของการยกร่าง การดำเนินการและการประเมิน ผู้จัดการผู้บริหารจะเป็นผู้ทำหน้าที่ทดลอง เกื้อหนุน มากกว่าจะเป็นผู้กำหนดแนวปฏิบัติหรือคำตอบไว้ให้

9. มีบรรยากาศที่เกื้อหนุน ที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เขาได้ พัฒนาศักยภาพของตน ได้อย่างเต็มที่ เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อดทนต่อความแตกต่าง ความหลากหลาย ให้ความเท่าเทียม เสมอภาค ให้ความเป็นอิสระ สร้างบรรยากาศที่เป็น ประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วม

10. มีการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีมจะช่วยส่งเสริมความร่วมมือ และการสร้าง การแข่งขันและการสร้างพลังร่วม (Synergy) เครือข่ายทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในทีมและระหว่าง ทีมกับบุคคลภายนอกทีม สร้างพันธมิตรในการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่นขึ้น และฉลาดขึ้น

11. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน วิสัยทัศน์จะเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงาน มุ่งเข้าสู่เป้าหมาย อย่างมีเจตจำนงอย่างผูกพันบนพื้นฐานของค่านิยม ปรัชญา ความคิดความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน ส่งผล ให้มีการร่วมกันทำกิจกรรมที่มีจุดหมายเดียวกันในที่สุด

Marquardt (1996, pp.165-171) กล่าวว่าโครงสร้างมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ ขององค์กร และต่อบุคลากรในสังกัด มันเป็นตัวกำหนดระบบการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ ผล การปฏิบัติงาน ช่องทางการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจและระดับของการควบคุมภายใน องค์กร โครงสร้างควรจะเป็นไปให้สอดคล้องกับหน้าที่งาน แต่ทว่าหลาย ๆ องค์กรกลับตรงกันข้าม และเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ เช่นขนาดขององค์กรที่ใหญ่เทอะทะ ความซับซ้อนในขอบเขตของงาน โครงการและการทำงานที่ไม่ปะติดปะต่อกัน ข้อจำกัดเหมือน ระบบราชการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นตัวบ่อนทำลายการเรียนรู้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ลักษณะทางโครงสร้าง ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ ควรจะประกอบด้วยความยืดหยุ่นบรรยากาศที่เปิดเผยความเป็นอิสระ และการให้โอกาส ซึ่งระบบที่ไม่มีปิดกั้นตายตัวจะทำให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูล และเปิดกว้าง ให้องค์กรได้รับประสบการณ์มากที่สุด โครงสร้างขององค์กรควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ ต้องการที่จะเรียนรู้ และหลักการบริหารงานขององค์กรก็ควรจะให้อิสระ สนับสนุนและให้ ทรัพยากรแก่บุคคลที่ต้องการความรู้ ทั้งนี้เมื่องาน คน และความต้องการเปลี่ยนไป โครงสร้างของ องค์กรก็ควรจะเปลี่ยนให้สอดคล้องกัน เพื่อให้พนักงานและลูกค้าสามารถเติบโตไปด้วยกัน ดังนั้น การกำหนดโครงสร้างขององค์กรจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นสำคัญ

ลำดับชั้นของการบังคับบัญชาที่แบนราบคล่องตัว ลำดับชั้นของการบังคับบัญชาที่เข้มงวดตายตัวและมีหลายช่วงชั้น (Department Silos) จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้อย่างมาก เนื่องจากมันขัดขวางการไหลเวียนของความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสามารถในการแข่งขัน ส่วนอำนาจก็ไม่สามารถจะกระจายออกไปในจุดที่มีผลสูงสุดต่อองค์กร ทำให้ความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กรลดน้อยลง แต่โครงสร้างขององค์กรที่แบนราบคล่องตัวจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างทีมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและช่วยลดการควบคุมลง ซึ่งเป็นผลให้เกิดการไหลเวียนของความรู้และเกิดการเรียนรู้มากที่สุด โครงสร้างแบบองค์กรที่เปิดกว้างและไร้ขอบเขต องค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีโครงสร้างที่ไม่มีขอบเขต สามารถมีพลวัตและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย โดยปราศจากสิ่งกีดกัน เพราะขอบเขตเป็นอุปสรรคต่อการไหลเวียนของความรู้ ทำให้คนและกลุ่มต่าง ๆ ถูกแบ่งแยกออกจากกัน และมักก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจและเกิดอคติต่อกัน ทั้งนี้วัฒนธรรมที่เป็นอยู่จะต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ขององค์กรอย่างไม่มีขีดจำกัดไปทั่วทุกแห่ง พนักงานมองระบบทั้งปวงรวมถึงกระบวนการ และความสัมพันธ์ภายในองค์กรในลักษณะที่เป็นองค์กรทำให้เกิดการบูรณาการและความใกล้ชิดคุ้นเคยกันระหว่างผู้บริหารการทำงาน ลูกค้า และชุมชน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ห้ององค์กร เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป และเห็นในคุณค่าของความสำเร็จของบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรนั้น ๆ

หลักและแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กร มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Objectives or Goals) หมายถึง จุดมุ่งหมายปลายทางของการดำเนินงาน ก่อนการทำงานธุรกิจจะต้องทำการคิดพิจารณาและตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์เสียก่อน ธุรกิจนั้นต้องการจะทำอะไรอยู่ในธุรกิจประเภทไหนและเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงต้องการที่จะให้ได้ผลสำเร็จถึงขั้นไหน เป็นต้น วัตถุประสงค์จะมีทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์ระยะสั้นสำหรับระยะเวลาที่ใกล้เช่นเป็นปีต่อปีและวัตถุประสงค์ระยะยาว หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นจากการวางแผนระยะยาว วัตถุประสงค์ระยะสั้นทั้งหลายที่กำหนดขึ้นต่อเนื่อกันจะต้องมีลักษณะสอดคล้องและเสริมต่อวัตถุประสงค์ระยะยาวที่ได้เลือกไว้

2. อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามได้ อำนาจหน้าที่ในองค์กรย่อมเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการที่ได้มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นทางการ การใช้อำนาจหน้าที่จึงต้องใช้เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ขององค์กรด้วย อำนาจหน้าที่ในองค์กรจะมีมากที่สุด คือผู้บริหารระดับสูงและแบ่งส่วนเรื่อยมาในระดับต่ำตามสายงานที่เกิดขึ้น ความรับผิดชอบ หมายถึงข้อผูกพันของ

ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้บังคับบัญชา อันสืบเนื่องมาจากการที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้กระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่งความรับผิดชอบอาจจะเป็นข้อผูกพันที่มีลักษณะต่อเนื่องกันไป หรืออาจสิ้นสุดลง ด้วยการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมายมา เช่นความรับผิดชอบของผู้จัดการที่มี ต่อประธานบริษัทจะเป็นข้อผูกพันที่ต่อเนื่องกันไป แต่ในตรงกันข้ามความรับผิดชอบของฝ่ายให้ คำปรึกษาแนะนำที่มีต่อคำสั่งจะช่วยให้แก้ไขปัญหานั้นเฉพาะอย่างนั้น จะเสร็จสิ้นลงทันทีภายหลังจาก ที่บุคคลดังกล่าวได้เสนอข้อแนะนำของตนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3. การมอบหมายงาน (Delegation) การมอบหมายงาน หรือการมอบหมายอำนาจ หน้าที่ หมายถึง การกำหนดความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่โดยตัวผู้บังคับบัญชา ที่ให้แก่ผู้อยู่ใต้อ บังคับบัญชา ผู้บริหารที่เป็นผู้รับมอบหมายงานมาจะได้รับอำนาจสิทธิขาดในการวางแผนและสั่ง การ รวมทั้งทำการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ภายในส่วนงานหรือที่เกี่ยวกับหน่วยงานของตน

4. การรวมอำนาจ (Centralization) และการกระจายอำนาจ (De - Centralization) การรวมอำนาจ หมายถึง การสงวนหรือรักษาอำนาจไว้ที่ส่วนกลางขององค์กรอย่างมีระบบและ สม่าเสมอ การตัดสินใจส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ มิได้กระทำโดยผู้ปฏิบัติงานจริง ๆ แต่จะขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในระดับสูงกว่าขึ้นไปจะเป็นผู้ตัดสินใจเอง

5. สายการบังคับบัญชา (Chain of Command) หมายถึง สายแสดงความสัมพันธ์ ระหว่างผู้บังคับบัญชา การยึดถือปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชาจะก่อให้เกิดประโยชน์ คือไม่ทำให้ ฐานะของผู้บริหารต้องเสียไปและในขณะเดียวกันจะไม่ก่อให้เกิดความสับสนแก่คนงาน

6. ช่วงการบังคับบัญชา (Span of Control) หมายถึง การพิจารณากำหนดจำนวนใต่ บังคับบัญชาที่ผู้บริหารคนหนึ่งสามารถควบคุมได้อย่างเหมาะสมที่สุด เพราะผู้บริหารทุกคนมี ความสามารถในการควบคุมก็จะถูกจำกัดไปด้วย ดังนั้นเพื่อมิให้การควบคุมงานต้องเสียไป จึงเป็น การสมควรที่จะต้องกำหนดขนาดของการควบคุมเอาไว้ การกำหนดขนาดของการควบคุมว่าจะมี จำนวนผู้ใต่บังคับบัญชาให้มากน้อยเพียงใดนั้น ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถกำหนดเป็นจำนวนที่ แน่นนอนตายตัวได้อย่างไรก็ตาม การกำหนดขนาดของการควบคุมไว้กว้างมักจะมีประโยชน์หลาย อย่าง เช่น ช่วยให้การติดต่อสื่อสารตามแนวดิ่งกระทำได้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น ขวัญและผลผลิต ของงานจะสูงขึ้น

7. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) หมายถึง ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชา เป็นฝ่ายริเริ่มใช้วิธีการติดต่อแบบข้ามชั้นไปยังผู้อยู่ใต่บังคับบัญชาในระดับต่ำ โดยไม่ผ่านผู้บริหาร ที่อยู่ระหว่างกลางตามสายการบังคับบัญชาการผิดหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ผู้อยู่ใต่ บังคับบัญชาที่รับคำสั่งจะรู้สึกอึดอัดใจและสับสนที่จะต้องคอยรับคำสั่งจากทั้งผู้บริหารระดับกลาง

กับที่อยู่สูงขึ้น พร้อมกันในเวลาเดียวกันที่ทั้งสองฝ่ายข้างต้น ต่างก็ออกคำสั่งไว้ถ้าหากคำสั่งของผู้ อยู่ในระดับกลางและสูงสอดคล้องกันปัญหาอาจมีไม่มากนัก แต่ส่วนใหญ่การข้ามชั้นและต่างคน ต่างสั่งเช่นนี้การหวังให้คำสั่งที่ออกไปตรงกันนั้นจะเป็นเรื่องที่ทำไม่ได้ยากมาก

8. การจัดแผนงาน (Department) หมายถึง การพิจารณารวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การรวมกลุ่มกิจกรรมนี้เป็นการรวมกลุ่มภายใต้หลักเกณฑ์ของการแบ่งแยกงานกันทำ หรือการแบ่งงานกันทำตามความถนัด (Specialization) นั้นเองเหตุผลของการที่จะต้องแบ่งงานกัน ทำเพราะในขณะที่องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ขึ้นกิจกรรมต่าง ๆ จะมีมากขึ้นและเกินกว่ากำลัง ความสามารถของคน ๆ เดียวที่จะทำได้

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างองค์กรเป็นชั้นภูมิในองค์กรที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ ขององค์กร และต่อบุคลากรในสังกัด เป็นตัวกำหนดระบบการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบผล การปฏิบัติงาน ช่องทางการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจและระดับของการควบคุมภายในองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย อำนาจหน้าที่การมอบหมายงาน การรวมอำนาจ สายการบังคับบัญชา ช่วงการบังคับบัญชา เอกภาพในการบังคับบัญชา และ การจัดแผนงาน

2.1.4.3 ด้านสภาพแวดล้อม

องค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาจะสร้างบรรยากาศ (Marquardt & Reynolds, 1994, pp.139-149) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเป็นแรงผลักดันต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง ได้แก่ การเมือง กฎข้อบังคับ นโยบายของรัฐบาล แนวโน้มการออกกฎหมายและพระราชบัญญัติต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลก็มีผลต่อการจัดการศึกษา สภาพสังคมวัฒนธรรม เช่น ทักษะ คติทางสังคม ค่านิยม บรรทัดฐาน ความเชื่อ พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจ มีผลกระทบต่อองค์กร แม้จะไม่สามารถมองเห็นโดยตรงก็ตาม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในลักษณะที่ เป็นภาพรวมจะถูกเรียกว่า สภาพแวดล้อมทั่วไป (General environment)

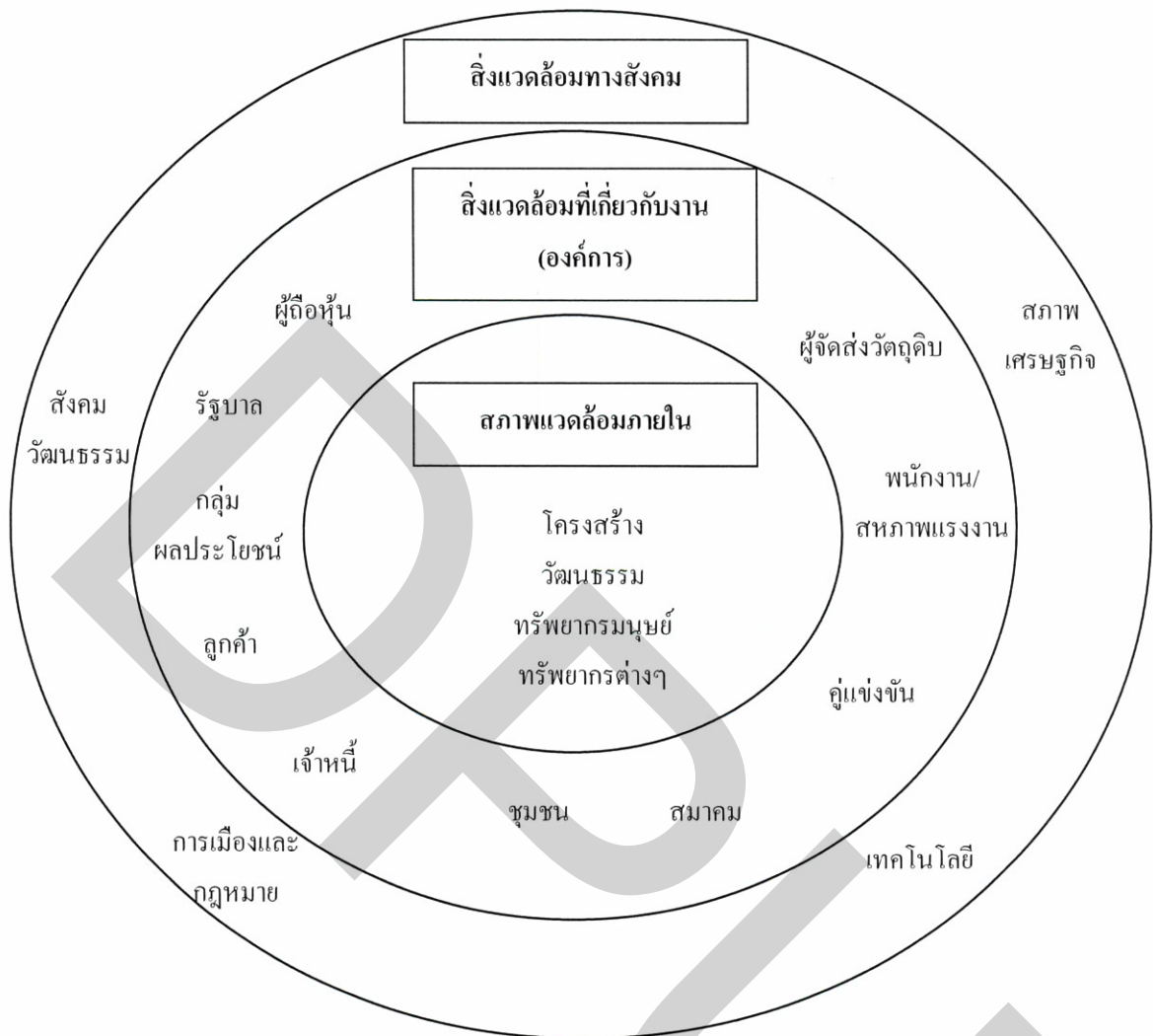
ในการบริหารโรงเรียนจึงเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่รับมาจากสังคม ดังนั้น การตัดสินใจของผู้บริหารทุกเรื่อง ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของสภาพแวดล้อมที่มี ผลกระทบต่อสังคม อาทิเช่น สภาพทางการเมือง สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม วัฒนธรรมและ ประเพณี ถ้าการตัดสินใจไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่กล่าวมาย่อมทำการบริหารโรงเรียน ไม่ได้ผล อย่างไรก็ตาม เมื่อองค์กรหรือโรงเรียนไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากสภาพแวดล้อม

ภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นตัวคอยคัดเลือกว่าองค์กรใดควรมีชีวิตอยู่ หรือตายลงและอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา องค์กรหรือโรงเรียนต้องมีความพร้อมในการสร้างภูมิคุ้มกันตนเอง เพื่อลดความเสียหายที่บังเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุดโดย

1. การกำหนดขอบเขตหน้าที่ขององค์กรหรือโรงเรียนให้ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
2. เพิ่มสมรรถนะในการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้สามารถคาดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา เพื่อจะได้มีโอกาสปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
3. การกำหนดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานให้สอดคล้อง และให้สมดุลอยู่เสมอทั้งในส่วนของผู้บริหาร แหล่งทุนและทรัพยากร และการควบคุมต่าง ๆ
4. องค์กรหรือโรงเรียนจะต้องมีสมรรถนะในการเพิ่มขีดความสามารถ จนกระทั่งมีอำนาจเพียงพอที่จะต้านทานอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในองค์กรทั้งหมด ที่เกี่ยวกับการเพิ่มพูนสมรรถภาพขององค์กร

ส่วนสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) หมายถึง แรงผลักดันภายในองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการจัดการและดำเนินงานของขององค์กร ได้แก่ เป้าหมายขององค์กร โครงสร้าง ขององค์กร พฤติกรรมการบริหาร และผู้ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และความจงรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากรระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่จะส่งผลให้ องค์กรดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จ

อย่างไรก็ตามความสำคัญของกระบวนการวางแผนกลยุทธ์(Strategic Planning Process) โดยทั่วไปประกอบไปด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) โดยการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) การกำหนดภารกิจและเป้าหมาย (Formal Mission and Objective Statement) และการกำหนดกลยุทธ์บนพื้นฐานของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Base Strategies) เพื่อสร้างความเจริญเติบโต สร้างผลกำไร และสามารถนำ องค์กรให้อยู่รอดได้ในภาวะการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงโดยองค์ประกอบของการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Basic Model of Strategic Management) ซึ่งเป็นการติดตามเฝ้าดู ตรวจสอบ และกระจาย ข่าวสารที่ได้รับจากการศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์กร (Organization Environment) ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) เพื่อดูปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (Strategic Factors) ที่มีผลต่อการกำหนดอนาคตขององค์กร ว่าสามารถหาประโยชน์ได้หรือไม่ รวมทั้งปัจจัยที่เป็นภัยคุกคามองค์กรในอนาคตด้วย เช่นกัน

ภาพที่ 2.2 สภาพแวดล้อมองค์กร

ที่มา: จุฑา เทียนไทย และคณะ (2544)

โดยทั่วไปการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) จะนิยมใช้ “การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)” หรือ “การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรค” มาเป็นเครื่องมือ ในการรวบรวม วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) และสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)

กล่าวโดยสรุป สภาพแวดล้อมองค์กรเป็นองค์ประกอบของปัจจัยภายนอกองค์กร และปัจจัยภายในองค์กรที่แสดงถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานขององค์กร

2.1.4.4 ด้านภาวะผู้นำ

ผู้นำที่มีประสิทธิผลมักมีลักษณะเฉพาะอย่างที่เหมาะสมและมีคุณลักษณะบางประการ ที่เหนือกว่าผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้นำ คนที่เป็นผู้นำจะมีลักษณะบางประการแตกต่างจากบุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ Dubrin (1998, p.26) ได้เสนอคุณลักษณะด้าน บุคลิกภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็น 2 กลุ่ม คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพทั่วไป และคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป (General Personality Traits) เป็นคุณลักษณะที่สามารถสังเกตได้ทั้งภายในและภายนอก คุณลักษณะทั่วไปจะสัมพันธ์กับความสำเร็จ และความพอใจทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) การสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ (Trustworthiness) ความโดดเด่นเหนือบุคคลอื่น (Dominance) เป็นผู้ชอบอาสาและเสียสละ (Extroversion) ความเยียบขาดมั่นคงเชื่อถือได้ (Assertiveness) มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) เป็นผู้มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในยามวิกฤตมีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) มีอารมณ์ขัน (Sense of Humor) โอบอ้อมอารี (Warmth) มีความอดทนสูง (High to Larence for Frustration) รู้จักประมาณตนและวัตถุประสงค์ของงาน (Self-Awareness and Self Objectivity) 2) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน (Task-Relater Personality Traits) เป็นคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงานของผู้นำที่มีประสิทธิผล ซึ่ง Dubrin (1998 : 33) ได้อธิบายให้เห็นคุณลักษณะดังกล่าว 6 ประการ ดังนี้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) การหยั่งรู้และเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น (Sensitivity to Others and Empathy) มีความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) สภาพ การควบคุมภายในตนเอง (Internal Locus of Control) มีความกล้าหาญ (Courage) ผู้นำต้องมีความกล้าหาญ เผชิญกับความท้าทาย การกลับคืนสู่สภาพเดิม (Resiliency) ซึ่งเป็นความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ที่ผิดปกติ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ เช่น Daft (1999, p.66) ได้เสนอคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำ ที่สำคัญคือ ความกระฉับกระเฉง ความสามารถในการปรับตัว สติปัญญาและความสามารถ (Intelligence and Ability) ความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งมั่นในการทำงาน การสร้างความร่วมมือ Tichy and Devanna (1986, pp.27-32) ได้ศึกษาและสรุปคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ดังนี้คือ สามารถเปลี่ยนแปลงองค์การไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า กล้าเผชิญความจริง เชื่อมั่นในความสามารถผู้อื่น ชี้แนะให้ผู้ตามเห็นความสำคัญของเป้าหมาย เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถควบคุมสถานการณ์และมองการณ์ไกล Kouzes and Posner (1995, p.21) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จพบว่า มีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ มีความซื่อสัตย์ มองการณ์ไกล มีความสามารถในการจูงใจ มีความสามารถสูงในการทำงาน รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, น.53) ได้สรุปทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ด้านคุณสมบัติของผู้นำที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ มีวิสัยทัศน์ กล้าเผชิญความเสี่ยง มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ได้รับผลทางวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความเชี่ยวชาญในการคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนมีความสามารถพิเศษจะใช้กลยุทธ์เพื่อหลีกเลี่ยงการ เลี่ยงภัย ให้ผู้ร่วมงานได้ทราบถึงวิกฤตการณ์ที่จะเกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง รู้จักใช้อำนาจส่วนตัวก่อให้เกิดอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานเพื่อใช้อำนาจอย่างเหมาะสมในการทำให้งานประสบความสำเร็จ ส่วน ทองใบ สุคชารี (2549, น.41) ได้สรุปคุณลักษณะผู้นำที่ประสบผลสำเร็จจากแนวคิดของ Kirkpatrick และ Locke เห็นว่ามีคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ คือ มีแรงจูงใจสูง (Drive) มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะนำผู้อื่น (Desire to Lead) มีความซื่อสัตย์และมีศักดิ์ศรี (Honesty and Integrity) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) มีความฉลาด (Intelligence) มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ (Job-Relevant Knowledge) ชีระ รุญเจริญ (2548, น.29-30) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงว่า 1) เป็นผู้ไม่ติดยึดกรอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มุ่งประโยชน์องค์กรเป็นหลัก 3) มีความตระหนักและความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระการเปลี่ยนแปลง 4) กล้าได้กล้าเสีย และยอมเสี่ยงด้วยเหตุและผล 5) สามารถสร้างความตระหนักในปัญหาและความจำเป็น ในการเปลี่ยนแปลงให้แก่บุคลากรในองค์กร 6) มีความอดทน อดกลั้นต่อการต่อต้าน โดยใช้ความสุ่มรอบคอบ 7) มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 8) มีความสามารถในการกระตุ้น ให้รางวัลที่เหมาะสมแก่บุคลากรร่วมงานทุกคน 9) ยอมรับความต่าง และตัดสินใจด้วยเหตุและผล 10) ยอมให้บุคลากรร่วมงานมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการและมีโอกาสเป็นผู้นำบางโอกาส

ในส่วนของพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน การบริหาร เป็นกระบวนการที่ผู้นำสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรอื่นๆ ตลอดจนประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และความมีประสิทธิผลขององค์กร

โดย Sergiovanni (1990, น.19-22) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้นำเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความผูกพัน ยกระดับคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติของผู้นำและผู้ตาม กระตุ้นให้มีความตระหนักถึง เป้าหมายหลักของสถาบันอันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารการศึกษา Bass and Avolio (1994, p.49) ให้ความหมายของพฤติกรรมผู้นำว่า เป็นกระบวนการของการกระทำ ที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ Bass and Avolio (1994, pp.3-4) ได้ เสนอกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรม 4 ประการที่เรียกว่า “Four’s” คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) การคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติ ตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับ ผู้นำและต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้ คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม มีความสม่ำเสมอมากกว่าการใช้อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง จะเป็นผู้มี ศีลธรรมและจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความมีสมรรถภาพ ความตั้งใจ การเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ความเชื่อและ ค่านิยมของเขา ผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดีและความมั่นใจของผู้ตาม ทำให้ผู้ตามมี ความเป็นพวกเดียวกันกับผู้นำ โดยอาศัยวิสัยทัศน์และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน ผู้นำแสดงความ มั่นใจช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้ตามจะเลียนแบบผู้นำ และพฤติกรรมของผู้นำจากการสร้างความมั่นใจในตนเอง ประสิทธิภาพและความเคารพในตนเอง Bass (1985, pp.53-54) อธิบายถึงพฤติกรรมแสดงถึงการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของผู้นำ ไว้วางใจนี้ คือ 1) มีความมั่นใจในตนเองสูง มีความต้องการในอำนาจ ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนี้ จะทำให้ผู้ตามมีความเชื่อในความถูกต้องของความคิดและศรัทธาในตัวผู้นำ และความต้องการมีอำนาจ จะทำให้ผู้นำเกิดแรงจูงใจที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม 2) แสดงพฤติกรรมที่ประทับใจผู้ตามว่าเป็น ผู้นำที่มีสมรรถภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งจะทำให้ผู้ตามเกิดความศรัทธา เชื่อในการตัดสินใจ และเต็มใจที่จะเชื่อฟังรวมทั้งเลียนแบบพฤติกรรมของผู้นำ 3) สนับสนุนการทำงานของกลุ่ม

กระตุ้นคลอใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน โดยมีการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้องกับค่านิยมและอุดมการณ์ของผู้ตามในกลุ่มร่วมกัน 4) คาดหวังในผลการปฏิบัติงานของผู้ตามค่อนข้างสูงและสร้างความมั่นใจให้แก่ ผู้ตามเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเองว่าจะทำได้สำเร็จ 5) กระตุ้นแรงจูงใจให้เกิดสัมฤทธิ์ผล โดยการให้งานที่ท้าทาย ให้มีการแข่งขันการสร้างทีมงานการทำงานร่วมกัน

2. การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) หมายถึง การที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและท้าทายในเรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นโดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะทำให้ผู้ตามสัมผัสกับภาพที่งดงามของอนาคต สร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจนแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน แสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของคนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว Bass (1985 : 67-73) อธิบายถึงพฤติกรรมกรสร้างแรงบันดาลใจของผู้นำไว้ดังนี้ คือ 1) เน้นการปฏิบัติ (Action Orientation) ประกอบด้วยพฤติกรรม คือ การกระตุ้นให้ผู้ตามทดลองทำโครงการใหม่ๆ หรือทำงานที่ท้าทายความสามารถ เปิดโอกาสให้ผู้ตามอาสาทำงาน การได้รับอาสาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้แสดงความสามารถ แสดงความรับผิดชอบ และเมื่อปฏิบัติสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง การมีนโยบายส่งเสริมการทดลองและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาของหน่วยงาน สร้างบรรยากาศสื่อสารแบบเปิด ใช้คำพูดที่ทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ และเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน ใช้ระบบการบันทึกสั้น ๆ แทนการรายงาน 2) การสร้างความมั่นใจ (Confidence Building) ความมั่นใจเป็นแหล่งความเข้มแข็งทางอารมณ์ เมื่อผู้ตามเกิดความเครียด ความยุ่งยากหรือเสี่ยงต่ออันตรายในการปฏิบัติงาน ผู้นำต้องสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้น การที่ผู้ตามเกิดความมั่นใจจะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจและทุ่มเทความพยายามอย่างมากมาในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย 3) สร้างความเชื่อในอุดมการณ์ที่เป็นอุดมการณ์ (Inspiring Belief in the Cause) การสร้างความเชื่อที่อุดมการณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง การที่บุคคลจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนได้นั้น บุคคลต้องเชื่อว่าอุดมการณ์นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และมีคุณค่าควรแก่การเสียสละ 4) การใช้ผลแห่งความคาดหวัง (Making Use of the Pygmalion Effect) คือ การที่ผู้นำคาดหวัง

ผู้ตามในด้านที่จะทำให้บุคคลที่ถูกคาดหวังพยายามทำอย่างดีที่สุดเพื่อให้ผู้นำมั่นใจว่าความเชื่อของผู้นำถูกต้อง

3. การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) หมายถึง การที่ผู้นำมีการตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน และทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการสร้างข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม ทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ โดยผู้นำมีการคิดและการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการตั้งสมมติฐาน มีการมองปัญหา รูปแบบใหม่ และการเผชิญกับสถานการณ์เก่า ๆ ด้วยวิธีการแบบใหม่ ๆ มีการจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการพิจารณาปัญหาและการค้นหาคำตอบของปัญหา มีการให้กำลังใจผู้ตามให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ผู้นำมีการกระตุ้นให้ผู้ตามแสดงความคิดและเหตุผล และไม่วิจารณ์ความคิดของผู้ตามแม้ว่าจะแตกต่างไปจากความคิดของผู้นำ Bass (1985, pp.110-112) ได้เสนอแนะวิธีการกระตุ้นทางปัญญาไว้ดังนี้ คือ 1) การใช้หลักเหตุผล (Rationally) ผู้นำจะเน้นการจูงใจด้านความสำเร็จ โครงสร้างงานที่เป็นทางการ การตัดสินใจ จะใช้ข้อมูลเพียงเล็กน้อย แต่เน้นที่ความเร็วและประสิทธิผลในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ 2) การคำนึงถึงการดำรงอยู่ (Existentially) ผู้นำจะสนใจเกี่ยวกับการเพิ่มความมั่นคง ความเชื่อถือและการสร้างทีมงาน โดยอาศัยกระบวนการที่ไม่เป็นทางการ ผู้นำมีความเชื่อว่าสติปัญญาสามารถเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้นำจะตัดสินใจโดยวิธีการที่หลากหลาย ต้องการข้อมูลจำนวนมาก และแก้ปัญหาด้วยวิธีการหลายวิธี 3) การใช้ประสบการณ์ (Empirically) ผู้นำจะแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน แต่จะใช้ข้อมูลจำนวนมากเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุด

4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำในการดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็น โค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตาม แต่ละคน เพื่อการพัฒนาผู้ตามผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคล เพื่อความสามัคคีและเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้นำจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตามโดยการให้โอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ การประพฤติของผู้นำแสดงให้เห็นว่าเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น บางคนได้รับกำลังใจมากกว่า บางคนได้รับอำนาจการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่า

บางคนมีมาตรฐานที่เคร่งครัดกว่าบางคนมีโครงสร้างงานที่มากกว่า ผู้นำมีการส่งเสริมการสื่อสารสองทาง และมีการจัดการด้วยการเดินดูรอบๆ (Management by Walking Around) มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว ผู้นำสนใจในความกังวลของแต่ละบุคคล เห็นปัจเจกบุคคลเป็นบุคคลทั้งหมด (As a Whole Person) มากกว่าเป็นพนักงานหรือเป็นเพียงปัจจัยการผลิต ผู้นำจะมีการมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ ผู้นำจะดูแลผู้ตามว่าต้องการคำแนะนำการสนับสนุนและการช่วยให้ก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบหรือไม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.10) ส่วน Bass (1985, pp.84-90) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของผู้ตามไว้ดังนี้ คือ 1) การเน้นการพัฒนา ผู้นำต้องประเมินศักยภาพของผู้ตาม ทั้งความสามารถในการดำเนินงานในปัจจุบันและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ผู้นำมีการกำหนดตัวอย่างเพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติตาม และมอบหมายงานเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถและตอบสนองแรงจูงใจ 2) การเน้นความเป็นบุคคล (Individualized Orientation) ประกอบด้วย พฤติกรรมส่งเสริมการพบปะกันอย่างเป็นกันเอง โดยการที่ผู้นำติดต่อกันตัวต่อตัวกับผู้ตาม ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ผู้ตามมีโอกาสได้รับรู้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ตลอดจนทำให้มีข้อมูลที่ถูกต้องทำให้การตัดสินใจในการปฏิบัติงานถูกต้องมากขึ้น การให้ผู้ตามได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ผู้นำแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ทำให้ผู้ตามมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และหากผู้นำเป็นผู้แจ้งข้อมูลด้วยตนเองจะทำให้ผู้ตามมีโอกาสซักถามเพื่อทำความเข้าใจได้มากขึ้น การเอาใจใส่ในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นการศึกษาว่าผู้ตามแต่ละคนจะพัฒนาศักยภาพให้ถึงจุดสูงสุดได้อย่างไร การที่ผู้นำเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคลจะทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งมีผลทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ตามด้วย การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ผู้นำจะเน้นหนักที่การรับฟังและการค้นหาปัญหาเพื่อให้ความช่วยเหลือ ผู้นำควรรับฟังอย่างตั้งใจแสดงความเห็นอกเห็นใจ การใช้คำถามเพื่อให้ผู้ตามได้ระบายออกช่วยในการค้นหาทางเลือกหรือแนะนำผู้ที่มาขอความช่วยเหลือ 3) การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) การเป็นพี่เลี้ยงเป็นบทบาทสำคัญของผู้นำ โดยพี่เลี้ยงใช้ความรู้ ประสบการณ์ และตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อพัฒนาผู้ตาม จุดสำคัญของการเป็นพี่เลี้ยง คือ กระบวนการสอนและการเรียนรู้ และการให้การดูแลเพื่อพัฒนาผู้ตามให้เป็นผู้นำในอนาคต (Hoy and Miskel, 2001, p.416) ได้ให้ข้อสังเกตว่าการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์การคล้อยให้เกิดแรงบันดาลใจจะทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดและมีความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความ

เป็นปัจเจกบุคคลจะเกิดประสิทธิผลและความพึงพอใจน้อยกว่า โดยภาพรวมทั้ง 4 ประการนี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้นำที่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้คิด ได้บรรยายเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำตนเองหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้นำจะต้องเป็นผู้พัฒนาและสร้างทีมงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หน่วยงานทางการศึกษาหรือสถานศึกษาต้องรับผิดชอบในการพัฒนาบุคลากรหลายระดับ และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหลายล้านคน ทั้งผู้รับบริการ และผู้ให้บริการ ความหลากหลายความสลับซับซ้อนของปัญหาย่อมมีมาก จึงต้องการผู้บริหารการศึกษาที่มีภาวะผู้นำดีมีคุณภาพเพื่อบริหารจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kolody (2003) ที่ทำการวิจัยว่าทำอะไรจะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นในองค์กร โดยใช้รูปแบบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Senge ประกอบด้วย Personal Mastery, Shared Vision, Mental Model, Team Learning, System Thinking การศึกษาพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการ Shared Vision มีการสนับสนุนจากหลายระดับขององค์กร เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับเปลี่ยนได้เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป

2.1.5 รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ หรือ Model” เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบ จะหมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นรูปแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบ จำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท รูปแบบในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ผู้แทนราษฎร เป็นต้น พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman ให้ความหมายคำนี้เอาไว้ 5 ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. Model ที่หมายถึง ซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ความหมายตรงนี้ตรงกับภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองเรือดำน้ำ เป็นต้น
2. Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบ หรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์ เป็นต้น
3. Model ที่หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น 864x เป็นต้น

Smith et al. (1980) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อส่วนของจริงให้เล็กลง เพื่อให้พิจารณาและช่วยทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง ปรัชญาการณ หรือพฤติกรรมต่างๆ โดยการจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น ในกรณี Bardo and Hardman (1982, p.70) ได้ขยายความของรูปแบบว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบถึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์

อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม ส่วนการที่จะระบุรูปแบบหนึ่งๆ จะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใด จึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มี ข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการที่จะอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างไร ส่วน Daft (1992, p.20) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบ หมายถึง ตัวแทนอย่างง่ายๆ ที่ให้เป็นเครื่องมืออธิบายมิติหรือปรากฏการณ์ที่สำคัญๆ บางมิติขององค์การ

Tosi and Carroll (1982, p.163) กล่าวว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของจริง หรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมิตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมาก ๆ มีทั้งรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) เช่น รูปแบบหอดูดาว รูปแบบเครื่องบินขับไล่ เอฟ 16 เป็นต้น และรูปแบบเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายสภาพการณ์หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ

Bardo and Hartman (1982, p.70) กล่าวว่า รูปแบบในทางสังคมศาสตร์หมายถึง ชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะ และ / หรือ บรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อน และยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นค่อยลงไป ส่วนการที่จะระบุรูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้ มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

Keeves (1988, p.559) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง การแสดงโครงสร้างเพื่อใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร

กรรณิกา เจริญชัย (2544, น.82) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง แบบจำลองอย่างง่าย หรือ ย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงอธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้นหรือบางกรณีอาจใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

พุดสุข หิงคานนท์ (2544, น.50) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา

สมาน อัสวภูมิ (2545, น.11) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง สิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็น ต้นแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท รูปแบบในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร เป็นต้น

อุทุมพร จามรมาน (2545, น.22-25) กล่าวว่า โมเดลหมายถึง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้น โมเดลจึงน่าจะมีมากกว่า 1 มิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงเหตุและผล

จากการศึกษาความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป หรือ คือ รูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม ในรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ Tosi and Carroll (1982, p.163) กล่าวถึงเอาไว้ว่า รูปแบบเป็นนามธรรม ของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ไปจนถึง รูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากๆ และมีทั้งรูปแบบทางกายภาพ (Physical model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ หรือ สิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญๆ ของหลักการหรือแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

2.1.5.1 ประเภทของรูปแบบ

มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็นประเภทต่างๆ ดังเช่น Smith et al. (1980, p.461) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ จำแนกเป็นรูปแบบรูปปั้นที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง และรูปแบบเชิงอุปมาที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนทำการทดลองจริง
2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ จำแนกเป็นรูปแบบข้อความ ซึ่งเป็นการใช้ข้อความในการอธิบายย่อ เช่น พรรณนาลักษณะงาน เป็นต้น และรูปแบบทางคณิตศาสตร์ Bush (1986, p.19) ได้แบ่งรูปแบบของการบริหารจัดการการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

- 2.1 รูปแบบปกติ (Formal Model)
- 2.2 รูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Model)
- 2.3 รูปแบบทางการเมือง (Political Model)
- 2.4 รูปแบบจิตวิสัย (Subjective Model)
- 2.5 รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model)

Keeves (1988, pp.561-565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษา และ สังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 รูปแบบคือ

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการอุปมาอุปมัย เทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบได้กับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับ นักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. รูปแบบเชิงอธิบาย (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของ ตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งบริหาร การศึกษาด้วย

4. รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Model) เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Joyce and Well (1985) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. Information-Processing Model เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียน และแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. Personal Model รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหมด

3. Social Interaction Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Model เป็นกลุ่มรูปแบบของการสอนที่ให้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยา และพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

สรุปได้ว่า จากการศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบโดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นตามแนวคิดหลักการ หรือทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ สำหรับประเภทของรูปแบบที่นำมาใช้เป็นรูปแบบเชิงอธิบาย ที่แสดงให้เห็น โครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบตามวัตถุประสงค์

2.1.5.2 องค์ประกอบของรูปแบบ

จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พบว่า ไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา ส่วนการกำหนดองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษา และนำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการ (The Model of Organization and Management) Brown and Moberg (1980) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้าง กระบวนการบริหารจัดการ และการตัดสินใจสั่งการ ซึ่งคล้าย ๆ กับ Bush (1986, p.19) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารูปแบบขององค์การทางการศึกษา 4 ประเภท คือ เป้าหมาย โครงสร้างองค์การ สภาพแวดล้อม และภาวะผู้นำ

ในขณะที่ Getzels and Guba (1975) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ 2 องค์ประกอบ คือ

1. สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทาง และมีการนำแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็นบทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งบทบาทจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของบุคคลในบทบาทนั้น จะหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบัน และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาท ในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคม หรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท บทบาทที่สมบูรณ์ควรกำหนดความสัมพันธ์กับบทบาทอื่นๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้ทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับชั้น โดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีบทบาทต่อเนื่องไปกับอีกบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อยๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม สถาบันจะดำเนินการไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ซึ่งมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบันอยู่ 2 ประการ คือ บุคลิกภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) บุคลิกภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัว การสวมบทบาท และความต้องการในการทำงาน ในส่วนของความต้องการเป็นแนวโน้มในการพยายามทำตัวให้เหมาะสม และปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคน โดยมีความคาดหวังบนพื้นฐานในการแสดงออก

Willer (1986, p.83) กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบอาจมี ขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่างกันไป แต่โดยทั่วไปอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ (Validity) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ

Smith et al. (1980, p.461) จำแนกประเภทของรูปแบบออกเป็น ดังนี้

1. แบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้ใกล้เคียงความจริงกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) รูปแบบนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้อธิบายปฏิกิริยาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988, pp.561-565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาการใช้รูปแบบทางการศึกษาเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่

ในขณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ทำการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถ่วงน้ำหนักที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับได้กับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน ประกอบด้วยอัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออก เปรียบเทียบกับได้กับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพื้นที่เกณฑ์การศึกษา การย้ายออก การจบการศึกษา สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับได้กับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ใน โรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ และใช้ข้อความในการอธิบาย เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้สามารถนำไปสู่การสร้างทฤษฎีเพราะสามารถนำไปทดสอบสมมุติฐานได้ รูปแบบคณิตศาสตร์นี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์แบบเชิงสาเหตุทำให้สามารถศึกษา รูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 รูปแบบระบบเส้นเคี้ยว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ด้วยเส้น โยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ (Non-recursive Model) คือรูปแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรตัวหนึ่ง อาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกันจึงมีทิศทางย้อนกลับได้

นอกจากนั้น ยังมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา ที่ประกอบไปด้วย กระบวนการวิเคราะห์ระบบ การสังเคราะห์ระบบ การสร้างแบบจำลองระบบ และการทดสอบระบบ ซึ่ง Banathy (1968, pp.26–30) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบรูปแบบไว้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ (Formulate Objectives) ที่คาดหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเจตคติที่ต้องการวัตถุประสงค์มี 2 ระดับ คือ วัตถุประสงค์ของระบบ (System Purpose) และ วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specification of Objectives)

2. ขั้นพัฒนาแบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Develop Criterion Test) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวัดความก้าวหน้าของผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และ วัตถุประสงค์ของระบบ หรือไม่

3. ขั้นวิเคราะห์และกำหนดงานการเรียนรู้ (Analyze and Formulate Learning Task) เพื่อกันหาว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้อะไรบ้างจึงสามารถปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ขั้นออกแบบระบบ (Design System) การออกแบบระบบจะต้องตอบคำถามว่าจะสอนอะไร เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ใครจะเป็นผู้สอนได้เหมาะสม สอนเมื่อไหร่ และที่ไหน เป็นขั้นที่พิจารณาและระบุสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์หน้าที่ (Function Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Component Analysis) การแจกแจงหน้าที่ขององค์ประกอบ (Distribution) ต่างๆ และการกำหนดเวลาและสถานที่ (Scheduling)

5. ขั้นทดลองใช้และทดสอบผลผลิต (Implement and Test Output) เป็นการทดสอบระบบและทดสอบพฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของระบบ โดยการนำระบบการสอนไปทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพ

6. ขั้นปรับปรุงระบบ (Change to Improve) ผลการทดลองเป็นข้อมูลป้อนกลับเข้าสู่ระบบเพื่อปรับปรุงต่อไป

ต่อมาสถาบันพัฒนาการสอน (Instructional Development Institute : IDI) แห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดขั้นตอนการออกแบบการสอนเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย (Wittich & Schuller, 1973) มีดังนี้

1. การให้ความหมาย (Define) สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีองค์ประกอบคือ

- 1.1 การกำหนดปัญหา (Identify Problem) ที่จะดำเนินการแก้ไข
- 1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Analyze Setting) ได้แก่ ผู้เรียนสถานการณ์ และทรัพยากร
- 1.3 การจัดการ (Organize Management) โดยระบุภารกิจ ความรับผิดชอบ และเวลาที่มี

2. การพัฒนา (Develop) มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 2.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย (Identify Objective) ของการดำเนินการ
- 2.2 กำหนดวิธีการ (Specify Methods) ในการเรียนการสอน และกำหนด สื่อการสอน
- 2.3 การสร้างสื่อต้นแบบ (Construct Prototype) ทั้ง สื่อที่ใช้สอนและสื่อที่ใช้ ประเมินผล

3. การประเมิน (Evaluate) มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 3.1 สร้างต้นแบบทดสอบ (Test Prototypes) เพื่อรวบรวมข้อมูลมา ปรับปรุง
- 3.2 วิเคราะห์ผล (Analyze Results) ว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่วิธีการได้ผล หรือไม่และวิเคราะห์เทคนิคการประเมินผลด้วย

3.3 การนำไปใช้ / การทบทวน (Implement / Recycle) เพื่อตัดสินใจนำไปปฏิบัติ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการกำหนด องค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กัน อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่ศึกษาหรือออกแบบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐาน ในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการศึกษาต้องการทำนายปรากฏการณ์ด้านใดเรื่องอะไร แล้วจึงเลือกใช้ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ต้องการ โดยสรุปแล้วในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะ ประกอบด้วยอะไรบ้างมีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่เรา กำลังศึกษาหรือจะออกแบบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละ รูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก

2.1.5.3 การทดสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ ก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้น ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ ดังนั้นรูปแบบที่สร้างขึ้นจึงควรมีความชัดเจน และเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และ พฤติกรรมศาสตร์มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ ผลของการทดสอบ

จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้น และนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินซึ่ง Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบซึ่งจัดเป็น 4 หมวด (Madaus, Scriven & Stufflebeam, 1983, pp.399-402) ดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การประเมินโดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จากการทดสอบรูปแบบหรือการประเมินในบางเรื่องก็ไม่สามารถกระทำได้ ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ต่าง ๆ การทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิได้สรุปเสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ว่า “การประเมินโดยแนวทางนี้มีได้ประเมินโดยเน้นสัมฤทธิ์ผล ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบ ของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน” ในการดำเนินการ โดยวิธีอิงผู้ทรง คุณวุฒินี้ เป็นวิธีการประเมินหรือการวิพากษ์วิจารณ์ที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ วิธีนี้เป็นที่นิยมใช้มากและมีความเชื่อถือได้ เพราะถือว่าการตัดสินใจหรือการวิพากษ์วิจารณ์โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้นเป็นอย่างดีเป็นที่ยอมรับได้

ความสำคัญของวิธีการวิจัยนี้คือ “จุดการวิพากษ์วิจารณ์” ได้แก่ ถ่านิยม มโนทัศน์ที่ได้จากประเพณีหรือพิธีการทำงานประจำจากทฤษฎีโดยตรงและโดยอ้อมเกี่ยวกับธรรมชาติของมาตรฐานในการประเมินค่าสิ่งต่างๆ จุดการวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้สะสมอยู่ในตัวผู้ทรงคุณวุฒิ

รวมทั้งพื้นฐานการศึกษาและการฝึกฝนของผู้ทรงคุณวุฒิด้วย ในลักษณะดังกล่าวผู้ทรงคุณวุฒิจึงถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการวิจัยการตรวจสอบ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) ก็เป็นวิธีหนึ่ง

ด้วยเหตุว่า การสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อดูความชัดเจนและความเหมาะสมของรูปแบบสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบรูปแบบด้วยการประเมินและการตรวจสอบโดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณาโดยการใช้ประสบการณ์และวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพราะการสนทนากลุ่ม คือ การจัดประชุมอย่างเป็นระบบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการให้ผู้ที่มีประสบการณ์พิเศษเกี่ยวกับหัวข้อที่ผู้วิจัยกำลังศึกษามาแสดงความคิดเห็นตามประสบการณ์ของแต่ละคนเพื่อหาข้อสรุปหรือคำตอบจากการประชุมร่วมกัน และนำข้อสรุปหรือข้อตกลงดังกล่าว ของกลุ่มไปดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำในกลุ่มประเทศอาเซียน ต่อไป

2.1.5.4 รูปแบบการพัฒนาคณคุณภาพของประเทศที่เป็นกรณีศึกษาของ 6 ประเทศ และแนวทางการพัฒนาคณคุณภาพการศึกษาไทย

ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาคณคุณภาพของประเทศที่เป็นกรณีศึกษาของ 6 ประเทศ และแนวทางการพัฒนาคณคุณภาพการศึกษาไทยสรุปได้ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับลักษณะของคนที่มีคุณภาพถือเป็นเงื่อนไขแรกและเงื่อนไขที่สำคัญของการพัฒนาคณคุณภาพการศึกษา สรุปได้จากการศึกษาของสามกลุ่มประเทศที่เป็นกรณีศึกษาอย่างชัดเจนคือ การศึกษาของจีนและเวียดนามเน้นคุณลักษณะ 6 ประการคือ 1) เรียนรู้เป้าหมายทิศทางการพัฒนาประเทศตรงกันและพร้อมกัน 2) สามารถทำงานในเศรษฐกิจสมัยใหม่ได้ดี 3) สามารถติดต่อสื่อสารสมัยใหม่ได้ 4) พัฒนาความสามารถเฉพาะทางให้โดดเด่น 5) รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะของประเทศไว้ และ 6) สร้างความตระหนักสำนึก รู้เท่าทันอิทธิพลของนานาชาติ

ในกรณีของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เน้นคุณลักษณะของคน 4 ประการ คือ 1) คนที่เจริญเติบโตสมบูรณ์ทุกด้าน และเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) คนที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และมีความสามารถในการผลิต 3) คนที่มีมาตรฐานความรู้สูง เป็นผู้นำในสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน และ 4) คนที่ยึดมั่นคุณธรรมดั้งเดิม มีคุณธรรมสากล และภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติ

ส่วนของเยอรมนีและฟินแลนด์เน้นคุณลักษณะของคน 6 ประการคือ

- 1) การให้ความสำคัญกับการศึกษา 2) ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน 3) ความมีระเบียบวินัยสูง
- 4) ความตรงไปตรงมาและซื่อสัตย์ 5) ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและรักในความเป็นชาติของตน
- 6) การเป็นผู้มีทักษะในการทำงานสูง

ในส่วนคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในสังคมไทยพิจารณาได้จาก ประเด็นต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. เห็นความสำคัญกับการศึกษา และการมีความรู้สูง รวมถึงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. มีทักษะในการทำงานที่เน้นการผลิต การมีผลงานสูงสร้างสิ่งใหม่ ๆ
3. มีทักษะการสื่อสารและเน้นการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง โดยเฉพาะการมีความคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะทางเทคโนโลยีขั้นสูง
4. รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติและรักชาติ
5. ตระหนักรู้เท่าทันอิทธิพลต่างประเทศ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน
6. มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบ วินัย ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา

โดยสรุปข้อเสนอที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเงื่อนไขในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาไทยคือ

1. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับวิชาการ ความรู้ การสร้างความรู้ของประชาชนอย่างเข้มข้น จริงจังและต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมความคิดวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจถึงเหตุผล ที่มาของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยไม่หลงเชื่ออะไรง่าย ๆ
3. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการคิดสร้างสรรค์ การผลิต และการสร้างผลงานใหม่ ๆ (Productivity)
4. ปลูกฝังวัฒนธรรมของความเป็นเลิศ ด้วยการเน้นการใช้ชีวิตการทำงานและผลงานที่มีคุณภาพอย่างเต็มที่โดยเน้นปรัชญาการทำงานต้องทำให้ดี ถ้าไม่ดีต้องไม่ทำ
5. ปลูกฝังวัฒนธรรมของการร่วมกันผลักดันไปสู่ความเป็นเลิศด้วยการใช้ทีมต่อยอดคุณภาพไปเรื่อย ๆ
6. เชื่อมโยง ธรรมชาติ วิชาการ ชีวิตและสังคมเข้าด้วยกันให้นำไปสู่การยกระดับชีวิตที่ดีงานขึ้นอยู่เสมอ
7. สร้างความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลตามฐานะให้ทำงานได้เต็มที่เต็มตามศักยภาพของตนเอง และประเมินความก้าวหน้าอยู่เสมอ (โดยครูต้องสอนให้เต็มที่ ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนเต็มที่)

8. สร้างความเชื่อและแนวปฏิบัติในระยะยาวจากการอยู่สบายกินสบาย ใช้สบาย ไปสู่การใช้ชีวิตอย่างทำงานหนัก อดทน เสียสละ

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมีแนวทางที่เป็นจุดเน้นสำคัญสำหรับ ประเทศไทย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์จากรณีของประเทศตัวอย่าง แยกออกได้เป็น 5 ประเด็นหลัก คือ

1. คนคุณภาพ โดยเน้นการสร้างความรู้ มี มีความคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างหรือผลิตผลงานมีความซื่อสัตย์ มีวินัย ตรงไปตรงมา รู้ทิศทางจะทำให้ ผู้ปฏิบัติมีความชัดเจนขึ้น

2. ระบบคุณภาพ ควรดำเนินการให้ชัดเจนคือ ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรให้เข้มข้น ในการนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ประเทศชาติ แล้วเน้นให้ครูที่มีคุณภาพเป็นตัวผลักดันการ เปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งต้องมีค่าตอบแทนที่ดีให้ จากนั้นจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ให้ฟรีและมีคุณภาพสูง ให้อุดมศึกษาสร้างความรู้ให้ประเทศและสร้างบัณฑิตคุณภาพ โดยมุ่งย่ำ ระดับคุณภาพคนทั้งประเทศ

3. การจัดการคุณภาพ คือการที่รัฐหรือส่วนกลางจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ ก้าวหน้า กำหนดการจัดการเชิงสร้างสรรค์ จัดบทบาทของครูให้ชัดเจนในการสร้างคนให้เข้มแข็งมี คุณภาพ กำหนดการบริหารให้ยึดหยุ่นตามความพร้อมของแต่ละส่วนและแต่ละประเทศ

4. นโยบายคุณภาพ ผู้นำของประเทศทั้งในระดับนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีทางการ ศึกษาควรมีจุดยืนในทางสร้างสรรค์ต่อการศึกษา กำหนดให้ทิศทางใหม่นำมาเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน และมุ่งมั่นผลักดันให้สำเร็จ โดยมุ่งให้การศึกษาสร้างความเข้มแข็งให้คนและสร้างความแข็งแกร่ง ให้กับประเทศนโยบายต้องเน้นที่คนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ ระดับปฐมวัย และการศึกษาภาค บังคับ พร้อมทั้งให้คนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาฟรี ให้อุดมศึกษาสร้างพลังบัณฑิตของประเทศ และบรรดาก็ให้สังคมฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการศึกษา

5. วัฒนธรรมคุณภาพ สามวัฒนธรรมหลักที่ควรสร้างขึ้นในวงการการศึกษาไทยเพื่อ นำไปสู่คุณภาพ คือ วัฒนธรรมของการสร้างความรู้ วัฒนธรรมของคุณภาพและวัฒนธรรมของ ผลผลิตหรือการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สมบูรณ์ของไทย ต้องวางแผน เพื่อสร้างวัฒนธรรมทั้งสามแบบขึ้นในระบบของการศึกษาไทยพร้อมทั้งมุ่งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ของความสะดวกสบายพึ่งคนอื่นเป็นวัฒนธรรมของการเอาจริงเอาจังและพึ่งตนเอง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ช่อรัตนันดา เกสทอง (2550) ได้ทำวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานิ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานิ มีการดำเนินการวิจัยสองขั้นตอนคือ (1) การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานิ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 268 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และ (2) การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่พบในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ด้านที่มีปัญหาค้นาค คือ ด้านการนิเทศการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย (1) การประชุมวางแผน (2) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (3) จัดอบรมให้ความรู้ และ (4) กำกับ ติดตาม ประเมินผล

เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยสี่ขั้นตอนคือ (1) การศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (2) การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม (3) การทดลองใช้รูปแบบ (4) การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและครูวิชาการ มีสิ่งองค์ประกอบ ดังนี้ ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน การพัฒนาทีมวิชาการในสถานศึกษา ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา และกระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พูนภัทรา พูลผล (2554) ทำการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก แนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย แนวคิดการบริหารงานวิชาการ 5 ด้านคือ 1) หลักสูตร 2) การจัดการเรียน

การสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การวัดและประเมินผล และ 5) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา แนวคิดเรื่องความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) แนวคิดกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหาร งานวิชาการจากเอกสารด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจาก สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าร่วมในโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2553 จำนวน 500 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ตรวจสอบและประเมินรูปแบบด้าน ความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้กับโรงเรียนในต่างประเทศที่มีการบริหารงาน วิชาการที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ผลการวิจัยสามารถกำหนดเป็นแนวทางเพื่อไปสู่การบริหารงาน วิชาการได้ ดังนี้

1. กำหนดกรอบหลักสูตรเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้หลักการ บริหารวิชาการที่ผ่านการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติและใช้เป็น หลักสูตรในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการตรวจสอบ ติดตามผลการใช้หลักสูตรและนำมาปรับแก้ เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเวลา เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านทักษะวิชาชีพต่างๆ ให้สามารถก้าว ไปแข่งขันกับประชาคมอาเซียนและระดับโลกต่อไป ซึ่งเป็นการใช้หลักการ PDCA ในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก หัวใจสำคัญของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก คือ การมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ผู้เรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ผ่าน ความรู้ที่ทำให้เกิดความรอบรู้ในการเลือก ทำให้ผู้เรียนมีความประสงค์และการมีทักษะเพียงพอที่จะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ การประเมินการเรียนรู้เป็นกิจกรรมสำคัญในการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาผู้เรียน สู่ความเป็นพลเมืองโลก ผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนการเรียนรู้ได้ใน ระดับต่างๆ คือ นักเรียนได้เรียนรู้อะไรเกี่ยวกับตัวของเรา ชุมชนของเรา และโลกของเรา นักเรียน ได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมและการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และเราจะทำอะไรให้แตกต่างจากเดิมได้ มีทักษะอะไรที่นักเรียนได้พัฒนา และนักเรียนคิดว่าจะพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องได้อีก นักเรียน ได้เรียนรู้อะไรบ้างในกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เน้นหลักสูตรบูรณาการที่มีความยืดหยุ่นในการจัดด้วย เงื่อนไขความเป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องวางแผนการเปลี่ยนแปลงและ

พัฒนาหลักสูตรบูรณาการโดยการนำศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมา ผสมผสานเข้าด้วยกันให้มีความเหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ทั้งนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้จัดให้ ดังนั้นการสะท้อนองค์ความรู้ ความคิด ความรู้สึก จากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรม จะมีลักษณะหลากหลายและเป็นองค์ความรู้ที่รวมจากหลายวิชา เนื้อหาที่ควรบรรจุลงในหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่

- 1.1 กฎ กติกา ระเบียบใหม่ของโลก
- 1.2 การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลางภูมิภาคเอเชีย
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ

ที่แปรปรวนก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและทวีความรุนแรง

- 1.4 ความมั่นคงทางอาหารและพลังงานของโลก
- 1.5 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- 1.6 การก่อการร้ายสากล
- 1.7 การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้หลักการบริหารวิชาการ โดยการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการคิด มีการตรวจสอบติดตามผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนและสภาวะการณ์โลกได้ ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก สาเหตุที่ต้องจัดให้มีการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ ในชีวิตของคนเรามีเรื่องราวต่างๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่องราว เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงโดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างออกไป ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย การบูรณาการสามารถทำได้โดย

- 2.1 บูรณาการภายใน
- 2.2 บูรณาการเชื่อมโยงกับกลุ่มประสบการณ์หรือวิชาอื่นๆ ทำได้ 2 ลักษณะคือ

ก. ผู้สอนคนเดียวกันสอนหลายเรื่อง สามารถนำเนื้อหาสาระที่คล้ายหรือเหมือนกันมาบูรณาการด้วยกัน

ข. ผู้สอนหลายคนสอนในเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กัน แต่มีชั่วโมงสอนต่างกัน สามารถช่วยกันจัดทำหน่วยการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกัน

2.3 บูรณาการเชื่อมโยงและสอนเป็นคณะ คือการที่ครูผู้สอนในวิชาหรือกลุ่มต่างๆ ร่วมกันกำหนดเรื่องเป็นหน่วย กำหนดหัวเรื่องใหญ่ (Theme) หัวเรื่องย่อย (Topic) ประเด็นในการสอน (Sub Topic) กำหนดกิจกรรม และร่วมกันจัดกิจกรรม ตลอดจนร่วมกันประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและตรวจสอบให้มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีการจัดการเรียนการสอนเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ด้วยการผสมผสานเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางเข้ากับความรู้ที่มีความเป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น เอื้ออำนวยการจัดการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและมีการประเมินผลตามสภาพจริงใช้กิจกรรมเชื่อมโยงสู่การฝึกทักษะและเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงสู่การประเมินทุกรายวิชาหรือทุกกลุ่มประสบการณ์ มีการกระตุ้นให้ครูร่วมกันทำงานเป็นทีม โดยอาศัยครูเจ้าของวิชาหลายวิชาช่วยกันวางแผนและทำการสอน

3. การนิเทศการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ผู้บริหารสถานศึกษาลงมือปฏิบัติการนิเทศตนเองและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำการนิเทศตนเองด้วยการสะท้อนและใคร่ครวญตนเองเพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เรียนรู้และพัฒนาตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านเครื่องมือที่เป็นแบบสะท้อนตนเองเทียบประกอบกับแผนการเรียนการสอนของคาบนั้นๆ หากประกอบกับข้อมูลสะท้อนกลับอื่นๆ ก็จะเกิดเป็น“การวิจัยชั้นเรียน” ในลักษณะ Action Research ในวงจร “Plan Do Check Act” บทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ด้วยการให้คำปรึกษาหารือและสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุมการจัดปฐมนิเทศครูใหม่ บริการด้านการสอน การสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน การสาธิตการสอน กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน กิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น และมีการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก

4. การวัดประเมินผลเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกด้วยการส่งเสริมสนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูมีระบบเกณฑ์การวัดและประเมินความรู้หรือพฤติกรรมต่างๆ หรือใช้เครื่องมือวัดเพื่อให้ได้ตัวเลขแทนคุณลักษณะต่างๆ การนำเอาข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวัดรวมกับการใช้วิจารณ์ญาณของผู้ประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ สามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลาย วัดความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลตามแต่ละบุคคลที่มีความถนัด เน้นการแสดงผลออกซึ่งทักษะ กระบวนการคิด การเชื่อมโยง การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน วิธีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินการได้ดังนี้ การสร้างความตระหนักในความสำคัญของการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการวางแผนกำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล การสรุปผลการดำเนินการ

5. การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ด้วยการวางแผนการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการอำนวยความสะดวกที่จะเป็นแหล่งเชื่อมความรู้มารวมไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากทั่วโลกโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เป็นแหล่งของสื่อและนวัตกรรมการสอน การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยผ่านเครื่องมือสื่อสารสมัยทางด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทางด้านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือหรือเทคโนโลยีอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองโลก

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Schneider (2000) ได้ศึกษารูปแบบและกลยุทธ์ของประเทศผู้นำตะวันตก ด้านการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย และแคนาดา โดยเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา Schneider พบว่าประเทศทั้งสาม ได้ปรับนโยบายด้านการค้า การศึกษา และการต่างประเทศ เพื่อขยายธุรกิจการศึกษาในประเทศเป้าหมาย โดยเฉพาะอังกฤษ รัฐบาลภายใต้นายกรัฐมนตรี Tony Blair ได้ประกาศนโยบายด้านการขยายตลาดการศึกษาในต่างประเทศ และพัฒนากลยุทธ์ร่วมกับภาคเอกชน ในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และทำการวิเคราะห์ตลาดศักยภาพของประเทศ และผลประโยชน์ที่จะได้รับ ในขณะที่ออสเตรเลียได้ใช้ระบบสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์การศึกษานานาชาติ ด้วยการสร้าง “การซื้อครบวงจร” (One-stop-shopping) บน Website ให้ความสะดวกนักศึกษาต่างชาติด้านข้อมูลการเรียน การขอวีซ่า และมีบริการ

เชื่อม (Link) กับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ และกองตรวจคนเข้าเมืองนอกจากนี้ ประเทศแคนาดา ออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ ได้ทุ่มงบประมาณของรัฐในการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาในประเทศเป้าหมาย โดยเฉพาะอังกฤษในช่วงปี ค.ศ. 2000 – 2003 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 400 ล้านบาท นอกจากนี้รายงานวิจัยได้สรุปกลยุทธ์ให้แก่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาในการปรับปรุงการขยายตลาดการศึกษาในต่างประเทศ

Sanderson (2002) ได้ศึกษาพัฒนาการของการศึกษานานาชาติในประเทศสิงคโปร์และพบว่า สิงคโปร์มีแรงจูงใจให้นักศึกษาต่างชาติ เข้าไปศึกษาต่อในประเทศสิงคโปร์ ได้แก่ ค่าเล่าเรียนที่มีอัตราเหมาะสม นักศึกษาต่างชาติเสียแพงกว่านักศึกษาสิงคโปร์เพียง 10% และรัฐบาลสิงคโปร์ให้เงินอุดหนุนการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติถึงปีละ \$ 130 ล้าน หรือประมาณ 5,200 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ ข้อจูงใจพิเศษอีกประการหนึ่งได้แก่ การให้นักศึกษาทุนเหล่านี้สามารถทำงานใช้ทุนได้เป็นเวลา 3 ปี โดยสามารถทำงานสาขาอื่นที่ไม่ได้จบก็ได้ นับว่าเป็นการลงทุนระยะยาวของรัฐบาลเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ เพราะนอกจากจะได้แรงงานที่มีคุณภาพแล้วยังได้สร้างเครือข่ายในด้านธุรกิจกับบัณฑิตต่างชาติเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้รัฐบาลยังผลักดันให้มหาวิทยาลัยชั้นนำของสิงคโปร์ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก (world class university) ด้วยการให้ทุนอุดหนุนการศึกษานานาชาติ และการจ้างทีมงานผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งได้แนะนำให้ดึงดูดนักศึกษาต่างชาติที่ดีเด่น (top talent) เป็นจำนวนอย่างน้อย 20% ของนักศึกษาทั้งหมด เพื่อยกระดับของมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์ จะทำให้สิงคโปร์เป็นคู่แข่งรายใหม่ที่สำคัญสำหรับประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ ใน 10 ปีข้างหน้า นอกจากนี้ได้มีการสรุปจุดแข็งของประเทศสิงคโปร์ในการเป็นศูนย์กลางการศึกษา 14 ประการด้วยกัน ได้แก่ การมีมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพสูง มีงานวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในตะวันตก และอุทยานวิทยาศาสตร์แห่งชาติ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง มีการเมืองเศรษฐกิจที่มั่นคง และสังคมที่ปลอดภัย โอกาสได้งานหลังจบการศึกษา เป็นต้น

Coutourier (2003) เป็นการยืนยันว่าในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้สถาบันการศึกษาเอกชนมุ่งแสวงหากำไรมากขึ้น รวมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การเปิดสาขาในต่างประเทศ การเป็นพันธมิตรกับมหาวิทยาลัยต่างชาติ และบริษัทข้ามชาติ การแฟรนไชส์มหาวิทยาลัย การรับสมัครนักศึกษาต่างชาติ การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และการรวมตัวของมหาวิทยาลัย เพื่อเปิดหลักสูตร on-line เพราะขณะนี้มึนักศึกษา 88 ล้านคนทั่วโลก ขึ้นเป็นจำนวน 300% เมื่อเทียบกับ 30 ปีที่แล้ว นักลงทุนได้คาดการณ์ว่า ภายใน

ค.ศ. 2025 จะมีนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 160 ล้านคน และมีแนวโน้มว่าจะมี 45 ล้านคนเรียนระบบ on-line อันจะส่งผลให้ธุรกิจการศึกษายังเติบโตเร็วขึ้นทั่วโลก โดยเฉพาะในแถบเอเชีย ในปี ค.ศ. 2002 มีนักศึกษา 17 ล้านคน และคาดว่าจะมีถึงจำนวน 87 ล้านคนในเอเชียภายในปี 2025 ทำให้มีการตั้งสถาบันการศึกษาเอกชนมากขึ้น เช่น ในมาเลเซีย ในปี ค.ศ. 1992 มีเพียง 156 แห่ง แต่ภายในปี ค.ศ. 1999 มีถึง 564 แห่ง มีนักศึกษาเรียน 15,000 คนในปี ค.ศ. 1985 แต่ปี ค.ศ. 1995 มีถึง 127,594 คน เพราะรัฐบาลมาเลเซียพยายามลดงบประมาณในการเปิดมหาวิทยาลัยของรัฐเอง ปრაกฏการณ์นี้ มีทั่วโลก เช่น ในชิลี อูรุกวัย อินเดียว สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ ฮองกง รัฐบาลสิงคโปร์ มีนโยบายให้มีมหาวิทยาลัยของรัฐเพียง 3 แห่ง คงเดิม แต่ส่งเสริมให้เอกชนเปิดมหาวิทยาลัยมากขึ้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยต่างชาติ ในประเทศมาเลเซียรัฐบาลได้เปลี่ยนนโยบายการศึกษาให้มหาวิทยาลัยต่างชาติเปิดสาขาในประเทศตนโดยไม่จำกัดจำนวนเพื่อ “เปิดตลาดเสรีในการศึกษาภาคเอกชน”

Haung (2003) ได้วิจัยระบบอุดมศึกษาข้ามชาติ (transnational higher education) ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้พบปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกันกับในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซียและไทย โดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ออกกฎหมายปฏิรูปการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในปี ค.ศ. 2002 อนุญาตให้สถาบันเอกชนทุกระดับร่วมกันดำเนินการได้ รวมทั้งอนุญาตให้ทำความร่วมมือกับสถาบันต่างชาติในการขยายเปิดหลักสูตรปริญญาและสถาบันต่างชาติก็สามารถเปิดสาขาเองได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สำรวจพบว่า ในปี ค.ศ. 1997 นักศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีนรวมทั้งสถาบันการศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีนได้หันความสนใจจากประเทศอเมริกามายังประเทศออสเตรเลียและฮองกง และ 2 ประเทศนี้จะครองส่วนการแบ่งตลาดการศึกษาได้มากที่สุด

William (2003) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนโดยศึกษาจากครู ผู้บริหารและประธานสหภาพครูในเขตโรงเรียน K-2 ในเมืองขนาดใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนียได้ รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสำรวจประมาณค่าจากผู้บริหาร โรงเรียน 159 คน และครู 195 คน จากโรงเรียน 11 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน 2) ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารไม่ค่อยมีการสังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอย่างเป็นทางการ แต่ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าได้สังเกตการณ์และเยี่ยมชมห้องเรียนอยู่เป็นประจำ 3) ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญและรับผิดชอบต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าการจัดการด้านอื่น ๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรลดนวัตกรรมในการนิเทศภายในที่ซับซ้อนลง

ควรมีการยืดหยุ่นและพัฒนากลยุทธ์ในการนิเทศภายใน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน

Burke (2004) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มนโยบายการพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์ในเกรด 12 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่าท้องถิ่นต้องการมีการแก้ไขหลักสูตรจากแหล่งภายในและต้องการพัฒนาหลักสูตร 59 % ในท้องถิ่นประเมินความต้องการก่อนปรับปรุง 83% จัดเตรียมเชิงปฏิบัติการหรือหลักสูตรนำร่องก่อนนำไปใช้ 40%

Marjorie Peace Lenn (2004) เรื่อง การประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานอุดมศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก พบว่า รัฐบาลประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ต้องการขยายการศึกษานานาชาติในประเทศของตน และได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ภาคเอกชนและสถาบันต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอุดมศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศ และระดับภูมิภาคเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพสูง และเศรษฐกิจในประเทศที่รุ่งเรือง เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด การดึงดูดนักศึกษาและนักวิชาการเข้าประเทศ จะทำได้มากขึ้นหากสถาบันการศึกษาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

Marginson and Grant (2004) ได้ศึกษาเรื่อง “การตลาดในอุดมศึกษา การแข่งขันในระดับชาติและระดับโลก” ในออสเตรเลียและประเทศอื่นๆ ซึ่ง การศึกษาถือเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง บางประเทศเป็นทั้งผู้ส่งออกและผู้นำเข้าในเวลาเดียวกัน เช่น ญี่ปุ่น ถึงแม้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำด้านการศึกษานานาชาติ แต่ประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ใช้หลักการการค้า (Entrepreneurship) มากกว่าสหรัฐอเมริกา เยอรมัน และญี่ปุ่น ซึ่งรัฐบาลให้เงินอุดหนุนเป็นส่วนใหญ่ Marginson ได้สรุปปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศออสเตรเลียประสบความสำเร็จในกลยุทธ์การตลาด ได้แก่ การมีประสบการณ์ 30 ปี ในการให้การศึกษาในภูมิภาคนี้ด้วยการมอบทุนภายใต้ชื่อ Colombo Plan ให้นักศึกษาต่างชาติ และในปลายปี ค.ศ. 1980 รัฐบาลออสเตรเลียได้ประสานงานการตลาดและประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยของตนผ่านศูนย์การศึกษาประจำสถานทูตออสเตรเลียในเมืองหลวงต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ภาพพจน์ของมหาวิทยาลัยดี และมีคุณภาพ การออกวีซ่าให้นักศึกษาต่างชาติให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ทำเลที่ดีของประเทศ เพราะใกล้กว่าสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ ทำให้ประหยัดค่าเดินทางและค่าเล่าเรียนที่ถูกลง

Gasser (2004) ได้ทำงานวิจัยด้าน “การส่งเสริมตลาดการศึกษาของออสเตรเลียสู่เวทีโลก” โดยการที่มือนักศึกษาต่างชาติเข้ามามีผลดีต่อประเทศในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ธุรกิจการศึกษาทำให้เศรษฐกิจออสเตรเลียเติบโต โดยเป็นสินค้าส่งออกอันดับที่ 4 มีมูลค่า 5 หมื่นล้านบาท และทำให้ธุรกิจอื่นๆ ของออสเตรเลียเจริญไปด้วย เช่น การท่องเที่ยว การให้เช่าที่อยู่อาศัย เป็นต้น
2. ทำให้คุณภาพการศึกษาของออสเตรเลียสูงขึ้น เพราะทุกมหาวิทยาลัยแข่งขันปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน งานวิจัย การบริหารให้มีความเป็นสากลและประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ทำให้สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยเปลี่ยนแปลง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน
4. ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของออสเตรเลียดีขึ้น

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมีความแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมในแต่ละสถานศึกษา ผู้บริหารให้ความสำคัญต่องานวิชาการของโรงเรียน โดยมุ่งที่การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และประสบการณ์ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่นิเทศการสอน ประเมินผลงานทางวิชาการ การวางแผน ปรับปรุงวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร ในการบริหารงานวิชาการ เพราะถือว่างานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน

ส่วนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับนานาชาติ จะพบว่ามีรูปแบบและกลยุทธ์ที่หลากหลายในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพและความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยส่วนใหญ่เน้นการประชาสัมพันธ์ และการตลาดเชิงรุก การแข่งขันด้านราคา และชื่อเสียง (Prestige) โดยมองการศึกษาเป็นธุรกิจ และเป็นการแสวงรายได้ให้กับประเทศชาติ อันส่งผลให้เศรษฐกิจภาพรวมของประเทศดีขึ้น มีการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างชาติ มากยิ่งขึ้นการปรับปรุงคุณภาพให้มีความเป็นสากล และการประกันคุณภาพหลักสูตร เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ การใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการประชาสัมพันธ์สถาบัน ในแนว ความคิดของรัฐบาลต่างประเทศ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

3.1.1 ประชากร และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 เขตพื้นที่การศึกษา รวมจำนวน 2,287 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 377 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.2 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิดเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.3 สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายทั้งรายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548)

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

1.4 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity)

1.5 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาแล้ว มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

1.6 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไปทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานในระดับสากลเพื่อรองรับนักเรียนต่างชาติ และพัฒนาสู่เป็นการเป็นผู้นำทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9667 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

- 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8823
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8697
- 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9012
- 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9014

1.7 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อถือได้ มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

1.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนฉบับสมบูรณ์

3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศไทย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

2. จัดส่งแบบสอบถาม พร้อมส่งคืนทางไปรษณีย์

3. ตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อเตรียมทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับความสำคัญ และระดับความสำเร็จของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)
4. ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยวิธี Principal-Component Analysis (PC) และใช้วิธีหมุนแกนอโรทอนออลแบบวาริเมกซ์ (Varimax Orthogonal) ด้วยเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตัวแปรที่สำคัญจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score Coefficients) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

3.2 การศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 7 คน และข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารวิชาการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 โรงเรียน โดยการตอบแบบสอบถาม

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.3 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity)

1.4 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อถือได้มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

1.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนฉบับสมบูรณ์

2. แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นแบบสอบถามคำถามปลายเปิด โดยรวมอยู่ในชุดเดียวกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเดียวกัน

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 7 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2. นัดหมายวัน และเวลากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. ตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อเตรียมทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

3.3 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

3.3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.3 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity)

1.4 นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อถือได้ มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

1.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ฉบับสมบูรณ์

2. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือมี ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

2.2 ศึกษาผลการวิจัยที่ได้จากสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) คือ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ไม่แน่ใจ และไม่มี ความเหมาะสมและไม่สามารถเป็นไปได้

2.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา (Content validity)

2.5 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาแล้วมาทำการปรับปรุง และแก้ไข

2.6 จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนฉบับสมบูรณ์

3.3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษา จำนวน 7 คน ในการเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

2. จัดส่งหนังสือเชิญจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ
3. จัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้วยสถิติ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยนำเสนอผลการศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.1.2 ผลการศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่

4.3.1 ผลการศึกษารูปแบบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.3.2 ผลการกำหนดเป็นร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.3 ผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.4 สรุปรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

ดังรายละเอียดที่ปรากฏ ต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

4.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน ตามระดับความสำคัญและระดับความสำเร็จ โดยภาพรวม และในรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2-6

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน โดยภาพรวม (n=377)

สภาพปัจจุบัน การบริหารงาน วิชาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่	ระดับ ความ สัมพันธ์
หลักสูตรและ การนำหลักสูตร ไปใช้	3.80	.80	มาก	1	3.02	1.17	ปานกลาง	4	.116
การจัดการ เรียนรู้	3.77	.82	มาก	2	3.93	1.04	มาก	1	.840*
สื่อการเรียน การสอน	3.72	.75	มาก	3	3.48	1.28	ปานกลาง	2	.155*
การวัดผลและ ประเมินผล	3.70	.91	มาก	4	3.32	1.37	ปานกลาง	3	.101
รวม	3.75	.82	มาก	-	3.44	1.22	ปานกลาง	-	.108*

หมายเหตุ. *ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ระดับความสำคัญของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศ

อาเซียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$; S.D. = .82) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียน การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ แต่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$; S.D. = 1.22) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับของความสำเร็จได้ คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ

นอกจากนั้น เมื่อนำประเด็นของระดับความสำคัญ และระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มาหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ (n=377)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับ ที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
1	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้อย่างถูกต้องเพื่อ ตอบสนองการรวมตัวของ อาเซียน	3.22	.93	ปานกลาง	10	3.59	1.27	มาก	3
2	หลักสูตรครอบคลุมการจัด การศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทาย ในอนาคตของการเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	3.33	.92	ปานกลาง	9	2.44	.92	น้อย	10
3	การพัฒนาหลักสูตรเน้น กระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายเพื่อตอบสนองการ รวมตัวของอาเซียน	3.75	.74	มาก	5	2.60	1.03	ปานกลาง	6
4	หลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ความสามารถด้านการสื่อสาร	3.92	.68	มาก	3	2.58	1.05	ปานกลาง	7
5	การสร้างหลักสูตร และ การนำ หลักสูตรไปใช้ของโรงเรียน มัธยมศึกษาในประเทศ และใน ภูมิภาคอาเซียนส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับ ผู้เรียน	3.60	.75	มาก	7	2.54	.98	ปานกลาง	8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
6	หลักสูตร และการนำหลักสูตร ไปใช้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สาระด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อน บ้านในอาเซียน	3.50	.80	ปานกลาง	8	2.53	.97	ปานกลาง	9
7	หลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ตอบสนองความสามารถ ในการคิด วิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่ง ท้าทายในอนาคตของการเป็น ประชาคมอาเซียน	3.84	.82	มาก	4	3.61	1.34	มาก	1
8	การพัฒนาหลักสูตร เน้น กระบวนการในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทาย ในอนาคตของการเป็น ประชาคมอาเซียน	4.69	.62	มากที่สุด	1	3.60	1.42	มาก	2
9	หลักสูตรส่งเสริมให้ครูและ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการ เป็นประชาคมอาเซียนอย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.44	.91	มาก	2	3.29	1.34	ปานกลาง	5
10	การส่งเสริมให้มีการปรับปรุง หลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับ สภาพการเป็นประชาคมอาเซียน	3.74	.83	มาก	6	3.45	1.42	ปานกลาง	4
	รวม	3.80	.80	มาก	-	3.02	1.17	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับความสำคัญของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศ

อาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$; S.D. = .80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เน้นกระบวนการในการแก้ ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาหลักสูตรส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการสื่อสารเป็นอันดับที่ 2 และ 3 แต่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$; S.D. = 1.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตอบสนองความสามารถในการคิด วิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการพัฒนาหลักสูตร เน้นกระบวนการในการแก้ ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้องเพื่อตอบสนองการรวมตัวของอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ (n=377)

ข้อ	สภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำเร็จ	อันดับที่
1	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน	3.58	.96	มาก	7	3.69	1.21	มาก	10
2	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียนในลักษณะของการพัฒนา การเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต	3.66	.83	มาก	6	3.96	1.05	มาก	5
3	การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงสภาพความพร้อม ของการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ	3.46	.77	ปานกลาง	8	3.83	1.04	มาก	6
4	การจัดการเรียนรู้ในสาระที่เป็นสากลสอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน	3.95	.88	มาก	4	4.07	1.03	มาก	4
5	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน	4.21	.72	มาก	3	4.15	.99	มาก	3

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ สำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
6	การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.27	.75	มาก	2	4.19	.98	มาก	2
7	การใช้การเรียนรู้ตั้งคำถาม การ เรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การ เรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้ เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้เพื่อ ตอบแทนสังคมในแต่ละรายวิชา สอดคล้องกับการเป็นประชาคม อาเซียนอย่างถูกต้องตามหลัก วิชาการ	4.29	.73	มาก	1	4.23	.96	มาก	1
8	การจัดหน่วยการเรียนรู้ใน รายวิชาพื้นฐาน ส่งเสริมการ เผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตได้ อย่างสอดคล้องกับการเป็น ประชาคมอาเซียน	3.18	.91	ปาน กลาง	10	3.71	1.12	มาก	8
9	การจัดการเรียนรู้เป็นภาษา อังกฤษเพื่อตอบสนองการเป็น ประชาคมอาเซียน	3.41	.91	ปาน กลาง	9	3.69	1.05	มาก	9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านการจัดการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ สำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
10	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลก ศึกษา (Global Education) พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อน บ้านได้อย่างเหมาะสมกับการ เป็นประชาคมอาเซียน	3.72	.73	มาก	5	3.77	1.01	มาก	7
	รวม	3.77	.82	มาก	-	3.93	1.04	มาก	-

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความสำคัญของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$; S.D. = .82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการใช้การเรียนรู้ตั้งคำถามการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้ เพื่อตอบแทนสังคมในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3 แต่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$; S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการใช้การเรียนรู้ตั้งคำถามการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศการเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้ เพื่อตอบแทนสังคมในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการจัดการเรียนรู้

ที่เน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน (n=377)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านสื่อการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
1	สนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน	3.83	.72	มาก	5	4.03	.96	มาก	1
2	การผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้เหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน	3.39	.86	ปานกลาง	9	3.91	1.01	มาก	2
3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ครูใช้สำหรับการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	3.29	.85	ปานกลาง	10	3.20	1.30	ปานกลาง	9
4	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ผู้เรียนเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต	3.74	.91	มาก	7	3.27	1.32	ปานกลาง	8

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านสื่อการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
5	การส่งเสริมให้ครูจัดหา วัสดุสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับ การเป็นประชาคมอาเซียน มาใช้ประกอบการเรียน การสอนในสาระที่เป็น สากล	3.50	.78	ปานกลาง	8	3.19	1.40	ปานกลาง	10
6	การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ในการศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับสาระที่เป็นสากล และโลกศึกษา (Global Education) เพื่อสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.77	.83	มาก	6	3.45	1.36	ปานกลาง	4
7	ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยในการเรียน การสอนเพื่อสร้างความ เข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษา เพื่อนบ้านได้อย่าง เหมาะสมกับการเป็น ประชาคมอาเซียน	4.00	.95	มาก	1	3.59	1.39	มาก	3
8	ใช้เทคโนโลยีทาง การศึกษาเพื่อเพิ่มพูน ประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานสอนได้อย่าง เหมาะสมกับการเป็น ประชาคมอาเซียน	3.90	.57	มาก	3	3.37	1.36	ปานกลาง	6

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านสื่อการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
9	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.93	.47	มาก	2	3.38	1.32	ปานกลาง	5
10	การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต	3.83	.53	มาก	4	3.37	1.41	ปานกลาง	7
	รวม	3.72	.75	มาก	-	3.48	1.28	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความสำคัญของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$; S.D. = .75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3 แต่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.48$; S.D. = 1.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน และใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและการประเมินผล (n=377)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านการวัดผล และการประเมินผล			ระดับ ความสำคัญ				ระดับ ความสำเร็จ	
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	อันดับที่		
1	สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ของการวัดผลและประเมินผลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน	3.56	.95	มาก	6	3.32	.41	ปานกลาง	5
2	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	3.42	1.03	ปานกลาง	9	3.15	1.53	ปานกลาง	10

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านการวัดผล และการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับที่
3	การใช้เครื่องมือการวัดผล และประเมินผลในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรอย่างเป็น ระบบ	3.44	.87	ปานกลาง	8	3.23	1.44	ปานกลาง	9
4	แสวงหาและจัดกระทำ ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจ สำหรับการพัฒนาและ ปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน	3.46	.97	ปานกลาง	7	3.32	1.48	ปานกลาง	4
5	การสร้างตัวชี้วัดเพื่อ ประเมินคุณภาพผู้เรียน ในสาระที่เป็นสากลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร อย่างเป็นระบบ	3.68	.86	มาก	4	3.31	1.48	ปานกลาง	6
6	การสร้างตัวชี้วัดเพื่อ ประเมินพัฒนาการทาง ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับ การเป็นประชาคมอาเซียน	3.32	.82	ปานกลาง	10	3.26	1.42	ปานกลาง	8
7	การสร้างตัวชี้วัดเพื่อ ประเมินทักษะ การใช้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา ตามเป้าหมาย และแผนการดำเนินงาน ด้านวิชาการ	3.63	1.03	มาก	5	3.33	1.48	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัจจุบัน ด้านการวัดผล และการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ	อันดับ ที่	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำเร็จ	อันดับ ที่
8	การสร้างตัวชี้วัดเพื่อ ประเมินผลผู้เรียนได้อย่าง เป็นมาตรฐานสากล เหมาะสมกับการเป็น ประชาคมอาเซียน	3.99	.95	มาก	3	3.40	1.50	ปานกลาง	2
9	การนำผลจากการวัดผล และประเมินผลผู้เรียน กลับมาพัฒนากระบวนการ บริหารงานวิชาการเพื่อ ยกระดับมาตรฐานในการ จัดการศึกษาให้สามารถ รองรับกับการเป็น ประชาคมอาเซียน	4.20	.87	มาก	2	3.30	1.45	ปานกลาง	7
10	การทำมาตรฐาน เปรียบเทียบวิธีการวัดผล และประเมินผลกับโรงเรียน มัธยมศึกษาชั้นนำใน อาเซียน เพื่อมาพัฒนา ผู้เรียนในประเทศให้มี คุณภาพและคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรอย่างเป็น ระบบ	4.32	.71	มาก	1	3.49	1.54	ปานกลาง	1
	รวม	3.70	.91	มาก	-	3.32	1.37	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความสำคัญของสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศ
อาเซียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$; S.D. = .91) เมื่อพิจารณา

เป็นรายชื่อ พบว่า มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับการทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการนำผลจากการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนกลับมาพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน และการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลผู้เรียนได้อย่างเป็นมาตรฐานสากลเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 แต่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$; S.D. = 1.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลผู้เรียนได้อย่างเป็นมาตรฐานสากลเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน และการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา ตามเป้าหมายและแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ เป็นอันดับที่ 2 และ 3

4.1.2 ผลการศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยคัดสรร (Selected Factors) ทั้งหมด 40 ตัว จากสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยนำไปทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ด้วยวิธี Principal-Component Analysis (PC) และใช้วิธีหมุนแกนอโรทอนอลแบบวาริเมกซ์ (Varimax Orthogonal) สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตัวแปรที่สำคัญจากปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการหมุนแกน คือ ตัวแปรสำคัญของแต่ละปัจจัยจะต้องมีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนปัจจัย (Factor Score Coefficients) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไปเท่านั้นจึงจะถือได้ว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญจริงๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

กำหนดให้

ตัวแปรตัวที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างถูกต้องเพื่อตอบสนองการรวมตัวของอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 2 หลักสูตรครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองการรวมตัวของอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 4 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการสื่อสาร

ตัวแปรตัวที่ 5 การสร้างหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ตัวแปรตัวที่ 6 หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนมัศึกษามีสาระด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านในอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 7 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตอบสนองความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 8 การพัฒนาหลักสูตร เน้นกระบวนการในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 9 หลักสูตรส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ตัวแปรตัวที่ 10 การส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 11 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน

ตัวแปรตัวที่ 12 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในลักษณะของการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต

ตัวแปรตัวที่ 13 การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงสภาพความพร้อม ของการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ

ตัวแปรตัวที่ 14 การจัดการเรียนรู้ในสาระที่เป็นสากลสอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 15 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 16 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ตัวแปรตัวที่ 17 การใช้การเรียนรู้ตั้งคำถาม การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคมในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ตัวแปรตัวที่ 18 การจัดหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน ส่งเสริมการเผชิญ สิ่งท้าทายในอนาคตได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 19 การจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 20 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 21 สนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 22 การผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 23 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ครูใช้สำหรับการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ตัวแปรตัวที่ 24 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ในภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ผู้เรียนเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต

ตัวแปรตัวที่ 25 การส่งเสริมให้ครูจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในสาระที่เป็นสากล

ตัวแปรตัวที่ 26 การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสาระที่เป็นสากล และโลกศึกษา (Global Education) เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ตัวแปรตัวที่ 27 ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 28 ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 29 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวแปรตัวที่ 30 การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต

ตัวแปรตัวที่ 31 สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ของการวัดผลและประเมินผลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวแปรตัวที่ 32 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ตัวแปรตัวที่ 33 การใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ตัวแปรตัวที่ 34 แสวงหาและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจสำหรับ ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

ตัวแปรตัวที่ 35 การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนในสาระที่เป็นสากล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ตัวแปรตัวที่ 36 การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินพัฒนาการทางภาษาได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 37 การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินทักษะ การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา ตามเป้าหมายและแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ

ตัวแปรตัวที่ 38 การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลผู้เรียน ได้อย่างเป็นมาตรฐานสากล เหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 39 การนำผลจากการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนกลับมาพัฒนา กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับ การเป็นประชาคมอาเซียน

ตัวแปรตัวที่ 40 การทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับ โรงเรียน มัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์ของค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดความเพียงพอของข้อมูลการ สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีวัดแบบ ไทเชอร์ เมเยอร์ โอลกิน (Kraiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.762 นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อมูลทั้งหมดสามารถสกัดได้เป็น 4 กลุ่มปัจจัย โดยทั้ง 4 กลุ่มปัจจัยดังกล่าว สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 83.667 สำหรับผลการ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนปัจจัยแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนจากการหมุนแกนอโรทอนออลแบบวาริแมกซ์ (Varimax Orthogonal) จากข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ตัวแปรตัวที่	กลุ่มปัจจัยที่			
	1	2	3	4
1	.742	.237	-.157	.151
2	.114	.179	.196	.221
3	.394	.457	-.167	.424
4	.319	.466	.015	.107
5	.828	.112	.033	.165
6	.697	.191	-.215	.343
7	.715	.242	.115	.411
8	.204	.276	.237	.263
9	.891	.172	.061	.198
10	.816	.128	.277	.189
11	.434	.613	.330	.247
12	.015	.837	.256	.073
13	.115	.292	-.013	.379
14	-.041	.860	.219	-.023
15	.165	.851	.031	-.071
16	-.182	.261	.380	-.043
17	.473	.587	.140	.121
18	.198	.656	.020	.171
19	.361	.708	.140	.349
20	.363	.724	.104	.285

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ตัวแปรตัวที่	กลุ่มปัจจัยที่			
	1	2	3	4
21	.378	.233	.628	.226
22	.349	.032	.572	.408
23	.165	.044	.721	.217
24	.391	.075	.825	.004
25	.309	.122	.440	.155
26	.317	.526	.182	.186
27	.276	.159	.261	.050
28	.185	-.339	.055	.162
29	.058	.059	-.062	-.007
30	.205	-.215	-.054	.065
31	.151	.237	-.157	.742
32	.114	.179	.196	.221
33	.394	.457	-.167	.424
34	.319	.466	.015	.107
35	.165	.112	.033	.828
36	.269	.131	-.111	.387
37	-.015	.242	.411	.715
38	.204	.276	.237	.263
39	.198	.172	.061	.891
40	.189	.128	.277	.816

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน จากข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีทั้งหมด 4 กลุ่มปัจจัย ดังนี้

กลุ่มปัจจัยที่ 1 หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างถูกต้องเพื่อตอบสนองการรวมตัวของอาเซียน
2. การสร้างหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศ และในภูมิภาคอาเซียนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
3. หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนมัศึกษามีสาระด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านในอาเซียน
4. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตอบสนองความสามารถในการคิด วิเคราะห์ เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน
5. หลักสูตรส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
6. การส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

กลุ่มปัจจัยที่ 2 การจัดการเรียนรู้

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ความรู้แก่เยาวชนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน
2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในลักษณะของการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต
3. การจัดการเรียนรู้ในสาระที่เป็นสากลสอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน
5. การใช้การเรียนรู้ตั้งคำถาม การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศการเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม ในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
6. การจัดหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน ส่งเสริมการเผชิญสิ่งท้าทาย ในอนาคตได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน
7. การจัดการเรียนรู้เป็นภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียน

8. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับ โลกศึกษา (Global Education) พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

กลุ่มปัจจัยที่ 3 สื่อการเรียนการสอน

1. สนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน
2. การผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน
3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ครูใช้สำหรับการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ผู้เรียนเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต
5. การส่งเสริมให้ครูจัดหาวัสดุสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในสาระที่เป็นสากล

กลุ่มปัจจัยที่ 4 การวัดผลและประเมินผล

1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ของการวัดผลและประเมินผลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน
2. การใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ
3. การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนในสาระที่เป็นสากล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ
4. การสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา ตามเป้าหมายและแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ
5. การนำผลจากการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนกลับมาพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน

6. การทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

4.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยทำการสรุปวิเคราะห์จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม จัดทำหลักสูตรในสาระภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยรวมวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระของหลักสูตรทุกช่วงชั้น สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรทุกช่วงชั้น สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ และมีกระบวนทัศน์หลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างมีระบบ กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำผลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนกำกับ ติดตาม ให้มีการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรจะทำการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลัก แต่มีการเพิ่มเติมการจัดการเรียนรู้ในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน เช่น สาระภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมและ

เนื้อหาที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน อย่างสมดุลในลักษณะของบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ครบทุกด้าน คือ ความรู้ ทักษะการคิด และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมและมุ่งเน้นในการใช้ กระบวนการวิจัยหรือวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถของนักเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้เพิ่มมากขึ้น

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนควรจัดทำ และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนา ครูให้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายของสื่อต่าง ๆ ที่มีความเป็นสากล สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน เริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน ค้นคว้าเพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอน จัดทำแผนการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน แล้วจึงนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และมีการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้ครูวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย และแนวปฏิบัติการสอนไปพร้อมๆ กัน และทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมและเกิดความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นในขณะปฏิบัติงาน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนควรที่จะประเมินผลทั้งการทดสอบภาคความรู้ และการประเมินตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย โดยมีการกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ การเรียนให้ชัดเจน ทั้งที่เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และที่เพิ่มเติมการจัดการเรียนการสอนในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการประเมินแต่ละอย่างด้วยความยุติธรรม โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน การใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ สมเหตุสมผล และกิจกรรมระหว่างการวัดผลและการประเมินผลต้องเกิดขึ้นก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การเลือกวิธีการประเมินต้องสอดคล้องกับภาระงาน โดยมีเป้าหมายของการประเมินอยู่ที่เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น อีกทั้งมีการใช้กระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านวัดผล และประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ศึกษารายละเอียดประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 7 คน สรุปได้ดังนี้

4.3.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่ ที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 7 คน สรุปได้ดังนี้

4.3.1.1 องค์ประกอบด้านเป้าหมายของการพัฒนา ที่จะนำโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโดยกำหนดวิสัยทัศน์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และความเป็นสากลพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างให้บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ และสามารถสร้างรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ส่วนตนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.1.2 องค์ประกอบด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ที่จะนำโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดให้มีโครงสร้างในการปฏิบัติงานระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กรที่สามารถสนับสนุนการใช้ความรู้แห่งตน และการสร้างรูปแบบความคิด ในการปฏิบัติภารกิจตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.1.3 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา ที่จะนำโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศ

อาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดสภาพแวดล้อมของการพัฒนาโดยคำนึงถึงกรอบของ นโยบายของรัฐบาล และการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยให้ความรอบรู้แก่ตนเองเพื่อ สร้างรูปแบบความคิดในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้าน การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.1.4 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา ที่จะนำโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้น พื้นฐาน ควรกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้รูปแบบภาวะผู้นำในการสื่อสารเพื่อกระตุ้น และจูง ใจให้บุคลากรเกิดการสร้างความรอบรู้แก่ตนเอง การสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว การสร้างรูปแบบ ความคิด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้าน การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

4.3.2 ผลการกำหนดเป็นร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของ ประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.2.1 สาระสำคัญของผลการศึกษาศภาพปัจจุบัน ปัจจัยการบริหารงานวิชาการ และสภาพ ที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็น ผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นสำคัญของการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสื่อ การเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียน การสอนที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคม อาเซียน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ กำหนดประเด็นสำคัญ คือ การจัดทำ หลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) วัฒนธรรม ภาษาอังกฤษให้ เหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

2.1) เน้นกระบวนการในการแก้ปัญหาและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน และการอยู่ร่วมกันในศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่าง

2.2) ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการเชิงประวัติศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยใช้การเรียนรู้ตั้งคำถาม การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้ เพื่อตอบแทนสังคม ในแต่ละรายวิชา

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

3.1) ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสืบค้น ให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2) ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบสื่อการเรียนการสอนประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศ

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

4.1) คำนึงถึงคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.2) สร้างให้เกิดการกำกับ ติดตาม ผลลัพธ์ของการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน

4.3) จัดทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับ โรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน

4.3.1.2 สังเคราะห์ผลการศึกษารองรับประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นสำคัญของการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้าน โครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) ด้านเป้าหมายการพัฒนา กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

1.1) สร้างบุคลากรของโรงเรียนหรือสถานศึกษาให้มีความรอบรู้แห่งตนเกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา

1.2) สร้างรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.3) จุดจบบุคลากรเพื่อสร้างการคิดเชิงระบบ และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้อย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2) ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

2.1) สนับสนุนการจัดโครงสร้างองค์กรในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้อย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

3.1) กรอบของนโยบายของรัฐบาล และการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

3.2) การใช้ความรอบรู้แห่งตนของบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เพื่อสร้างรูปแบบความคิดในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้

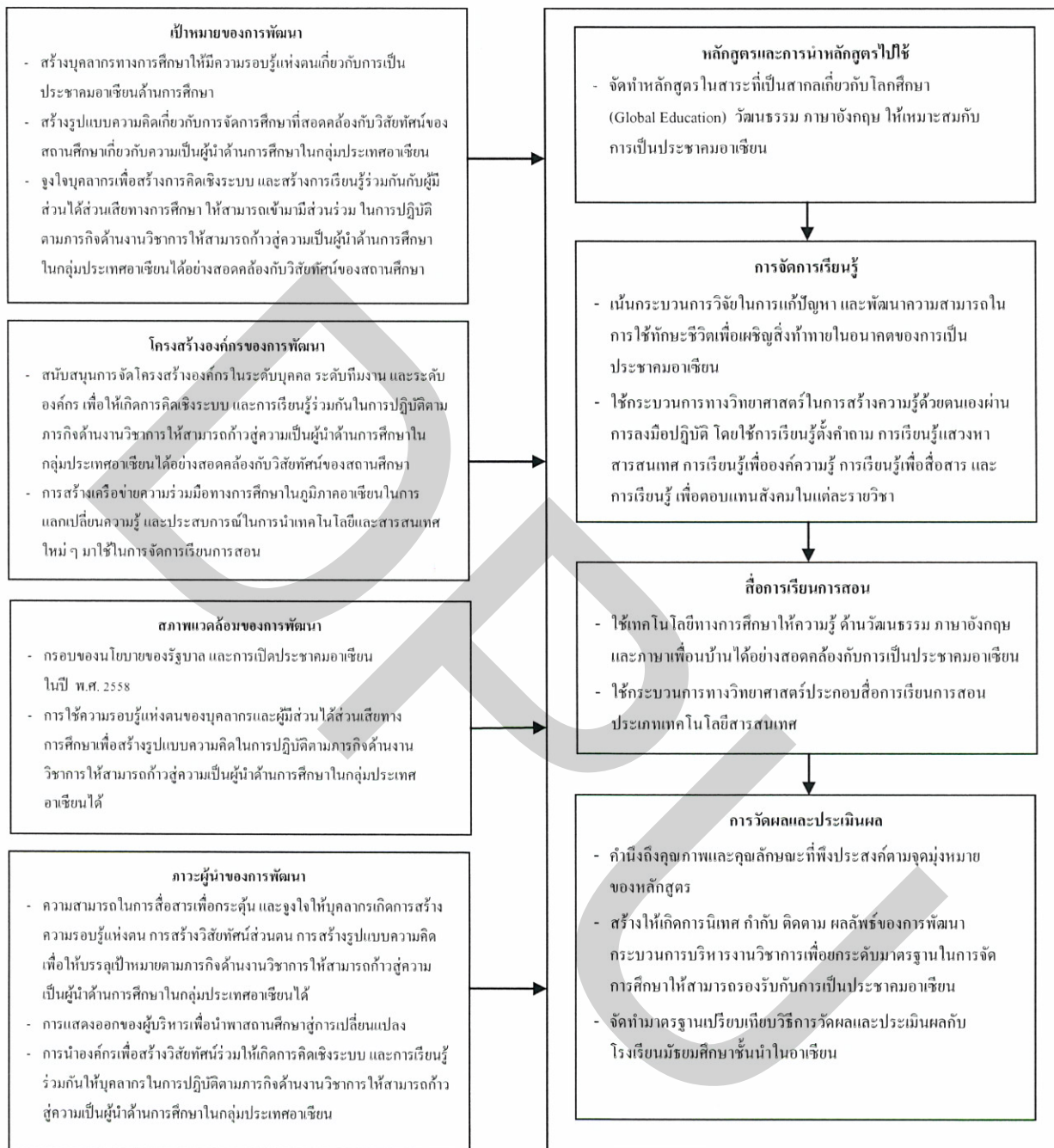
4) ด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา กำหนดประเด็นสำคัญ คือ

4.1) ความสามารถในการสื่อสารเพื่อกระตุ้น และจูงใจให้บุคลากรเกิดการสร้างความรอบรู้แห่งตน การสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว การสร้างรูปแบบความคิด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้

4.2) การแสดงออกของผู้บริหารเพื่อนำพาสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง

4.3) การนำองค์กรเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันให้บุคลากรในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

จากข้อสรุปของการกำหนดประเด็นสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถจัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้ดังนี้

ภาพที่ 4.1 ร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.3.3 ผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

ทำการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน ได้เสนอแนะให้ลงรายละเอียดของรูปแบบในประเด็นของแนวคิดที่เป็น การสังเคราะห์ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัจจัยการบริหารงานวิชาการ และสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้าน การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน กับผลการศึกษาคำประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำ ด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้แนวคิดการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่ม ประเทศอาเซียน ใน 4 องค์ประกอบ คือ ด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กรของ การพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา และควรเพิ่มเติม หลักการ กลยุทธ์การนำไปปฏิบัติ ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ ข้อดีของรูปแบบ ข้อจำกัดของรูปแบบ และเงื่อนไขของรูปแบบ

นอกจากนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน ยังเสนอแนะให้แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน น่าจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและ การทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และ การตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยี ทั้งนี้ เพื่อให้รูปแบบมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน ได้กรุณาให้ความคิดเห็นจากแนวทางการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ข้อ	รายการความเหมาะสมและความเป็นไปได้	เหมาะสมและ เป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม และไม่สามารถ เป็นไปได้
1	รูปแบบฯสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
2	รูปแบบฯทำให้ได้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	6 (85.80%)	1 (14.20%)	-
3	รูปแบบฯทำให้การกำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเหมาะสมกับสภาพการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
4	รูปแบบฯทำให้วิธีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน	7 (100%)	-	-
5	รูปแบบฯทำให้นักลาคทางการศึกษาจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมได้เหมาะสมกับการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
6	รูปแบบฯทำให้นักลาคทางการศึกษาจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ	6 (85.80%)	1 (14.20%)	-
7	รูปแบบฯทำให้นักลาคทางการศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	รายการความเหมาะสมและความเป็นไปได้	เหมาะสมและ เป็นไปได้	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม และไม่สามารถ เป็นไปได้
8	รูปแบบฯทำให้นักลกรทางการศึกษาจัดหาทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
9	รูปแบบฯทำให้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
10	รูปแบบฯทำให้มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักลกรมีความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	7 (100%)	-	-
11	รูปแบบฯทำให้มีการวางแผนการบริหาร และแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่สามารถรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
12	รูปแบบฯทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา	7 (100%)	-	-
13	รูปแบบฯทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาสอดคล้องกับการปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
14	รูปแบบฯทำให้เกิดการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุง และพัฒนางานของสถานศึกษาให้สามารถรองรับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน	7 (100%)	-	-
15	รูปแบบฯทำให้นักลกรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจในการปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา	7 (100%)	-	-

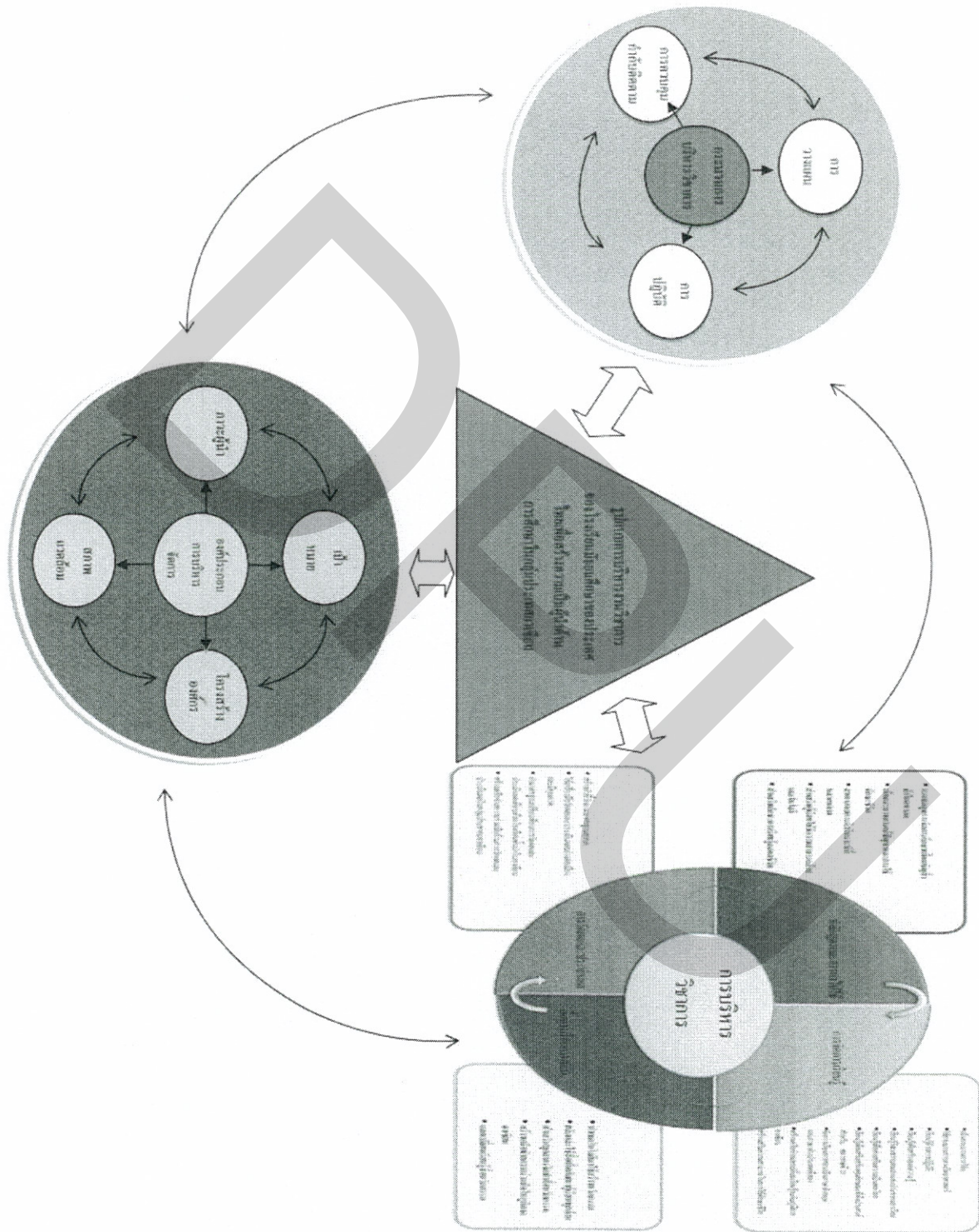
จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้าง

ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

นอกจากนั้น ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรนำวิธีการและเนื้อหาที่กำหนดจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ลงสู่การปฏิบัติให้ได้อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยระยะเวลา 1 ปีการศึกษา แล้วลองวัดผลลัพธ์ที่ได้ โดยอาจเทียบเคียงกับข้อมูลปีฐานในปีก่อนการทดลอง และอาจเทียบเคียงกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น สิงคโปร์ ร่วมด้วย

4.3.4 สรุปรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียน

จากผลการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ การศึกษาเชิงลึก และการสังเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้สรุปและสามารถสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แผนภาพปรากฏดังนี้

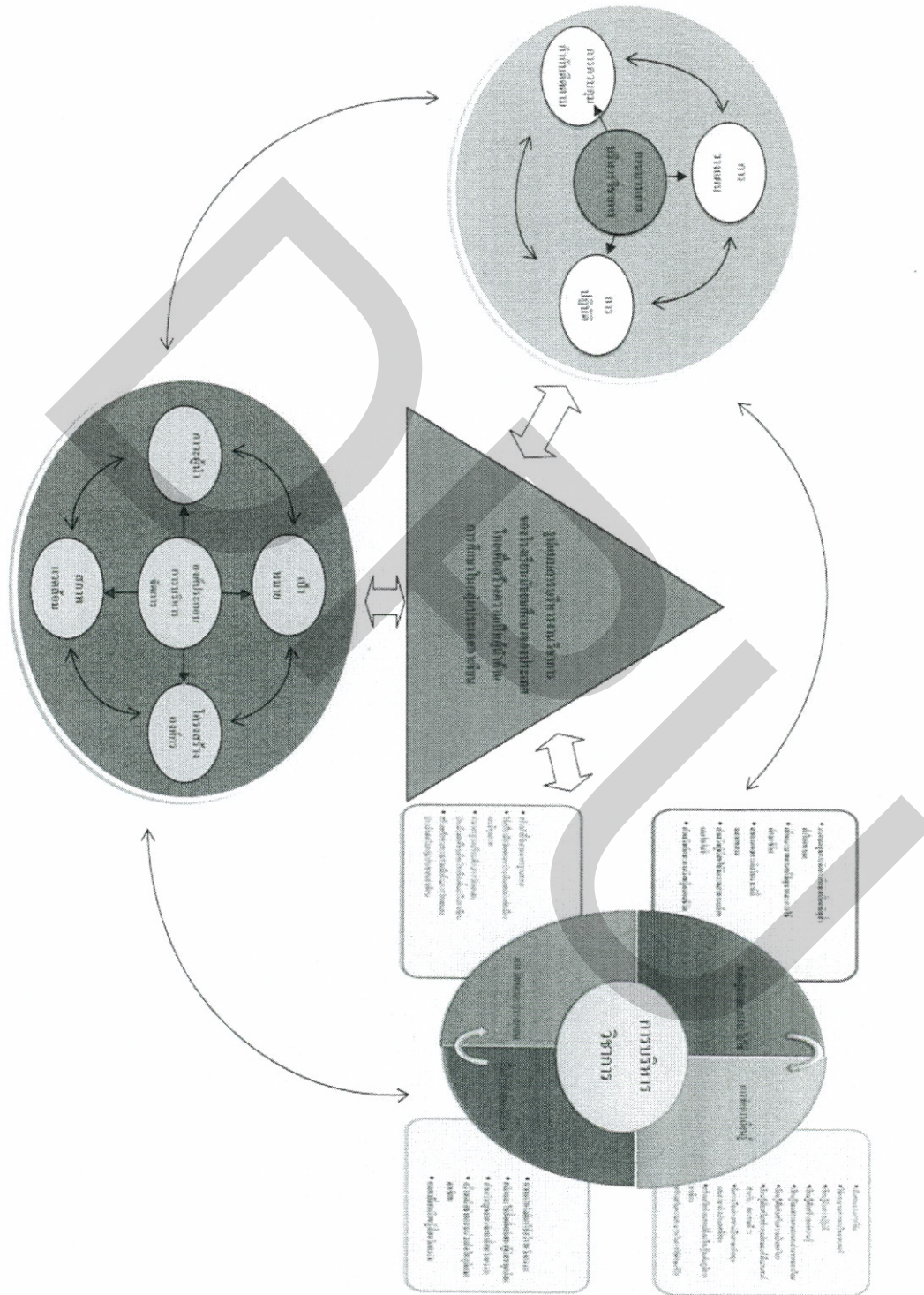
ภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

บทที่ 5

ข้อเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

จากผลการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์ การศึกษาเชิงลึก และการสังเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้สรุปและสามารถสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แผนภาพปรากฏดังนี้

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบและสาระการบริหารงานวิชาการ ตามแผนภาพที่ปรากฏดังนี้

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

5.1 แนวคิด

1. การบริหารงานวิชาการถือเป็นกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญ เป็นภารกิจหลักของโรงเรียนหรือสถานศึกษา เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

2. การบริหารงานวิชาการเป็นเรื่องของบุคลากรทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.2 หลักการ

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบและกระบวนการโดยยึดหลักการวางแผน การปฏิบัติ และการควบคุม กำกับ ติดตาม เพื่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน

5.3 วิธีการ/เนื้อหา

เพื่อให้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ เพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษา และสาระการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ด้วยวิธีการและเนื้อหา ดังนี้

5.3.1 องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษา

1) ด้านเป้าหมาย

โรงเรียนมัธยมศึกษาควรตั้งเป้าหมายบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเริ่มที่การกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครอบคลุมในการที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและความเป็นสากลมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรอบรู้ และสามารถสร้างรูปแบบความคิดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) วัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ ให้เหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

เน้นกระบวนการในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบสื่อการเรียนการสอนประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์การเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยใช้การเรียนรู้ตั้งคำถาม การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้ เพื่อตอบแทนสังคมในแต่ละรายวิชา จากนั้นนำผลจากการประเมินผลผู้เรียนกลับมาพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2) ด้าน โครงสร้างองค์กร

โรงเรียนมัธยมศึกษาควรจัดโครงสร้างองค์กรในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งในระดับบุคลากร ระดับทีมงานบุคลากร และระดับกลุ่มงานวิชาการ เพื่อลดความเป็นลำดับชั้นในการบริหารให้ได้ใกล้เคียงกับแนวราบมากที่สุด เพื่อความคล่องตัวในการสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาทุกช่วงชั้นในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) และสาระภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

3) ด้านสภาพแวดล้อม

โรงเรียนมัธยมศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยคำนึงถึงกรอบของนโยบายของรัฐบาล และการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการในการแก้ปัญหา เพิ่มความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน ภายใต้เงื่อนไขการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาของประชาคมอาเซียน

4) ด้านภาวะผู้นำ

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรใช้ภาวะผู้นำด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานด้านวิชาการ ในการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและจูงใจให้บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนมีความสามารถด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการวิจัยในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีความสากล สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ตลอดจนใช้ภาวะผู้นำเพื่อสร้างให้เกิดการกำกับ ติดตาม ผลลัพธ์ของการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน

5.3.2 การบริหารงานวิชาการ

1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

1.1) การวางแผน

1.1.1) วางแผนการจัดทำหลักสูตรที่เน้น โลกศึกษา วัฒนธรรม และการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

1.1.2) วางแผนการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1.3) วางแผนการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1.4) วางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามนโยบายและการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

1.2) การปฏิบัติ

1.2.1) การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ตอบสนองความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

1.2.2) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.2.3) การมีส่วนร่วมในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.2.4) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

1.3) การควบคุม กำกับ ติดตาม

1.3.1) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ตอบสนองความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

1.3.2) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร ในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.3.3) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้

1.3.4) นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดโครงสร้างองค์กรระดับบุคคล เพื่อเกิดความคล่องตัวในระบบการทำงาน

2) ด้านการจัดการเรียนรู้

2.1) การวางแผน

2.1.1) วางแผนการสร้างกรอบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนใหม่ เพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

2.1.2) วางแผนการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

2.2) การปฏิบัติ

2.2.1) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียน

2.2.2) สร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเห็นว่าเรื่องของประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัวและสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับภูมิภาคอาเซียน

2.2.3) สร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมดุลในลักษณะของบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.2.4) จัดสรรทรัพยากรในการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียนในลักษณะของการมีส่วนร่วมเพื่อบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.2.5) จัดการศึกษาเน้นกระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา และพัฒนาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

2.2.6) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ

2.2.7) จัดโครงสร้างองค์กรให้เกิดความคล่องตัว เน้นการทำงานเป็นทีม ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

2.3) การควบคุม กำกับ ติดตาม

2.3.1) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียน

2.3.2) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเห็นว่าเรื่องของประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัว

2.3.3) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมดุลในลักษณะของบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.3.4) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

2.3.5) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน

3.1) การวางแผน

3.1.1) วางแผนการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.1.2) วางแผนการออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2) การปฏิบัติ

3.2.1) จัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.2) ออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.3) เรียนรู้ที่จะผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.4) เรียนรู้ที่จะผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.5) เรียนรู้ที่จะผลิต และใช้สื่อที่หลากหลาย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ตลอดจนภูมิปัญญาอาเซียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสม

3.2.6) เรียนรู้ที่จะผลิต และใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2.7) จัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษาด้านอาเซียน

3.3) การควบคุม กำกับ ติดตาม

3.3.1) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.3.2) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อรองรับการเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.3.3) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.3.4) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

3.3.5) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพท์ของการผลิต และใช้สื่อที่หลากหลาย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ตลอดจนภูมิปัญญาอาเซียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสม

3.3.6) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพท์ของการผลิต และใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

4.1) การวางแผน

4.1.1) วางแผนการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล เปรียบเทียบวิธีการวัดและประเมินผล กับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน

4.1.2) วางแผนการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

4.2) การปฏิบัติ

4.2.1) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดพัฒนาการด้านอาเซียนศึกษา และด้านภาษาอังกฤษ

4.2.2) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

4.2.3) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนแบบออนไลน์

4.2.4) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียน

4.2.5) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเห็นว่าเรื่องของประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัว

4.2.6) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของกิจกรรมและเนื้อหา ที่ผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

4.2.7) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมในการออกแบบการผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

4.2.8) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนของครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.2.9) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการใช้ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนภูมิปัญญาอาเซียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

4.2.10) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอน

4.2.11) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรร ทรัพยากรในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์

4.2.12) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรร ทรัพยากรในการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

4.2.13) กำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรร ทรัพยากรเพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน

4.3) การควบคุม กำกับ ติดตาม

4.3.1) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด พัฒนาการด้านอาเซียนศึกษา และด้านภาษาอังกฤษ

4.3.2) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

4.3.3) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ประสิทธิภาพของโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์

4.3.4) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ประสิทธิภาพของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียน

4.3.5) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ประสิทธิภาพของการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคนเห็นว่าเรื่องของประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องใกล้ตัว

4.3.6) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ประสิทธิภาพของกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

4.3.7) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัด ระดับการมีส่วนร่วมในการออกแบบการผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

4.3.8) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนของครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.3.9) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการใช้ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนภูมิปัญญาอาเซียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

4.3.10) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอน

4.3.11) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างโครงข่ายหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนแบบออนไลน์

4.3.12) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรในการสร้างกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

4.3.13) นิเทศ กำกับ ติดตามผลลัพธ์ของการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสร้างสื่อประกอบการเรียนการสอน

5.4 ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ

ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

5.5 ข้อดีของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นรูปแบบที่มีลักษณะของการจัดองค์ประกอบเป้าหมายของการพัฒนา โครงสร้างองค์กรของการพัฒนา สภาพแวดล้อมของการพัฒนา และภาวะผู้นำของการพัฒนาที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและ

ประเมิณผล ที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งมีข้อดีของรูปแบบดังนี้

1. รองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนได้ในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม
2. สนับสนุนการจัดการศึกษาในโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) ให้ได้อย่างมีคุณภาพ
3. สามารถนำรูปแบบลงสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างสอดคล้องกับสภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. สามารถนำโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ต่อไปในอนาคต

5.6 ข้อจำกัดของรูปแบบ

อย่างไรก็ตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีลักษณะของการจัดองค์ประกอบด้านเป้าหมาย ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านสภาพแวดล้อม และด้านภาวะผู้นำ ที่ใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่ได้จากการวิจัยนี้ ยังมีข้อจำกัดของรูปแบบดังนี้

1. ในเบื้องต้น อาจใช้ได้ดีเฉพาะกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีศักยภาพและมีความพร้อมสูง
2. ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภาระงานเพิ่มขึ้น ในการร่วมพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
3. มีตัวชี้วัดการกำกับผลลัพธ์การดำเนินการจำนวนมาก อาจทำให้ยากในการปฏิบัติ
4. อาจใช้เวลาประมาณ 3-5 ปี จึงจะสามารถเห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.7 เงื่อนไขของรูปแบบ

เนื่องจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่ได้จากการวิจัยนี้ เป็นรูปแบบ ที่มีลักษณะประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้าน โครงสร้างองค์กร ของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา ที่ใช้ในการ พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรวัดหลักการวางแผน การปฏิบัติ และการควบคุม เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการ วัดผลและประเมินผล ที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งในการนำรูปแบบไปใช้หน่วยงานต้นสังกัด และโรงเรียนมัธยมศึกษาควรจะปฏิบัติตามเงื่อนไข ของรูปแบบ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเตรียมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบไปใช้ควรกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติบางประการที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนและให้เกิดความคล่องตัวในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การสรรหาคู่มือ และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น
4. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบไปใช้ควรส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาด้านสื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อยกระดับ เป็นนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยอย่างหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
5. ผู้บริหารงานทุกหน่วยงานทางการศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำในการผลักดันขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ต้องมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เป็นอย่างดี

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) สามารถสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ในประเด็นของความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ แต่ในการปฏิบัติกลับพบว่าในภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน การสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับนอกจากนั้น ยังพบความสัมพันธ์กันระหว่างประเด็นของความสำเร็จกับการปฏิบัติของด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม จัดทำหลักสูตรในสาระ

ภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรจะทำกรจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลัก แต่มีการเพิ่มเติมการจัดการเรียนการสอนในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน เช่น สาระภาษาอังกฤษ โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนควรมุ่งเน้นไปที่การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายของสื่อต่าง ๆ ที่มีความเป็นสากล สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนควรประเมินผลทั้งการทดสอบภาคความรู้ และการประเมินตามสภาพจริงอย่างหลากหลายในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน

3. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ คือ ด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนาและสาระของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) วิธีการ/เนื้อหา 4) ขนาดที่เหมาะสมกับรูปแบบ 5) ข้อดีของรูปแบบ 6) ข้อจำกัดของรูปแบบ และ 7) เงื่อนไขของรูปแบบในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยใช้กระบวนการวางแผนการปฏิบัติ และการควบคุม นิเทศ ติดตาม ในการบริหารจัดการ

6.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่พบว่า การปฏิบัติในภาพรวมประสบความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ตามลำดับ ซึ่งเป็นข้อที่น่าสังเกตถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการ ได้มีการมุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนการสอนเป็นสำคัญมากกว่าด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้กับด้านการวัดผลประเมินผล และผลการวิจัยยังพบความสัมพันธ์กันระหว่างประเด็นของความสำเร็จกับความสำเร็จในการปฏิบัติของด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เสมือนหนึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่า ยังคงมีการบริหารงานวิชาการที่ให้น้ำหนักแยกส่วนความสำคัญเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอน และด้าน

สื่อการเรียนรู้ มิได้พิจารณาว่าควรจะดำเนินการไปตามกระบวนการที่ต้องมีความสมบูรณ์ในทุกด้าน เริ่มจากด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นเพราะการดำเนินการด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สามารถเห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม สามารถรองรับการประเมินระดับชาติต่าง ๆ ได้ เช่น การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในระดับชาติ การประกันคุณภาพภายนอก เป็นต้น และยังเป็นกิจกรรมที่สร้างให้เกิดความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาด้วย เช่น ผู้เรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษามักจะมุ่งเน้นไปที่การบริหารงานวิชาการที่เป็นแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Management for Results) คือ การบริหารที่มุ่งเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ เป็นหลัก คือ นักเรียนสามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554) นอกจากนั้น หากจะพิจารณากันในรายละเอียดทีละด้าน จะพบว่า

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาหลักสูตรส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการสื่อสาร เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ขณะที่ระดับความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการในการแก้ ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้องเพื่อตอบสนองการรวมตัวของอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ผลการวิจัยพบประเด็นที่มีความสำคัญ และสามารถดำเนินการได้อย่างประสบความสำเร็จ คือ การพัฒนาหลักสูตรเน้นกระบวนการในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อเผชิญสิ่งทำ

ทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้จัดทำหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม จัดทำหลักสูตรในสาระภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยรวมวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระของหลักสูตรทุกช่วงชั้น สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรทุกช่วงชั้น สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อตอบสนองการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และเมื่อมาพิจารณาถึงการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาต้องมีการจัดทำหลักสูตรและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรอาเซียน ซึ่งเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 นั้น แต่ละประเทศจะเกิดการรวมตัว ตลอดจนมีการแข่งขันในทุกด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองสังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญ นอกจากตัวสาระของหลักสูตรที่ต้องมีความเป็นสากล มุ่งสู่ความเป็นอาเซียนแล้ว สถานศึกษาควรดำเนินการโดยมีหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษา เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต ซึ่งเป็นการให้ความรู้มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน สาระสำคัญเกี่ยวกับโลกศึกษาและหลักสูตรอาเซียน โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และเหมาะสมกับบริบทสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศที่ได้ชื่อว่ามีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก เช่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่าได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง โดยเริ่มปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังในช่วง พ.ศ. 2508 – 2512 รัฐบาลได้ทำการกำหนดหลักสูตรระดับชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้มีการใช้สองภาษาในโรงเรียน คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาแม่ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาแม่เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน

ช่วงปี พ.ศ. 2513 – 2523 มีการปฏิรูปหลักสูตรสองภาษาใหม่ ได้ทำการวางหลักสูตรใหม่และออกแบบสื่อการสอนให้เหมาะสมต่อการเรียนวิชาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

ช่วงปี พ.ศ. 2524 – 2533 สร้างความเป็นเลิศในด้านหลักสูตร และนวัตกรรม ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น จึงเห็นได้ว่าสิงคโปร์ได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะเป็นผู้นำด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนแล้วต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและที่สำคัญไปกว่านั้นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ได้เป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ทั้งนี้เพราะแม้จะมีหลักสูตรที่ดีแล้วแต่ถ้าผู้นำหลักสูตรไปใช้ไม่มีความรู้และไม่เข้าใจในเรื่องหลักสูตรอย่างแท้จริง ก็ไม่สามารถจะบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรได้

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการใช้การเรียนรู้ตั้งคำถามการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคมในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ขณะที่ระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการใช้การเรียนรู้ตั้งคำถามการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ การเรียนรู้เพื่อองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อสื่อสาร และการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคมในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคำนึงถึงลักษณะของการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงประเด็นของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีความสำคัญ และสามารถปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในประเด็นเหล่านั้นได้อย่างประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ทำการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลัก แต่มีการเพิ่มเติมการจัดการเรียนการสอนในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน เช่น สาระภาษาอังกฤษจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียน อย่างสมดุลในลักษณะของบูรณาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ครบทุกด้าน คือ ความรู้ ทักษะการคิด และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญใน

การค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554)

การจัดการเรียนรู้ ควรเน้นเรื่องการนำการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ได้กำหนดให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และจากข้อมูลที่ศึกษาจากสภาพปัจจุบันพบว่า การวิจัยมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก จึงเห็นได้ว่าในด้านการจัดการเรียนรู้ในสภาพของความเป็นจริงในปัจจุบันมีการนำกระบวนการวิจัยหรือวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในน้อย ดังนั้นการที่จะเป็นผู้นำการบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นผู้นำในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน จึงควรมุ่งเน้นในการใช้กระบวนการวิจัยให้ครอบคลุมในทุกด้าน อีกทั้งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนการสอน โดยเน้นใช้การกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง คือ ความรู้ทักษะการคิด และทักษะการปฏิบัติ เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ (Project Teaching Method) หรือการเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) ตลอดจนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2555) ที่กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักสำคัญ และสอดคล้องกับผลสำรวจจากผู้บริหารได้ให้ความเห็นตรงกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ว่าควรมีกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้จึงจะเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และเมื่อศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศชั้นนำด้านการศึกษาประเทศหนึ่งจะเห็นว่ามีจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ แบบลดเนื้อหา มุ่งเน้นให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาเป็นผู้อำนวยการความสะดวก เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น เน้นความคิดสร้างสรรค์ เน้นสอนให้นักเรียนเป็นนักคิด ที่รู้จักในนาม “Thinking Schools, Learning Nation” (TSLN) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ Teach Less, Learn More” (TLLM) คือ เน้นการสอนให้น้อยลง แต่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการที่จะเป็นผู้นำด้านการศึกษาของประเทศไทยในด้านการจัดการเรียนการสอนควรต้องเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ให้มากยิ่งขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำทางวิทยาศาสตร์ มีการทำงานเป็นทีม มีระบบการดำเนินงานที่มีความคล่องตัว ตลอดจนมีสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่มุ่งสู่ความเป็นสากลให้มากยิ่งขึ้น

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ ในการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและใช้เทคโนโลยี ทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอนได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคม อาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ขณะที่ระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับสนับสนุนให้ครูผลิต และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับ ที่หนึ่ง รองลงมาการผลิตและใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน และใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและ ภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อ สร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็น ประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาครูให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายของสื่อ ต่าง ๆ ที่มีความสากล สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อประโยชน์ในการจัดทำสื่อการ เรียนการสอน จัดทำแผนการใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคม อาเซียน ซึ่งจะช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้ครูวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย และแนวปฏิบัติการสอนไปพร้อมๆ กัน และท้าทาย ความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้นในขณะปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ (ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน และคณะ, 2553) กรณีสถิติศึกษาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เยอรมันและฟินแลนด์ที่มีลักษณะของคุณภาพที่สำคัญคือ การนำศิลปวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์และ ส่งเสริมการศึกษาตามอรรถศาสตร์แต่มีผลและมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเรียนรู้และคงอัตลักษณ์ของ ประเทศไว้ นอกจากนี้ยังใช้วัฒนธรรมทางด้านดนตรี กีฬา และศิลปะต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้คน ของเรามีคุณภาพชีวิตและคุณภาพของการศึกษาที่ดี วัฒนธรรมของการคิด ประดิษฐ์ สร้าง และ พัฒนาทางเทคโนโลยีถือว่าเป็นฐานของคุณภาพที่สำคัญที่นำไปสู่การสร้างสรรคทางเทคโนโลยี ใหม่ คุณภาพของการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของการผลิตจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการคิดและพัฒนา เทคโนโลยี นอกจากนี้ทั้งเยอรมันและฟินแลนด์ยังเน้นบรรยากาศของความสบาย เป็นธรรมชาติ และเสรีภาพเพื่อให้เกิดคุณภาพที่แท้จริง

การมุ่งเน้นให้นำเทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา มาใช้ในการ จัดการศึกษา โดยการผลิตและออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน ในรูปแบบเทคโนโลยีที่

หลากหลาย และนำเทคโนโลยีมาพัฒนาองค์รยระดับมาตรฐานการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอนเทียบเคียงกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจจากผู้บริหารได้ให้ความเห็นตรงกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ว่าควรมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษาเพิ่มยิ่งขึ้น จึงจะเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน และจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการนำผลจากการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนกลับมาพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน และการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลผู้เรียนได้อย่างเป็นมาตรฐานสากลเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ขณะที่มียกระดับความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในอาเซียน เพื่อมาพัฒนาผู้เรียนในประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลผู้เรียนได้อย่างเป็นมาตรฐานสากลเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน และการสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา ตามเป้าหมายและแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ เป็นอันดับที่ 2 และ 3 ซึ่งแม้ว่าจะตั้งเป้าหมายในการประเมินไว้สูง แต่มีความสำเร็จในระดับปานกลาง แต่ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะต่าง ๆ มากมาย ทั้งจากการทดสอบภาคความรู้และการประเมินตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย ส่งผลให้ในครั้งต่อ ๆ ไปโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยจะสามารถกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนการสอนให้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งแม้จะเป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แต่ก็สามารถเพิ่มเติมการจัดการเรียนการสอนในสาระที่สอดคล้องกับสภาพการเป็นประชาคมอาเซียนได้นอกจากนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนในด้านการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ควรทำการสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน และการทำมาตรฐานเปรียบเทียบในลักษณะของการพัฒนาการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาและจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้สำหรับการตัดสินใจในการปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นระบบ ซึ่งจัดว่าเป็นการประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต คือ มีวิธีการและตัวชี้วัดการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อีก 1 ภาษา มีการวัดระดับความสามารถทางภาษาจากสถาบันภาษานานาชาติ (ชินภัทร ภูมิรัตน์, 2555) จัดทำมาตรฐานเปรียบเทียบวิธีการวัดผลและประเมินผลกับโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดและเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยกระดับมาตรฐานในการวัดและประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเมื่อศึกษาด้านการวัดผลประเมินผลของประเทศสิงคโปร์จะพบว่า มีการวัดผลตามรูปแบบโครงการ การวัดผลผ่านระบบออนไลน์ มีการเปรียบเทียบกันเกณฑ์ (Benchmarking Studies) ครุภัณฑ์จากระบบออนไลน์ไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเน้นความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากที่ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ข้างต้นยังอาจพิจารณาเพิ่มเติมได้อีกว่า จากสภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน อาจเป็นเพราะปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการเตรียมการเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งนโยบายด้านการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน อาจยังไม่กระจายออกไปสู่สถานศึกษาอย่างที่ควรจะเป็น หรืออาจเกิดความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ เพื่อรองรับการปรับตัวดังกล่าวที่ไม่ตรงกันในแต่ละสถานศึกษา แต่ด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา กลับส่งผลให้เกิดการปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน ในลักษณะของการให้บุคลากรทางการศึกษาสอดแทรกเนื้อหาที่คิดว่าเกี่ยวข้องกับความเป็นประชาคมอาเซียนในการจัดการเรียนการสอนในสาระที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตามธรรมชาติของบุคลากรทางการศึกษาที่เกือบทั้งหมดจะกระตือรือร้นในการดำเนินการสร้างสื่อการจัดการเรียนการสอนมาใช้กันเอง ส่งผลให้ในทางปฏิบัติของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน อาจผิดเพี้ยนไปจากองค์ประกอบของการบริหารจัดการอย่างที่ดีควรจะเป็น ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย อาจใช้จังหวะของการเริ่มต้นนี้ เพื่อมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคลากรเป็นอันดับแรก ให้มีความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทการจัดการศึกษาที่ต้องก้าวไปสู่ความเป็นสากลในระดับนานาชาติมากขึ้น ซึ่งความรู้ความสามารถและทักษะด้านภาษาของบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนและชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิเศษ ภูมิวิชัย (2554) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบของการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ในประเด็นที่สำคัญ ๆ เช่น การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน การพัฒนาหลักสูตรความเป็นพลเมืองอาเซียน และการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาเรื่องอาเซียนศึกษา เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยนี้ ยังพบองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านเป้าหมายของการพัฒนาสถานศึกษา เช่น การสร้างบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรอบรู้แห่งตนเกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียนด้านการศึกษา ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนาสถานศึกษา เช่น การสนับสนุนการจัดโครงสร้างองค์กรในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนาสถานศึกษา เช่น กรอบของนโยบายของรัฐบาล และการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนาสถานศึกษา เช่น การนำองค์กรเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมให้เกิดการคิดเชิงระบบ และการเรียนรู้ร่วมกันให้บุคลากรในการปฏิบัติตามภารกิจด้านงานวิชาการให้สามารถก้าวสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่สอดคล้องกับปรเมษฐ์ โมลี (2556) ที่เทียบเคียงองค์ประกอบของความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่แสดงถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนอัจฉริยะ ได้แก่ 1) โครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน 2) งานที่มีลักษณะการดำเนินงานที่มีการประสานและจัดงานตามกลุ่มภารกิจ เน้นการออกแบบให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากกว่าการแข่งขัน และการบริหารผลการปฏิบัติงานให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพในระดับสูง 3) บรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่ม และองค์กร ซึ่งได้แก่ การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ต้องมีการจูงใจในเชิงสร้างสรรค์ เช่น การให้รางวัลในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ การยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น 4) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ที่ต้องกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาคนและองค์กรให้มีความสามารถโดดเด่น โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อคุณภาพการศึกษาระดับสูง และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอัจฉริยะต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วมและเป็นวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติ (Operational vision statement) มีเป้าหมายที่ชัดเจน เป้ากว้าง และหลากหลายยอมรับแนวคิดที่แตกต่างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ขึ้น มีการกำหนดพันธกิจและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกัน ตลอดจนกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง 5) หลักสูตรที่ต้องมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ฐานความรู้อย่างหลากหลาย และมีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ส่วนในเรื่องของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ถือเป็นเรื่องในเชิงระบบที่ต้องดำเนินการให้ได้ตามมา แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นของการดำเนินการในเชิงระบบดังกล่าวอาจต้องใช้ความร่วมมือด้านงบประมาณ ระยะเวลา และความทุ่มเทของทุกฝ่ายในการดำเนินการเป็นอย่างมากซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดแรงจูงใจของบุคลากร ปัญหาความไม่พร้อมของวัตถุดิบสำคัญในการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านของฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษา ปัญหาเรื่องขีดจำกัดในการพัฒนาบุคลากรไปยังต่างประเทศ ปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร และชุมชน ประเด็นนี้อาจทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ต้องหาทางป้องกันไว้ด้วย มิเช่นนั้น ภายในระยะเวลา 3-5 ปี ต่อมา อาจเกิดความเหลื่อมล้ำของการจัดการศึกษา กล่าวคือ เกิดปัญหามาตรฐานการจัดการศึกษาที่อาจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เหตุเพราะความไม่พร้อมในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งส่งผลต่อการเลื่อนไหลทางการศึกษาข้ามชาติเป็นอย่างมาก ที่สำคัญผู้เรียนจะเกิดความเหลื่อมล้ำของความรู้ และทักษะ ที่ต้องใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงถือว่าเรื่องของการเป็นประชาคมอาเซียนสามารถส่งผลให้โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยต้องมีการปรับตัวและปรับโครงสร้างครั้งใหญ่เพื่อรองรับสภาพจริงที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้ซึ่งหากจะเปรียบเทียบศักยภาพของการจัดการศึกษาไทยเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนกับจีน และเวียดนาม จะพบข้อเสนอแนะที่ควรนำมาปรับปรุง (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ และคณะ, 2553) ได้แก่ การกำหนดหลักสูตรให้เข้มข้นในการนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ประเทศชาติ แล้วเน้นให้ครูที่มีคุณภาพเป็นตัวผลักดันการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งต้องมีค่าตอบแทนที่ดีให้

ที่สำคัญ ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ที่มีความเหมาะสม และเป็นไปได้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ คือ ด้านเป้าหมายของการพัฒนา ด้านโครงสร้างองค์กรของการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมของการพัฒนา และด้านภาวะผู้นำของการพัฒนา และสาระของการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) วิธีการ/เนื้อหา 4) ขนาดของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับรูปแบบ 5) ข้อดีของรูปแบบ 6) ข้อจำกัดของรูปแบบ และ 7) เงื่อนไขของรูปแบบ โดยมีประเด็นสำคัญ คือ มีหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน มีการสร้างกรอบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนใหม่ มีการออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน มีการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งประเด็นของการดำเนินการดังกล่าวถือว่าสามารถทำได้ แต่อย่างไรจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ขึ้นกับกระบวนการในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนด้วย เหตุเพราะ 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ และการควบคุม ประเด็นสำคัญ คือ มีหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน มีการสร้างกรอบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนใหม่ มีการออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน มีการกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นการดำเนินการในเชิงระบบ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ระบบเดินไปถึงเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ อาจขึ้นอยู่กับว่ามีระบบข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อทราบความคืบหน้าของการปฏิบัติงานที่สามารถให้ข้อมูลเป็นส่วน ๆ เป็นการทำให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจได้ถูกต้อง เป็นการจัดหาให้ได้ทรัพยากรการบริหารมาอย่างประหยัด (Economy) การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Effectiveness) สอดคล้องกับ Dewey (1975, pp.237-238) Edley (1992, pp.114-117) และ Caldwell (2003, p.292) ที่ว่า การบริหารวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ควรยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School Based Decision Making) ที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองโดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน เป็นสำคัญ ควรยึดการมีส่วนร่วม และการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) ที่ถือว่าการศึกษาเป็นเรื่องของสาธารณชน มิใช่เป็นเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของใครแต่ฝ่ายเดียว ควรยึดการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้นมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ควรยึดหลักว่าเป็นภารกิจที่ตรวจสอบได้

(Accountability) คือ ต้องการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนอย่างชัดเจน ภารกิจเหล่านี้สามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

อีกประเด็นที่มีความสำคัญ และไม่ควรมองข้าม คือ การจะทำให้ระบบเดินไปถึงเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้ ยังอาจขึ้นอยู่กับทำให้มีส่วนร่วมในลักษณะของการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน การสร้างกรอบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนใหม่ การออกแบบสื่อประกอบการเรียนการสอน การกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของการบริหารและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อตอบสนองความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน ที่เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนองค์กรต่างๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ และเป็นการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อจัดการศึกษา ทั้งด้านบุคลากร การเงิน และวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดการบริหารงานวิชาการที่เป็นการกระจายอำนาจ(Decentralization) ยึดหลักการมีส่วนร่วม (Participation) คืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในการจัดการศึกษาและเกิดการบริหารตนเอง (Self - Management) เปิดโอกาสให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง และเกิดการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษานั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินการปฏิบัติงาน และการประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และสอดคล้องกับบรรยากาศ การบริหารเชิงประชาธิปไตย ที่ตรงกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของช่อรัตนดา เกสทอง (2550) ได้ทำวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทาง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานิ โดยผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย (1) การประชุมวางแผน (2) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (3) จัดอบรมให้ความรู้ และ (4) กำกับ ติดตาม ประเมินผล สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของเพชริน สงค์ประเสริฐ (2550)

ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและครูวิชาการ มีสิ่งค้ำประกอบ ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน (2) การพัฒนาทีมวิชาการในสถานศึกษา (3) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา และ (4) กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สอดคล้องกับผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ของพูนภัทรา พูลผล (2554) ที่ว่า 1) กำหนดกรอบหลักสูตรเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้หลักการบริหารวิชาการที่ผ่านการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติและใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการตรวจสอบ ติดตามผลการใช้หลักสูตรและนำมาปรับแก้ เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเวลา เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านทักษะวิชาชีพต่างๆ ให้สามารถก้าวไปแข่งขันกับประชาคมอาเซียนและระดับโลกต่อไป 2) จัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้หลักการบริหารวิชาการ โดยการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และทักษะกระบวนการคิด มีการตรวจสอบติดตามผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนและสภาพการณ์โลกได้ ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก 3) นิเทศการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก 4) การวัดประเมินผลเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกด้วยการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูมีระบบเกณฑ์การวัดและประเมินความรู้หรือพฤติกรรมต่างๆ หรือใช้เครื่องมือวัดเพื่อให้ได้ตัวเลขแทนคุณลักษณะต่างๆ การนำเอาข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวัดรวมกับการใช้วิจารณญาณของผู้ประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ สามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่หลากหลาย วัดความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคลตามแต่ละบุคคลที่มีความถนัด เน้นการแสดงออกซึ่งทักษะกระบวนการคิด การเชื่อมโยงการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และ 5) นำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกด้วยการวางแผนการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการอำนวยความสะดวกที่จะเป็นแหล่งเชื่อมความรู้มารวมไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากทั่วโลกโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เป็นแหล่งของสื่อและนวัตกรรมการสอน การ

เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยผ่านเครื่องมือสื่อสารสมัยทางด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทางด้านเครือข่ายโทรศัพท์มือถือหรือเทคโนโลยีอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นพลเมืองโลก

6.3 ข้อเสนอแนะ

จากรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน ตามที่ปรากฏแล้วนั้น จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมตามบริบทและความพร้อมของโรงเรียน จำเป็นต้องมีนโยบายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการที่ชัดเจน ดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรนำไปพิจารณา กำหนดนโยบายอย่างเป็นระบบดังนี้

1. กำหนดให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกแห่ง ทุกขนาด ได้นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าวไปใช้ตามบริบทและความพร้อมของตน พร้อมทั้งกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการในทุกด้านให้มีความคล่องตัวต่อการปฏิบัติงานเพิ่มประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติต่อไป

2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในทุกด้าน

6.3.2 ข้อเสนอแนะการปฏิบัติ

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน ไปปฏิบัติให้เกิดการนำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยี สามารถเป็นไปได้อย่างมีขั้นตอนการบริหารงานวิชาการที่มีความเป็นรูปธรรม และครอบคลุมองค์ประกอบที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการศึกษากลุ่มประเทศอาเซียน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ไปปฏิบัติให้เกิดผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ไปปฏิบัติให้เกิดการประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับโรงเรียนชั้นนำในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศจีน มาเลเซีย และสิงคโปร์ เพื่อขยายภาพของรูปแบบให้มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อเทียบกับโรงเรียนในระดับสากล

4. โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ควรนำรูปแบบการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ไปปฏิบัติให้เกิดเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา

6.3.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดการวิจัยในครั้งนี เพื่อให้ได้กลยุทธ์การบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน กับการบริหารงาน วิชาการแบบแบบเก่าว่าจะมีความเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพจริงที่สุดต่อไป

3. ควรมีการศึกษามาตรฐานเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

กับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบอื่น ๆ ว่าจะมีความเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของทุกภาคต่อไป

DRPU

กรม
การ
การ
การ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมล ภู่งประเสริฐ. (2548). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบริเคชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). *การจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. สืบค้น 2555, จาก <http://academic.obec.go.th/>
- กรรณิกา เจริญชัย. (2544). *การพัฒนา รูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติมา ปรีดีดิติก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- ครูแก้ว. (2553, กรกฎาคม 16). *Education Hub ทางการศึกษาคืออะไร*. สืบค้น 2555, จาก <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=767c69cb00a8ed95>.
- จักรกฤษ วิชา. (2548). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหารงานวิชาการ*. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2547). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัญชีพิมพ์.
- จุฑา เทียนไทย, และคณะ. (2544). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ช่อรัตน์ดา เกสทอง. (2550). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). *โรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก*. สืบค้น 2555, จาก <http://www.worldclassschoolthai.net>,
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

- ณัฐพงษ์ ทองภักดี. (2550). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2550 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* (น. 18-19). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐฐา วินิจนัยภาค. (2550). การพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2550 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์* (น. 23). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองใบ สุดชารี. (2549). *ภาวะผู้นำ กลไกขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้*. อุบลราชธานี: คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- หัตถ์นี้ วงศ์ยืน. (2555). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ. ใน *การบริหารงานวิชาการ* (น. 37-43). สืบค้น 2555, <http://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-4-k.pdf>
- ทิตินา แจมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แจมมณี, และภายิต ประมวลศิลป์ชัย. (2547). *ประสบการณ์และกลยุทธ์ของผู้บริหารในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2548). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปรเมษฐ์ โมลี. (2556). *มิติใหม่ของการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรองค์กรอัจฉริยะ*. สืบค้น 2556, จาก www.sobkroo.com/detail_room_main11.php?nid=2896.
- ปราชญา กล้าผจญ, และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). *คู่มือประกอบการเรียนหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *บริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ผลการประชุม WEF 2013 ระบุคุณภาพการศึกษาไทย อยู่อันดับ 8 อาเซียน!*. (2556, เมษายน 30). สืบค้น 2555, จาก <http://www.wegointer.com/2013/04/2013/04/ผลการประชุม-wef-2013-ระบุคุณภาพ/>
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). *แฉกคิด ข้อสังเกต เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน. (2548). พิมพ์เขียวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. *เอเชียรายปี 2005/2548*, 6-19.

- พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน, และคณะ. (2550). *การเพิ่มผลิตภาพกำลังแรงงานอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี. (2541). *การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป.
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี. (2552). *ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี. (2556). *รวมบทความเรื่องการจัดการศึกษาในประชาคมอาเซียนและคู่เจรจา*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint.
- พูนภัทรา พูลผล. (2554). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเพลินพัฒนา.
- พลสุข หิงคานนท์. 2544. *การพัฒนารูปแบบการจัดองค์กรของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร,
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2555). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มัย สุขเยี่ยม. (2551, มกราคม). *คุณลักษณะของภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในระดับสถานศึกษา*. *วารสารวิทยากร*, 107(3), 70-73.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ (Leadership)*. กรุงเทพฯ: ธนรัช.
- รุจิรี ภู่อาระ, และจันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- วิทวัส ศรีวิหค. (2554). *การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก เรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิเศษ ภูมิวิชัย. (2554). *การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของประเทศไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 [เอกสารอัดสำเนา]*. ม.ป.ท.: ม.ป.ส.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. (2545). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สมาน อิศวภูมิ. (2545). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษา (ปริญญาโทปริญญาตรี)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 ทุกอย่างก้าวสู่เป้าหมาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้น 16 กันยายน 2556, จาก <http://social.obec.go.th/library/document/asean/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2542). *เอกสารสรุปภาคกิจนโยบายและผลงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ประเทศไทยกับ Education Hub*. สืบค้น 2555, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=16699&Key=news12>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *สาระสำคัญการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)*. สืบค้น 2555, จาก <http://chusak.igetweb.com/index.php.518285>.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2554). *มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุประวัตติ ปานสมบัติ. (2549). *เทคโนโลยีการศึกษาเบื้องต้น*. อุดรดิตต์: ฝ่ายเอกสารและตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.
- สุพักร์ พิบูลย์. (2550). *เรียนรู้ R&D จากตัวอย่าง*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารวัดไร่จิง.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2542). *การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ*. นนทบุรี: พันธุ์พันธ์การพิมพ์.
- อำภา บุญช่วย. (2545). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอส. ดี. เพรส.

อุทุมพร จามรมาน. (2545). โมเดล. *วารสารวิชาการ*, 1-2, 22-26.

ภาษาต่างประเทศ

- Banathy, B. H. (1968). *Instructional systems*. Palo Alto, Calif: Fearon Publishers.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. Itasca, Ill: F. E. Peacock.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Bennis, W. G. (1961). Revisionist Theory of Leadership. *Harvard Business Review*, 39(1), 26-150.
- Brown, W. B., & Moberg, D. J. (1980). *Organization theory and management: A macro approach*. New York: Wiley.
- Burke, J. (2004). An Investigation of Trends in k-12 Mathematics Curriculum Development Process as Perceived by chief Administrators in New Jersey Public School. *Dissertation Abstract International*, 56(10), 784-A.
- Bush, R. N., & Allen, D. W. (1986). *A new design for high school education: assuming a flexible schedule*. New York: McGraw-Hill.
- Caldwell, B. J. (2003). *The Third International Forum on Education Reform: Education Decentralization Revised; School-Based Management, September 8–11, 2003, Bangkok, Thailand*.
- Couturier, L. K. (2003). Globalizing with a Consequence: The Implications of Privatization in Higher Education. In *Paper for Markets Profits and the Future of Higher Education, Conference May 1-2, 2003*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Daft, R. L. (1999). *Leadership: Theory and Practice*. Chicago: Dryden.
- Deming, W. E. (2000). *The new economics: For industry, government, education* (2nd ed.). Cambridge, MA: MIT Press.

- Dewey, J. (1975). *Moral principles in education*. London: Fever & Simons.
- DuBrin, A. J. (1998). *Leadership: Research findings, practice, and skills* (2nd ed.). Boston, New York: Houghton Mifflin.
- Duncan, R. B. (1973). Multiple Decision-making Structures in Adapting to Environmental Uncertainty: The Impact on Organizational Effectiveness. *Human Relations*, 26(3), 273-292.
- Edley, C. F., Robinson, S. (1992). *A world class school for every child: The challenge of reform in Pennsylvania*. Cambridge: Harvard Law School.
- Friedlander, F., & Pickle, H. (1968). *Components of effectiveness in small organizations*. New York: McGraw-Hill.
- Gasser, R. (2004). Marketing Australian Education to the World. In *Higher Education 696c*, Section 5, December 5, 2004.
- Georgopoulos, B. S., & Tannenbaum, A. S. (1957, October). A study of organizational effectiveness. *American Sociological Review*, 22(5), 534-540.
- Getzels, B. A., & Guba, D. F. (1975). *Globalization of Education: An Introduction*. New York: Harper and Row.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1973). *Organizations: Behavior, structure, processes*. Plano, Texas: Business.
- Hoy, W. K., & Brown, B. L. (1988). Leadership Behavior of Principals and the Zone of Acceptance of Elementary Teachers. *Journal Of Educational Administration*, 26(1), 23-38.
- Huang, Y. (2003). *Selling China: Foreign direct investment during the reform era*. New York: Cambridge University Press.
- Joyce, A. M., & Well, A. (1985). *Education in the world today*. Reading, Mass: Addison-Wesley Pub.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *The balanced scorecard: Translating strategy into action*. Boston: Harvard Business Review Press.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1966). *The social psychology of organizations*. New York: Wiley.
- Keeves, J. P. (1997). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. New York, NY: Pergamon.

- Kimbrough, R. B., & Nunnery, M. Y. (1998). *Educational administration: An introduction*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kolody, L. (2003). *An Investigation of How Learning Occurs in an Organization* (Master's Thesis). Windsor Ontario: University of Windsor.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (1995). *The leadership challenge: How to keep getting extraordinary things done in organizations*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Emmitsburg, MD: National Emergency Training Center.
- Mahoney, T. A., & Weitzel, W. (1969). Managerial Models of Organizational Effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 14(3), 357-365.
- Marginson, S., & Grant, B. (2004). Cross-Border Post-Secondary Education in the Asia-Pacific Region. In *OECD/Norway Forum of Trade in Educational Services, November 3-4, 2004, Trondheim, Norway*. Trondheim: OECD.
- Marjorie, P. L. (2004, August). Quality Assurance and Accreditation in Higher Education in East Asia and The Pacific. In *World Bank Working Paper No. 2004-6, August 2004*.
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Marquardt, M. J., & Reynolds, A. (1994). *The global learning organization*. Burr Ridge, Ill: Irwin Professional Pub.
- Mcgettigan, A. (2013). *The great university gamble: Money, markets and the future of higher education*. London: Pluto Press.
- Mohrman, S. A., & Wohlstetter, P. (1994). *School-based management: Organizing for high performance*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of effective organizations*. New York: Harper & Row.
- National Society for the Study of Education, & Henry, N. B. (1952). *General education*. Chicago: Distributed by the University of Chicago Press.
- Olve, N. G., Roy, J., & Wetter, M. (1999). *Performance drivers: A practical guide to using the balanced scorecard*. Chichester: Wiley.
- Reynolds, L. J. (1997). *Successful Site-Based Management: A Practical Guide* (Revised Edition). California: Corwin Press.

- Sanderson, G. (2002). International education developments in Singapore. *International Education Journal*, 3(2), 85-103.
- Schein, E. H. (1970). *Organizational psychology* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Schneider, M. (2000, November 25). *Others' Open Doors – How Other Nations Attract International Students: Implications for U.S. Educational Exchange*, New York, Syracuse University. New York: Syracuse University.
- Sergiovanni, T. J. (1990, May). Adding value to leadership gets extraordinary results. *Educational Leadership*, 47(8), 23-27.
- Sergiovanni, T. J., & et al. (1996). *Total quality Management: A Gross Functional Perspective*. New York: John Wiley & Son.
- Smith, E. W., Krouse, S. W., & Atkinson, M. M. (1980). *The educator's encyclopedia*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Steers, R. M. (1975). Problems in the Measurement of Organizational Effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 20(4), 546-568.
- Tichy, N. M., & Devanna, M. A. (1986, July). The Transformational Leader. *Training and Development Journal*, 40(7), 27-32.
- Tosi, A., & Carroll, A. (1982). *School community relations: A new approach*. New York: McGraw-Hill.
- Trusty, F. M. (1986). *Administration/Supervisor Career Ladder Orientation Manual*, Nashville. Tennessee: Tennessee Department of Education.
- Willer, A. (1986). *School administrator's staff development activities manual*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Williams, F. F. (2003). Clinical Supervision Implementation Strategies and Behavioral Changes: An Ethnography of Elementary School Personal. *Dissertation Abstracts International*, 54(7), 2425-A.
- Wittich, W. A., & Schuller, C. F. (1973). *Basic Audiovisual Materials and Their Use*. New York: Harper and Brothers.

กรม
พาณิชย์
และ
อุตสาหกรรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็น
ผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
มัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินการ ในสถานศึกษาของท่าน โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากที่สุด
4	หมายถึง	ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมาก
3	หมายถึง	ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันปานกลาง
2	หมายถึง	ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันน้อย
1	หมายถึง	ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด
 - ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน
3. ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของท่านแต่ประการใด ขอความกรุณาท่านตอบตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุราชการ
- ต่ำกว่า 10 ปี 10-15 ปี
- 15-20 ปี 20 ปี ขึ้นไป
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
- ผู้อำนวยการ
วิชาการ รองผู้อำนวยการ รับผิดชอบกลุ่มงานบริหาร
4. ระดับการศึกษา
- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
- ปริญญาโท ปริญญาเอก
5. สาขาวิชาที่จบการศึกษา
- บริหารการศึกษา
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ภาคผนวก ข

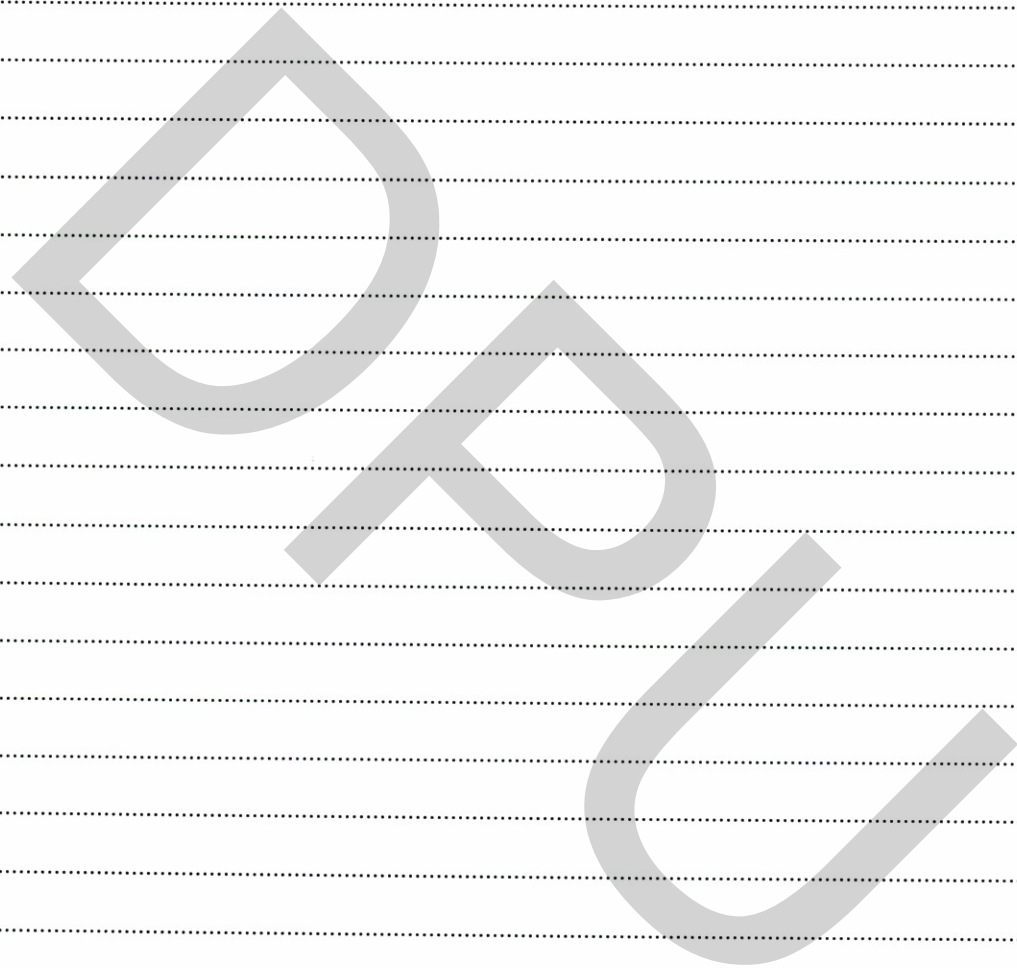
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยเพื่อสร้างความเป็นผู้นำด้าน
การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกองค์ประกอบการบริหารที่นำไปสู่ความเป็นผู้นำ
ด้านการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. องค์ประกอบการบริหารด้านภาวะผู้นำของการพัฒนาสถานศึกษา ที่นำไปสู่ความ
เป็นผู้นำด้านการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ – นามสกุล นายมาโนช หวังตระกูล
- ประวัติการศึกษา พ.ศ.2528 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ.2529 ศีกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 พ.ศ. 2548 ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 พ.ศ.2542 ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน รองผู้อำนวยการชำนาญพิเศษ โรงเรียนโยธินบูรณะ
- ประสบการณ์และผลงาน
- พ.ศ.2539 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
 - พ.ศ.2541 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
 - พ.ศ.2547รองผู้อำนวยการโรงเรียน
 - ผู้บริหารดีเด่น รางวัลครูสภา
 - ผลงานดีเด่น โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และคุณธรรมชั้นนำ
 - ผลงานดีเด่น โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
 - ผลงานดีเด่น โครงการ Dream and Teams